

Ny kommunallag

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2016/17:171 En ny kommunallag. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ny kommunallag. Propositionen innefattar dessutom följdändringar i ett stort antal lagar. Utskottet föreslår att riksdagen med mindre justeringar antar även regeringens övriga lagförslag utom förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m. som avstyrks.

I betänkandet behandlas även ett femtiotal motionsyrkanden. Utskottet föreslår ett tillkännagivande om att regeringen bör se över ordningen för utseende av ersättare i kommunala styrelser, nämnder och utskott. Utskottet föreslår även ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att skyldigheten för fullmäktige att anta ett program med mål och riktlinjer för privata utförare även ska omfatta verksamhet som bedrivs i egen regi. Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

Regeringens förslag innebär att kommunallagen får en ny struktur, ett enhetligt språk och en enhetlig begreppsbildning. Den nya lagen är vidare utformad för att skapa utrymme för att framtida reformer på ett bättre sätt ska kunna rymmas i systematiken.

Den nya lagen innehåller bl.a. förslag om att fullmäktige ska få en möjlighet att bestämma att styrelsen ska kunna fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet, dock inte sådana som rör myndighetsutövning mot enskild eller tillämpningen av lag. Det tydliggörs också att kommuner och landsting kan besluta att ge kommunal- och landstingsråd möjlighet att vara t.ex. föräldralediga.

I den nya lagen föreslås att rollfördelningen mellan de anställda och de förtroendevalda ska tydliggöras. Varje kommun och landsting ska ha en tjänsteman som har den ledande ställningen bland de anställda. Denne ska benämnas direktör eller ha en annan benämning som kommunen eller landstinget väljer. Direktörens roll ska fastställas av styrelsen i en instruktion. All beslutanderätt i den nya lagen ska, i likhet med nuvarande lag, utgå från de förtroendevalda. Reglerna för anmälan av delegationsbeslut ska förenklas genom att nämnderna själva ska få besluta vilka beslut som ska anmälas.

Beslut som inte anmäls men som är överklagbara ska tillkännages på den kommunala anslagstavlan. Det föreslås att den kommunala anslagstavlan i fortsättningen ska vara webbaserad. Detta för med sig ett antal följdändringar; bl.a. föreslås det att lagen (1970:462) om vissa anslag på kommuns anslagstavla upphävs och att fullmäktiges sammanträden inte längre måste annonseras i ortstidningen.

För att åstadkomma en oberoende beredning och markera behovet av resurser till revisionen införs ett krav på att revisorernas budget ska beredas av fullmäktiges presidium. Vidare föreslås i lagen en stärkt roll för de sakkunniga revisionsbiträdena, som får rätt att uttala sig i fullmäktige när revisionsberättelsen behandlas.

Prövningsgrunderna för laglighetsprövning förtydligas i den nya lagen. För att undvika att beslut som upphävts av domstol inte kan rättas i efterhand, t.ex. på grund av civilrättslig bundenhet, ska det i lagen förtydligas att kommunala beslut som inte kan rättas som huvudregel inte får verkställas innan de fått laga kraft.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

I betänkandet finns 14 reservationer (SD, V och -).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:171 En ny kommunallag.

14 yrkanden i två följdmotioner.

39 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17.

Utskottets initiativ till ändring i lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	12
Ärendet och dess beredning.....	12
Bakgrund.....	12
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	13
Utskottets överväganden.....	15
En ny kommunallag.....	15
Antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige.....	17
Byte av partitillhörighet och ersättare i fullmäktige.....	19
Direktvald kommunstyrelse.....	25
Representation i styrelsen, nämnder och utskott.....	26
Kommunal misstroendeförklaring.....	29
Titeln borgmästare.....	31
Villkoren för förtroendevalda.....	33
Partistöd och politiska tjänster.....	36
Fullmäktigesammanträden på måndagar.....	38
Styrning och uppföljning av verksamheter i kommunal regi.....	40
Minoritetsskydd.....	42
Styrelsens ställning i förhållande till övriga nämnder.....	44
Förtroendevaldas rätt till insyn.....	46
Medborgerlig förslagsrätt.....	50
Kommunala folkomröstningar.....	53
Allmänhetens insyn i kommunala bolag.....	56
Kommunal samverkan.....	58
Ekonomisk förvaltning.....	60
Kommunala budgetar i ett beslut.....	62
Återbetalning av kommunal- och landstingsskatt.....	63
Revision.....	65
Laglighetsprövning.....	67
Reservationer.....	70
1. Antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige, punkt 3 (SD, -).....	70
2. Byte av partitillhörighet och ersättare i fullmäktige, punkt 4 (SD, -).....	70
3. Partiers representation i styrelsen, nämnder och utskott, punkt 7 (SD, -).....	71
4. Kommunal misstroendeförklaring, punkt 8 (SD, -).....	72
5. Partistöd och politiska tjänster, punkt 11 (SD, -).....	72
6. Styrning och uppföljning av verksamheter i kommunal regi, punkt 13 (V).....	73
7. Minoritetsskydd, punkt 14 (SD, -).....	73
8. Styrelsens ställning i förhållande till övriga nämnder, punkt 15 (SD, -).....	74
9. Förtroendevaldas rätt till insyn, punkt 16 (SD, -).....	75
10. Kommunala folkomröstningar, punkt 18 (SD, -).....	75
11. Allmänhetens insyn i kommunala bolag, punkt 19 (SD, -).....	76
12. Ekonomisk förvaltning, punkt 21 (SD, -).....	76
13. Revision, punkt 24 (SD, -).....	77
14. Laglighetsprövning, punkt 25 (SD, -).....	78

<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	79
Propositionen	79
Följdmotionerna	81
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	82
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	85
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	88
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	211

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En ny kommunallag

Riksdagen

- a) antar regeringens förslag till
 1. kommunallag,
 2. lag om ändring i lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd,
 3. lag om ändring i föräldrabalken,
 4. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.,
 5. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
 6. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291),
 7. lag om ändring i lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor,
 8. lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting,
 9. lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125),
 10. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),
 11. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
 12. lag om ändring i ordningslagen (1993:1617),
 13. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) med de ändringarna i 1 kap. 16 § att ordet ”staten” skrivs med kursiv stil och att ordet ”kommun” skrivs med kursiv stil första gången det nämns i bestämmelsen,
 14. lag om ändring i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar,
 15. lag om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning,
 16. lag om ändring i ellagen (1997:857) med den ändringen att bestämmelsen om ikraftträdande ska ha följande lydelse ”Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.”,
 17. lag om ändring i miljöbalken,
 18. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
 19. lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen med den ändringen att bestämmelsen om ikraftträdande ska ha följande lydelse ”Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.”,
 20. lag om ändring i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård och omsorgsområdet,
 21. lag om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor,
 22. lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser,
 23. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403),

24. lag om ändring i vallagen (2005:837) med den ändringen i 14 kap. 16 § sista stycket att en punkt ska läggas till sist i meningen,
25. lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster,
26. lag om ändring i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap,
27. lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804),
28. lag om ändring i lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter,
29. lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263),
30. lag om ändring i lagen (2008:962) om valfrihetssystem,
31. lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
32. lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel,
33. lag om ändring i lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting,
34. lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län,
35. lag om ändring i skollagen (2010:800),
36. lag om ändring i lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag,
37. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900),
38. lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,
39. lag om ändring i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik,
40. lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
41. lag om ändring i lagen (2012:880) med instruktion för Valprövningsnämnden,
42. lag om ändring i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering,
43. lag om ändring i lagen (2013:262) om kontroll av ekologisk produktion med den anmärkningen att lagens SFS-nummer rätteligen ska vara 2013:363,
44. lag om ändring i bibliotekslagen (2013:801),
45. lag om ändring i lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer,
46. lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling med de ändringarna i 3 kap. 12 § andra stycket första meningen att ordet ”sådan” och kommatecknet efter ”1” utgår samt att orden ”som avses i” byts ut mot ”enligt”,
47. lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna,
48. lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,

49. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
50. lag om ändring i museilagen (2017:000) med den ändringen i 12 § att en punkt ska läggas till sist i meningen,
51. lag om ändring i lagen (2017:000) om studiestartsstöd,
b) avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:171 punkterna 1–12, 14, 15, 17, 19, 21–24, 26–46, 48–50 och 52, bifaller delvis proposition 2016/17:171 punkterna 13, 16, 20, 25, 47 och 51 samt avslår proposition 2016/17:171 punkt 18.

2. Lagen om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården.

3. Antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige

Riksdagen avslår motion
2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande
5.

Reservation 1 (SD, -)

4. Byte av partitillhörighet och ersättare i fullmäktige

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:2754 av Markus Wiechel (SD),
2015/16:3084 av Markus Wiechel (SD),
2016/17:2263 av Markus Wiechel (SD) och
2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande
4.

Reservation 2 (SD, -)

5. Direktvald kommunstyrelse

Riksdagen avslår motion
2015/16:1077 av Hans Wallmark (M).

6. Ersättare i styrelsen, nämnder och utskott

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör se över ordningen för utseende av ersättare i styrelsen, nämnder och utskott, och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2957 av Per-Ingvar Johnsson (C).

7. Partiers representation i styrelsen, nämnder och utskott

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:2942 av Paula Bieler (SD) och
2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande
7 i denna del.

Reservation 3 (SD, -)

8. Kommunal misstroendeförklaring

Riksdagen avslår motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 8.

Reservation 4 (SD, -)

9. Titeln borgmästare

Riksdagen avslår motion

2015/16:2594 av Thomas Finnborg (M).

10. Villkoren för förtroendevalda

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:800 av Suzanne Svensson m.fl. (S),

2015/16:850 av Alexandra Völker och Åsa Westlund (båda S) yrkande 1,

2015/16:874 av Sara Karlsson m.fl. (S),

2015/16:938 av Rickard Nordin (C),

2015/16:1035 av Åsa Lindestam (S),

2015/16:2640 av Emma Carlsson Löfdahl (FP),

2016/17:369 av Rickard Nordin (C),

2016/17:386 av Suzanne Svensson m.fl. (S),

2016/17:641 av Helén Pettersson i Umeå och Björn Wiechel (båda S),

2016/17:661 av Christina Örnebjär (L) och

2016/17:2803 av Alexandra Völker och Åsa Westlund (båda S) yrkande 1.

11. Partistöd och politiska tjänster

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2928 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) och

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkandena 6 och 12.

Reservation 5 (SD, -)

12. Fullmäktigesammanträden på måndagar

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1449 av Johan Nissinen (SD) och

2016/17:82 av Johan Nissinen och Markus Wiechel (båda SD).

13. Styrning och uppföljning av verksamheter i kommunal regi

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att skyldigheten för fullmäktige att anta ett program med mål och riktlinjer för privata utförare även ska omfatta verksamhet som bedrivs i egen regi, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3735 av Andreas Norlén m.fl. (M, C, L, KD).

Reservation 6 (V)

14. Minoritetsskydd

Riksdagen avslår motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande
7 i denna del.

Reservation 7 (SD, -)

15. Styrelsens ställning i förhållande till övriga nämnder

Riksdagen avslår motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande
10.

Reservation 8 (SD, -)

16. Förtroendevaldas rätt till insyn

Riksdagen avslår motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande
11.

Reservation 9 (SD, -)

17. Medborgerlig förslagsrätt

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:3063 av Martin Kinnunen (SD) yrkande 6 och
2016/17:57 av Robert Hannah (L) yrkandena 2 och 3.

18. Kommunala folkomröstningar

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:3063 av Martin Kinnunen (SD) yrkandena 2–5 och
2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande
9.

Reservation 10 (SD, -)

19. Allmänhetens insyn i kommunala bolag

Riksdagen avslår motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande
3.

Reservation 11 (SD, -)

20. Kommunal samverkan

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 18,
2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20,
2016/17:1029 av Jesper Skalberg Karlsson (M) yrkande 1 och

2016/17:3096 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 7.

21. Ekonomisk förvaltning

Riksdagen avslår motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1.

Reservation 12 (SD, -)

22. Kommunala budgetar i ett beslut

Riksdagen avslår motion

2015/16:179 av Rasmus Ling (MP).

23. Återbetalning av kommunal- och landstingsskatt

Riksdagen avslår motion

2015/16:967 av Finn Bengtsson och Gunilla Nordgren (båda M).

24. Revision

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:428 av Sotiris Delis och Erik Ottoson (båda M) yrkande 2,

2015/16:733 av Niklas Wykman (M),

2015/16:1250 av Ida Drougge och Erik Bengtzboe (båda M) yrkandena 1 och 2,

2015/16:1675 av Finn Bengtsson (M) och

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 2.

Reservation 13 (SD, -)

25. Laglighetsprövning

Riksdagen avslår motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 13.

Reservation 14 (SD, -)

Stockholm den 13 juni 2017

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Maria Abrahamsson (M), Jonas Gunnarsson (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Patrick Reslow (-), Emanuel Öz (S), Fredrik Eriksson (SD), Tina Acketoft (L), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD), Laila Naraghi (S), Berit Högman (S) och Crister Spets (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2016/17:171 En ny kommunallag föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till ny kommunallag. Regeringen föreslår i propositionen också följdändringar i ett stort antal lagar.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i *bilaga 1* och regeringens lagförslag i *bilaga 2*.

Regeringen har i propositionen redogjort för ärendets beredning fram till dess att propositionen beslutades. Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande. Regeringen har följt Lagrådets förslag och tagit hänsyn till Lagrådets synpunkter förutom när det gäller behovet av hänvisningar till bestämmelserna om tillkännagivande i protokoll i kapitlet om fullmäktige och till bestämmelserna om delegation till anställda i kapitlet om styrelsen och övriga nämnder. I propositionen behandlas, utöver förslagen i lagrådsremissen, även ett förslag till följdändring i en ny lag om studiestartsstöd. I förhållande till lagrådsremissen har dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Den 11 maj 2017 antog riksdagen en ny lag om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården (prop. 2016/17:122, bet. 2016/17:SoU16, rskr. 2016/17:259). I lagen, som träder i kraft den 1 januari 2018, hänvisas till ”kommunallagen 1991:900”. Utskottet har därför tagit fram ett förslag till ändring i den nya lagen. Utskottets förslag finns i *bilaga 3*.

Två följdmotioner har lämnats med anledning av propositionen.

Utskottet behandlar även 39 motioner från allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17.

Bakgrund

Enligt 1 kap. 7 § regeringsformen finns det i riket kommuner på lokal och regional nivå. Genom en ändring i regeringsformen som trädde i kraft den 1 januari 2011 togs de tidigare begreppen primärkommun och landstingskommun bort. I den lagstiftning som rör kommunerna används numera begreppet landsting för kommuner på regional nivå. Närmare bestämmelser om kommunerna finns i 14 kap. regeringsformen.

Kommuner och landsting är territoriellt avgränsade politiska organisationer som genom lokal demokrati och självstyrelse sköter angelägenheter som är av allmänt intresse eller som riksdagen i lag ålagt dem att sköta. Beslutanderätten i kommuner och landsting utövas av valda församlingar. En inskränkning i den kommunala självstyrelsen bör inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter. Medlemskap i kommuner

och landsting är obligatoriskt och inträder automatiskt när de förutsättningar som anges i lag är uppfyllda.

De moderna svenska kommunerna kan sägas ha tillkommit genom 1862 års kommunalförordningar. I och med dessa blev kommunerna självständiga juridiska personer och landstingen tillkom som ny organisation vid sidan av städer och landskommuner. Kommunerna var vid denna tidpunkt små och antalet kommuner var stort. I samband med genomförandet av den första större sammanläggningsreformen tillkom 1953 en gemensam kommunallag för städer och landskommuner. Ytterligare kommunindelningsreformer genomfördes under 1960-talet. Antalet kommuner uppgår för närvarande till 290.

Den nuvarande kommunallagen (1991:900), förkortad KL, trädde i kraft den 1 januari 1992. Utgångspunkterna vid införandet av lagen var att de förtroendevalda skulle få bättre arbetsvillkor och bättre möjligheter att styra. Medborgarna skulle garanteras goda möjligheter till inflytande och insyn. Kommuner och landsting skulle få ökad organisationsfrihet och ges förutsättningar för att göra verksamheten effektivare. Kommunallagen skulle också ge besked om vilka principer som låg till grund för den kommunala verksamheten och de grundläggande spelreglerna.

Nuvarande kommunallag är uppdelad i tio kapitel och reglerar ett antal olika sakområden. Det finns i lagen en reglering av de allmänna kommunala befogenheterna. Kommuner och landsting får utföra sådana uppgifter som ligger i medlemmarnas allmänna intresse, inom ramen för vissa generella principer och en omfattande rättspraxis. I lagen regleras vidare grunderna för den kommunala organisationen. Kommuner och landsting måste bl.a. ha fullmäktige, en styrelse och revisorer. Hur beslutsfattande ska gå till regleras genom bestämmelser om bl.a. jäv och omröstning. Det finns i lagen också viss reglering av den ekonomiska förvaltningen, bl.a. att budgeten som huvudregel ska vara balanserad.

I kommunallagen finns vidare bestämmelser om de förtroendevaldas rättigheter och skyldigheter, t.ex. finns regler om förtroendevaldas rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst. Vissa former av medborgerligt deltagande, exempelvis folkomröstningar, regleras också. Slutligen finns regler om revision och domstolskontroll genom laglighetsprövning.

Den nuvarande kommunallagen har varit föremål för ett stort antal partiella reformer sedan den trädde i kraft. Totalt har lagen ändrats vid närmare 50 tillfällen sedan sin tillkomst.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag om en ny kommunallag. Förslaget till ny kommunallag har en delvis ny struktur, ett enhetligt språk och en enhetlig begreppsbildning. Utformningen är anpassad till behovet av framtida förändringar.

Den nya lagen innehåller förslag om att fullmäktige ska få en möjlighet att bestämma att styrelsen ska kunna fatta beslut om särskilt angivna förhållanden

som rör andra nämnders verksamhet, dock inte sådana som rör myndighetsutövning mot enskild eller tillämpningen av lag. Det tydliggörs också att kommuner och landsting kan besluta att ge kommunal- och landstingsråd möjlighet att vara t.ex. föräldralediga.

I den nya lagen föreslås att rollfördelningen mellan de anställda och de förtroendevalda ska tydliggöras. Varje kommun och landsting ska ha en tjänsteman som har den ledande ställningen bland de anställda. Denne ska benämnas direktör eller ha en annan benämning som kommunen eller landstinget väljer. Direktörens roll ska fastställas av styrelsen i en instruktion. All beslutanderätt i den nya lagen ska, i likhet med nuvarande lag, utgå från de förtroendevalda. Reglerna för anmälan av delegationsbeslut ska förenklas genom att nämnderna själva ska få besluta vilka beslut som ska anmälas. Beslut som inte anmäls men som är överklagbara ska tillkännages på den kommunala anslagstavlan. Det föreslås att den kommunala anslagstavlan i fortsättningen ska vara webbaserad. Detta för med sig ett antal följdändringar, bl.a. föreslås att lagen (1970:462) om vissa anslag på kommuns anslagstavla upphävs och att fullmäktiges sammanträden inte längre måste annonseras i ortstidningen.

För att åstadkomma en oberoende beredning och markera behovet av resurser till revisionen införs ett krav på att revisorernas budget ska beredas av fullmäktiges presidium. Vidare föreslås i lagen en stärkt roll för de sakkunniga revisionsbiträdena, som får rätt att uttala sig i fullmäktige när revisionsberättelsen behandlas.

Prövningsgrunderna för laglighetsprövning förtydligas i den nya lagen. För att undvika att beslut som upphävts av domstol inte kan rättas i efterhand, t.ex. på grund av civilrättslig bundenhet, ska det i lagen förtydligas att kommunala beslut som inte kan rättas som huvudregel inte får verkställas innan de fått laga kraft.

Till följd av den nya lagen föreslås ett stort antal följdändringar i andra lagar. Lagen och följdändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Utskottets överväganden

En ny kommunallag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ny kommunallag. Riksdagen antar med mindre justeringar även regeringens övriga lagförslag utom förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m. som avslås. Riksdagen antar vidare utskottets förslag till lag om ändring i lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården.

Propositionen

Reformbehovet

Regeringen framhåller i propositionen att ett stabilt ramverk för kommuner och landsting är en nödvändig förutsättning för att hantera den kommunala sektorns framtida utmaningar. Ramverket ska ge goda förutsättningar för den lokala demokratin och bidra till ett fungerande samspel mellan förtroendevalda och tjänstemän. Enligt regeringen bör ramverket ge medlemmar och samhället i övrigt en möjlighet att följa och granska aktiviteten i kommuner och landsting. För att möjliggöra sådan insyn och uppföljning krävs att ramverket präglas av tydlighet och en klar ansvarsfördelning.

Regeringen konstaterar att 1991 års kommunallag har varit i kraft i över 25 år. Under dessa år har såväl omvärlden som den kommunala verksamheten genomgått stora förändringar. Kommunallagen har ändrats vid närmare 50 tillfällen. Regeringen anser att den nuvarande kommunallagen inte motsvarar de krav på överskådlighet och tillgänglighet som måste ställas på en så central reglering. Därför görs bedömningen att det finns behov av en modernisering av kommunallagen och att en helt ny lag bör antas för att kommuner och landsting ska få ett tydligare och mer ändamålsenligt ramverk som är bättre anpassat för deras framtida utmaningar.

Den nya kommunallagen

Regeringen föreslår att en ny kommunallag ska ersätta den nuvarande lagen. Förslaget till ny kommunallag har en delvis ny struktur, ett enhetligt utformat språk och en enhetlig begreppsbildning. Den nya lagen är vidare utformad för att skapa utrymme för att framtida reformer på ett bättre sätt ska kunna rymmas i systematiken. Regeringens förslag bygger till stor del på den nuvarande lagen, och när det gäller de flesta av de grundläggande bestämmelserna är någon ändring av rättsläget inte avsedd.

Lagförslaget innebär vidare bl.a. följande.

Fullmäktige ska få möjlighet att bestämma att styrelsen ska kunna fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet, dock inte sådana som rör myndighetsutövning mot enskild eller tillämpningen av lag. Det tydliggörs också att kommuner och landsting kan besluta att ge kommunal- och landstingsråd möjlighet att vara t.ex. föräldralediga.

Rollfördelningen mellan de anställda och de förtroendevalda tydliggörs. Varje kommun och landsting ska ha en tjänsteman som har den ledande ställningen bland de anställda. Denne ska benämnas direktör eller ha en annan benämning som kommunen eller landstinget väljer. Direktörens roll ska fastställas av styrelsen i en instruktion. All beslutanderätt i den nya lagen ska, i likhet med nuvarande lag, utgå från de förtroendevalda. Reglerna för anmälan av delegationsbeslut ska förenklas genom att nämnderna själva ska få besluta vilka beslut som ska anmälas. Beslut som inte anmäls men som är överklagbara ska tillkännages på den kommunala anslagstavlan. Den kommunala anslagstavlan ska i fortsättningen vara webbaserad.

För att åstadkomma en oberoende beredning och markera behovet av resurser till revisionen införs ett krav på att revisorernas budget ska beredas av fullmäktiges presidium. Vidare föreslås i lagen en stärkt roll för de sakkunniga revisionsbiträdena, som får rätt att uttala sig i fullmäktige när revisionsberättelsen behandlas.

Prövningsgrunderna för laglighetsprövning förtydligas. För att undvika att beslut som upphävts av domstol inte kan rättas i efterhand, t.ex. på grund av civilrättslig bundenhet, ska det i lagen förtydligas att kommunala beslut som inte kan rättas som huvudregel inte får verkställas innan de fått laga kraft.

Flera av förändringarna beskrivs närmare nedan i samband med behandlingen av de olika motionsyrkandena.

Följändringar

Med anledning av den nya kommunallagen föreslår regeringen att det görs följändringar i ett stort antal andra lagar. Vidare föreslås att lagen (1970:462) om vissa anslag på kommuns anslagstavla upphävs.

Utskottsinitiativ m.m.

Den 11 maj 2017 antog riksdagen en ny lag om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården (prop. 2016/17:122, bet. 2016/17:SoU16, rskr. 2016/17:259). I lagen, som träder i kraft den 1 januari 2018, hänvisas till ”kommunallagen 1991:900”. Utskottet har därför tagit fram ett förslag till ändring i den nya lagen. Genom lagen om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården upphävs lagen (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m., som regeringen i propositionen En ny kommunallag nu föreslår ändringar i.

Det har även uppmärksammats att nu gällande bestämmelse i 3 kap. 12 § andra stycket lagen (2016:1145) om offentlig upphandling har fått en felaktig lydelse i regeringens lagförslag. Detta har enligt uppgift från Regeringskansliet fått till följd att även den föreslagna lydelsen har fått en felaktig

utformning. Någon ändring av bestämmelsen har, utöver hänvisningen till kommunallagen, inte varit avsedd. Även andra redaktionella felaktigheter har uppmärksammats.

Utskottets ställningstagande

Den nuvarande kommunallagen trädde i kraft för mer än 25 år sedan och har varit föremål för ett stort antal partiella reformer. Utskottet delar regeringens bedömning att den nuvarande lagen inte motsvarar de krav på överskådlighet och tillgänglighet som måste ställas på en så central reglering. Det finns därför ett behov av en ny kommunallag.

Regeringens förslag innebär att kommunallagen får en ny struktur, ett enhetligt språk och en enhetlig begreppsbildning. Utskottet välkomnar att lagen därigenom blir mer överskådlig och lättillgänglig, och tillstyrker regeringens förslag till ny kommunallag. Utskottet tillstyrker i allt väsentligt även övriga lagförslag. Mot bakgrund av att lagen om patientnämndsverksamhet m.m. upphör att gälla den 1 januari 2018 bör regeringens lagförslag emellertid avslås i den delen. Vad gäller lagen om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården föreslås genom ett utskottsinitiativ att en hänvisning till kommunallagen ändras i den lagen.

Vid genomgång av lagtexterna har det uppmärksammats att vissa språkliga justeringar har gjorts i några av de lagar som innehåller följdändringar till kommunallagen utan att det har redovisats som en ändring. Utskottet vill påminna om vikten av att alla lagändringar tydligt framgår av regeringens lagförslag.

Antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av de bestämmelser som reglerar antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige.

Jämför reservation 1 (SD, -).

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 5 en översyn av de bestämmelser som reglerar antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige. Utgångspunkten för översynen ska vara att öka kommunernas och regionernas handlingsutrymme i detta avseende samtidigt som en god medborgerlig förankring ska garanteras.

Gällande rätt

I 5 kap. 1 § KL föreskrivs att fullmäktige bestämmer hur många ledamöter som fullmäktige ska ha. Antalet ska bestämmas till ett udda tal och till minst

- 21 i kommuner med 8 000 röstberättigade invånare eller därunder
- 31 i kommuner med över 8 000 t.o.m. 16 000 röstberättigade invånare och i landsting med 140 000 röstberättigade invånare eller därunder
- 41 i kommuner med över 16 000 t.o.m. 24 000 röstberättigade invånare
- 51 i kommuner med över 24 000 t.o.m. 36 000 röstberättigade invånare och i landsting med över 140 000 t.o.m. 200 000 röstberättigade invånare
- 61 i kommuner med över 36 000 röstberättigade invånare och
- 71 i landsting med över 200 000 röstberättigade invånare.

I Stockholms kommun och i landsting med över 300 000 röstberättigade invånare ska dock antalet ledamöter bestämmas till minst 101.

För ledamöter i fullmäktige ska det finnas ersättare, enligt 5 kap. 4 § KL. Fullmäktige bestämmer hur många ersättarna ska vara. Antalet ska utgöra en viss andel, dock högst hälften av det antal platser som varje parti får i fullmäktige.

Syftet med begränsningarna i lagen är att säkra en god medborgerlig förankring och säkerställa att beslut kan fattas av fullmäktige (prop. 1975/76:187 s. 346).

Propositionen

Bestämmelsen om minsta antal fullmäktigeledamöter bör enligt regeringen göras kommunneutral. Regeringen föreslår därför att det i lagen ska anges att antalet ledamöter i fullmäktige i kommuner med över 600 000 röstberättigade ska bestämmas till minst 101. I nuläget kommer bestämmelsen i praktiken endast att reglera vad som gäller för Stockholms kommun. I övrigt förs bestämmelserna om antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige i huvudsak oförändrade över till 5 kap. 5–8 §§ i förslaget till ny kommunallag.

Tidigare behandling

Hösten 2013 behandlade utskottet propositionen 2013/14:5 Vital kommunal demokrati. Utskottet och riksdagen ställde sig bakom ett förslag med minskat antal fullmäktigeledamöter i de minsta kommunerna (bet. 2013/14:KU7, rskr. 2013/14:71. Utskottet framhåller bl.a. följande i sitt ställningstagande. Det ska betonas att propositionens förslag innebär en möjlighet och inte en skyldighet för kommunerna att fatta beslut om att minska fullmäktige. Det står fullmäktige fritt att besluta att antalet ledamöter i fullmäktige ska vara högre än minimiantalet. Som påpekas i betänkandet Vital kommunal demokrati (SOU 2012:30 s. 60) behöver inte ett mindre fullmäktige betyda att antalet förtrondevalda måste minska eftersom antalet ledamöter i nämnderna inte behöver minska.

Utskottets ställningstagande

Bestämmelsen om antalet ledamöter i fullmäktige ändrades senast den 1 februari 2014. I förslaget till ny kommunallag behålls systemet med latituder som reglerar det minsta tillåtna antalet ledamöter. Som utskottet tidigare påpekat står det fullmäktige fritt att besluta att antalet ledamöter i fullmäktige ska vara högre än det angivna minimiantalet.

Utskottet är inte berett att nu ta något initiativ till en översyn av bestämmelserna som reglerar antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige. Motionsyrkandet avstyrks.

Byte av partitillhörighet och ersättare i fullmäktige

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om möjlighet för partierna att efter ett val tillföra kandidater till fullmäktige, om ökat partiinflytande när en förtroendevald byter partitillhörighet och om större möjlighet för partierna att avgöra vem som ska träda in som ersättare i fullmäktige.

Jämför reservation 2 (SD, -).

Motionerna

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) anför i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 4 att det borde finnas en möjlighet för partierna att efter ett val tillföra kandidater som inte tidigare funnits med på partiets valsedel till fullmäktige. Tomma stolar i fullmäktige är inte bara en förlust för det politiska partiet utan även för de väljare som inte får utdelning för sina röster. Motionärerna yrkar vidare att mandatperioden på ett tydligare sätt ska knytas till de politiska partierna, så att s.k. politiska vildar som inte är personkryssade ska kunna bli av med sina uppdrag i fullmäktige, nämnder, styrelser, bolag och stiftelser. De ska inte heller kunna sitta mandatperioden ut med arvode. Personer som har blivit tillsatta som råd eller fått uppdrag i nämnder, styrelser och bolag ska också kunna avsättas om de inte längre har partiets förtroende. Jonas Millard och Fredrik Eriksson yrkar även att partierna ska få större möjlighet att avgöra vem som ska träda in som ersättare i fullmäktige. En fullmäktige-grupp består av personer med olika bakgrunder, erfarenheter och kunskaper. Genom att partierna får större möjlighet att avgöra vilken ersättare som ska tjänstgöra och under vilket ärende, ökar möjligheterna för fullmäktige-gruppen att bredda kompetensen och sprida ansvarsfördelningen mellan ersättarna. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som tillgodoser det anförda.

Markus Wiechel (SD) yrkar i motionerna 2015/16:2754, 2015/16:3084 och 2016/17:2263 att kommunallagen ska ändras så att de politiska partierna kan

styra över vilka ledamöter och ersättare som ska vara partiets representanter i nämnder, styrelser m.m. i kommuner och landsting. Motionärerna anför att om ett parti förlorar förtroendet för en ledamot på grund av dennes misskötsamhet borde partiet få byta ut representanten. Skulle det dessutom gå så långt att ledamoten lämnar partiet och blir s.k. politisk vilde uppstår ett demokratiskt problem, eftersom väljare riskerar att sakna representation.

Gällande ordning

De politiska partiernas verksamhet är i det närmaste helt oreglerad. Anledningen till detta är att principen om åsiktsbildningens frihet har ansetts motivera en stor varsamhet när det gäller att reglera partiernas verksamhet (se bl.a. SOU 2008:125 s. 209). I regeringsformen fanns tidigare en definition av begreppet parti. Definitionen togs bort i samband med att det infördes krav på obligatorisk föransmälan av partier som vill delta i val (prop. 2013/14:48 s. 55 f, bet. 2013/14:KU16, 2014/15:KU2). I propositionen betonades att den föreslagna ändringen inte innebär någon ändring i sak i fråga om möjligheterna för en sammanslutning eller väljargrupp att ställa upp i val utan att dessförinnan ha organiserat verksamheten på sådant sätt att kraven för att vara en juridisk person är uppfyllda.

Beslutanderätten i kommuner och landsting utövas av valda församlingar (fullmäktige) som utses av röstberättigade medlemmar i allmänna val. Enligt 4 kap. 5 § KL väljs ledamöter och ersättare i fullmäktige bland dem som har rösträtt. Av 4 kap. 2 § framgår att rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige har den som är folkbokförd i kommunen, senast på valdagen fyller 18 år och är medborgare i Sverige eller i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater (unionsmedborgare), är medborgare i Island eller Norge, eller för det fall de är andra utlänningar, har varit folkbokförda i Sverige tre år i följd före valdagen. Rösträtt vid val till landstingsfullmäktige har enligt 4 kap. 3 § KL den som är röstberättigad vid val till kommunfullmäktige i en kommun inom landstinget. Den som är anställd hos en kommun eller ett landsting för att ha den ledande ställningen bland personalen är enligt 4 kap. 6 § KL inte valbar. Några andra begränsningar i form av valbarhets- och behörighetsvillkor för en ledamot i fullmäktige eller ersättare finns inte. Partierna har fri rätt att nominera kandidater till sina listor.

Den fria nomineringsrätten har länge ansetts vara en central princip i det svenska valsyste­met. Denna princip kommer till uttryck på så sätt att det inte finns några bestämmelser som ställer upp några formella krav som begränsar väljarnas möjligheter att bilda partier och nominera kandidater i val. Den kommer även till uttryck genom avsaknaden av regler som styr partiernas nomineringsförfarande (jämför prop. 2013/14:48 s. 54). Genom bestämmelser i vallagen (2005:837) har den fria nomineringsrätten i praktiken begränsats i viss utsträckning.

I 2 kap. 1–13 §§ vallagen finns bestämmelser om registrering av partibeteckning och anmälan av kandidater. Registrering av partibeteckning är dock

frivillig. Genom registrering av partibeteckning och anmälan av kandidater kan en partibeteckning få ett visst skydd i val. Skyddet innebär att någon förväxlingsbar partibeteckning inte får registreras. Registreringen innebär också ett skydd mot illojal användning av en partibeteckning vid val. Skyddet består i att sådana namn som skrivits till eller som inte avser någon av de kandidater som partiet anmält till valet ska anses obefintliga om de förekommer på valsedlar för partiet.

Av 2 kap. 14 § vallagen följer att ett parti som vill delta i ett val skriftligen ska anmäla detta till den centrala valmyndigheten. En anmälan om deltagande i val ska göras senast 30 dagar före valdagen i det val som anmälan avser. Vid extra val och omval ska dock en anmälan som kommer in senare godtas, om den kommer in inom en vecka från beslutet om valdag (2 kap. 17 §). Enligt 2 kap. 20 § vallagen ska den som kandiderar för ett parti som anmält sitt deltagande i ett val skriftligen ha samtyckt till kandidaturen. Ett sådant samtycke ska ges in till den centrala valmyndigheten eller, i den utsträckning som regeringen bestämmer, länsstyrelsen senast fredagen före valdagen.

I kommunallagen finns bestämmelser om upphörande av uppdraget för ledamöter i fullmäktige och för ledamöter i en nämnd (4 kap. 7–10 a §§). Enligt 4 kap. 10 a § får fullmäktige återkalla uppdragen för samtliga förtroendevalda i en nämnd bl.a. när den politiska majoriteten i nämnden inte längre är densamma som i fullmäktige. Enligt 5 kap. 5 a § får fullmäktige besluta om extra val till fullmäktige. Extra val ska hållas om minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar för det.

För ledamöter i fullmäktige ska det enligt 5 kap. 4 § KL finnas ersättare. Bestämmelser om att utse ersättare finns i 14 kap. vallagen. Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe. Bestämmelser om ersättarnas tjänstgöring finns i 5 kap. 12–17 §§ KL. Av 13 § framgår att ersättarna tjänstgör enligt den ordning som bestämts i valet.

Tidigare utredningar m.m.

Frågan om att införa någon form av offentlig kandidatur har väckts vid ett flertal tillfällen under åberopande av att väljarna måste veta vilka partier som ställer upp i valet för att de ska kunna träffa ett rationellt partival. En sådan ordning skulle också, har det framhållits, innebära vissa fördelar i ordningshänseende. Exempelvis på det kommunala planet skulle man kunna komma till rätta med problemet med att mandat förblir obesatta, vilket emellanåt inträffar om ett parti får många röster i en valkrets utan att ha några kandidater där.

I grundlagspropositionen (1973:90 s. 160 f.) avvisades tanken på en lagreglering av partiernas nomineringsförfarande.

Den parlamentariskt sammansatta kommittén Grundlagsutredningen föreslog bl.a. att det skulle införas bestämmelser i kommunallagen som ger fullmäktige möjlighet att besluta om extra val till fullmäktige mellan ordinarie

val. Syftet med förslaget var bl.a. att lösa ett låst politiskt läge i fullmäktige på grund av oklara eller instabila majoritetsförhållanden. Vidare övervägde kommittén om det borde införas inskränkningar i den fria nomineringsrätten genom krav på olika slag av offentliga valförberedelser, t.ex. obligatoriska förhandsanmälningar; kommittén beslutade dock att inte föreslå några förändringar av den gällande ordningen (SOU 2008:125 s. 213 f.). Däremot föreslog kommittén att en ny utredning borde ges i uppdrag att arbeta vidare med frågan. Regeringen höll med om detta. I samband med detta anförde regeringen att behovet av förändringar av valsystemet i det aktuella hänseendet och det sätt på vilket sådana lämpligen bör utformas kräver en ingående analys och noggranna avvägningar mellan motstående intressen (prop. 2009/10:80 s. 97). Regeringen förklarade vidare att den hade för avsikt att tillsätta en utredning med uppdrag att överväga bl.a. denna fråga. Regeringen delade dessutom Grundlagsutredningens förslag om extra val efter beslut av fullmäktige. Riksdagen antog regeringens lagförslag i denna del (bet. 2009/10:KU19 och bet. 2010/11:KU4, rskr. 2010/11:21).

I oktober 2011 beslutade regeringen att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att göra en översyn av delar av valsystemet (dir. 2011:97). I kommitténs uppdrag ingick bl.a. att överväga om den fria nomineringsrätten borde inskränkas och om det borde införas krav på offentliga valförberedelser och föreslå de grundlagsändringar och övriga lagändringar som den fann motiverade.

Kommittén, som antog namnet 2011 års vallagskommitté, överlämnade i januari 2013 delbetänkandet Proportionalitet i val samt förhandsanmälan av partier och kandidater (SOU 2012:94). I april 2013 överlämnade kommittén sitt slutbetänkande E-röstning och andra valfrågor (SOU 2013:24). I delbetänkandet lämnade kommittén bl.a. förslag om förhandsanmälan av partier för deltagande i val och samtycke till kandidatur samt partisymboler på valsedlarna.

När det gäller frågor kring förhandsanmälan av partier för deltagande i val och samtycke till kandidatur uttalar kommittén bl.a. följande (SOU 2012:94 s. 168):

Ett problem, som uppmärksammats vid våra överväganden rörande den fria nomineringsrätten, kan vara att partier som av olika skäl har avstått från att skydda sina kandidatlistor inte har något som helst inflytande över vilka personer som sätts upp på partiets valsedlar och därmed inte heller över vilka personer som kan bli invalda som företrädare för partierna. Det skulle kunna förhindras genom att berörda partier före valet måste ha lämnat sitt samtycke till varje kandidatur. Den nuvarande ordningen enligt 2 kap. vallagen med registrering av partibeteckning och anmälan av samtliga kandidater ger partierna – med undantag för de här ovan nämnda fallen av dubbelkandidaturer – ett heltäckande skydd för sina kandidatlistor. Det är också den ordning som tillhandahålls partierna som skydd för sina kandidatlistor. Att därutöver införa ett generellt krav på partisamtycke för alla kandidaturer skulle i princip helt avskaffa väljarnas fria nomineringsrätt. Även om den nuvarande tillämpningen av den fria nomineringsrätten kan leda till problem, ibland allvarliga sådana, för de partier som väljer att inte skydda sina kandidatlistor, anser vi inte att problemen är av den

omfattningen eller arten att det talar för att införa ett allmänt krav på partisamtycke för varje nominerad kandidat, särskilt med tanke på vilka följder detta skulle få för den fria nomineringsrätten.

I propositionen Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val (prop. 2013/14:48) behandlas de förslag som lämnas i delbetänkandet. Enligt regeringen finns det ett behov av att bättre säkerställa att mandaten i riksdagen, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige fördelas proportionellt så att fördelningen speglar hur väljarna faktiskt har röstat. I propositionen föreslås därför ändringar i regeringsformen och vallagen som syftar till detta. Det ska vidare enligt regeringen vara lätt för väljare att skilja valsedlarna åt och välja rätt valsedel. Partierna föreslås därför få rätt att trycka sin partisymbol i färg på valsedlarna. För att ge väljarna bättre förutsättningar för att veta vilka partier som ställer upp i ett val och göra det tydligare vilka partival de har att ta ställning till föreslås vidare att det införs krav på en obligatorisk förhandsanmälan av partier som vill delta i ett val. Regeringen konstaterar vidare att medborgarna ska ha rätt att själva bestämma om de ska ställa upp som kandidater för ett parti i val. I propositionen föreslås därför att det införs ett obligatoriskt krav på samtycke från den som nomineras som kandidat för att han eller hon ska vara valbar.

Konstitutionsutskottet föreslog att riksdagen antar grundlagsförslaget såsom vilande (bet. 2013/14:KU16). Lagändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 2015, antogs av riksdagen (bet. 2014/15:KU2, rskr. 2014/15:19).

Tidigare behandling

Under riksmötet 2001/02 behandlade konstitutionsutskottet en motion om partibytars rätt i förhållande till de uppdrag de innehar (bet. 2001/02: KU13). Utskottet instämde i vad som anfördes i motionen om att det kan uppkomma problem i den politiska beslutsprocessen om politiskt förtroendevalda under en pågående mandatperiod byter parti och ändå behåller uppdrag som det varit partigruppernas sak att besätta (s. 38). Denna problembild kunde enligt utskottet visserligen vara intressant att belysa. Utskottet såg dock stora svårigheter med att genom någon form av reglering finna en lösning på problemet. En sådan reglering skulle ovillkorligen innebära ingrepp i de grundläggande principer som det rådande valsystemet bygger på. Enligt utskottet borde ordningen alltså vara den att frågan om vem som ska inneha den typ av uppdrag som nu var aktuellt är upp till respektive partigrupp, och att eventuella personförändringar löses internt inom gruppen. Utskottet framhöll att en utgångspunkt i detta sammanhang är att varje enskild ledamot bär sitt mandat med det parlamentariska ansvar det innebär. Därmed var utskottet inte berett att föreslå att riksdagen skulle vidta någon åtgärd med anledning av vad som anfördes i motionen och avstyrkte den därför. Utskottet vidhöll detta ställningstagande våren 2004 vid behandling av en motion om förtroendevald som lämnar sitt parti under mandatperioden och blir s.k. politisk vilde (bet. 2003/04:KU9 s. 20).

Även våren 2007 avstyrkte utskottet en motion i frågan med hänvisning till att varje ledamot bär sitt mandat med det parlamentariska ansvar detta innebär. Utskottet var inte berett att ställa sig bakom de begränsningar som föreslogs i detta avseende (bet. 2006/07:KU11 s. 26). Utskottet har därefter efter beredning i förenklad form avstyrkt motioner om partiernas inflytande vid partibyte (bet. 2007/08:KU14 och 2008/09:KU11). Våren 2010 behandlade utskottet regeringens proposition 2009/10:80 En reformerad grundlag (bet. 2009/10:KU19). I samband med det behandlades en motion om partiernas inflytande vid partibyte. Utskottet konstaterade att förslaget om extra val till fullmäktige kan – i den mån det politiska läget har sin grund i att en ledamot har bytt parti – vara en väg att undgå problem som kan uppkomma (s. 26). Utskottet var dock inte berett att frångå sina tidigare bedömningar där utgångspunkten varit att varje ledamot bär sitt mandat med det ansvar mot väljarna som det innebär. Utskottet uttalade vidare att det inte var berett att förorda en ordning som ger partiet ett avgörande inflytande i frågan om att en ledamot ska lämna partiet.

Utskottet vidhöll våren 2012 sina tidigare ställningstaganden om mandatets innebörd och avstyrkte två motioner i denna del (bet. 2011/12:KU15 s. 28).

Frågan om ökat partipolitiskt inflytande vid avsägelse av uppdrag behandlades även i betänkande 2013/14:KU18. Motionsyrkandet avslogs och utskottet förklarade att det stod fast vid sina tidigare ställningstaganden om mandatets innebörd.

Propositionen

I propositionen föreslås inte några förändringar i sak som berör nu aktuella frågeställningar. Bestämmelser om val och valbarhet finns i bl.a. 1 kap. 4 § och 4 kap. 3–5 §§ i förslaget till ny kommunallag. Bestämmelserna om upphörande av uppdraget för ledamöter i fullmäktige och för ledamöter i en nämnd har placerats i 4 kap. 6–11 §§. Ersättarnas tjänstgöring regleras i 5 kap. 17–21 §§ i den nya lagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden när det gäller mandatets innebörd. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom vad som anförs i motion 2016/17:3734 yrkande 4 (SD) om partiernas möjlighet att efter ett val tillföra kandidater till fullmäktige eller att avgöra vem som ska träda in som ersättare för en fullmäktigeledamot. Motionsyrkandena avstyrks.

Direktvald kommunstyrelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att kommuner ska kunna ersätta kommunfullmäktige med en direktvald kommunstyrelse.

Motionen

Hans Wallmark (M) begär i motion 2015/16:1077 att kommuner ska ha möjligheten att ersätta kommunfullmäktige med en direktvald kommunstyrelse. Motionären anför att fördelen med färre förtroendevalda är att de förtroendevalda blir lättare för medborgarna att identifiera och förutsättningarna för den politiska förankringen skulle öka. Medborgarnas möjlighet till ansvarutkrävande skulle därmed stärkas. Kommunerna bör dock enligt motionären själva få avgöra om de vill att en mindre, direktvald kommunstyrelse ska överta fullmäktiges uppgifter.

Gällande ordning

Av 3 kap. 1 § KL följer att det i varje kommun och landsting finns en beslutande församling: kommunfullmäktige i kommunerna och landstingsfullmäktige i landstingen. Av 5 kap. 1 § KL följer att fullmäktige bestämmer hur många ledamöter som fullmäktige ska ha. Antalet ska bestämmas till ett udda tal, och minst till ett visst antal beroende på kommunens eller landstingets storlek. Det minsta antalet ledamöter minskades 2014 från 31 till 21 ledamöter i kommuner med 8 000 eller färre röstberättigade invånare (prop. 2013/14:5, bet. 2013/14:KU7, rskr. 2013/14:71).

Kommunstyrelsen ska, enligt 6 kap. 1 § KL, leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i vissa närmare angivna juridiska personer och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

Propositionen

Bestämmelserna om att beslutanderätten i kommuner och landsting utövas av fullmäktige som utses i allmänna val finns i den föreslagna lagen i 1 kap. 4 §. De närmare bestämmelserna om fullmäktige finns i 5 kap. och är i sak oförändrade.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade en likalydande motion i betänkande 2014/15:KU18 och konstaterade då att lagändringen som innebär ett lägre möjligt minsta antal

ledamöter i kommunfullmäktige trädde i kraft så nyligen som den 1 februari 2014. Utskottet såg inte skäl att förespråka någon ny utredning av frågan, och avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande och avstyrker motionen.

Representation i styrelsen, nämnder och utskott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör se över ordningen för utseende av ersättare i styrelsen, nämnder och utskott, och tillkännager det för regeringen.

Riksdagen avstyrker övriga motionsyrkanden om representation i styrelsen, nämnder och utskott.

Jämför reservation 3 (SD, -).

Motionerna

I motion 2015/16:2942 av Paula Bieler (SD) begärs att alla partier med representation i en folkvald församling också ska ges representation i dess nämnder, utskott och styrelse. Motionären anför att fördelningen av platser i nämnder, utskott och styrelse ofta innebär att mindre partier blir utan representation i dessa organ. För att säkerställa att väljarnas förtroende förvaltas på bästa sätt bör det införas en lagreglering om att alla partier i en folkvald församling också ska ha en representant närvarande med yttranderätt, men inte nödvändigtvis rösträtt, i församlingens alla nämnder, utskott och i styrelsen.

Även Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) anför i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 7 i denna del att det är viktigt att de politiska partier som har blivit invalda i fullmäktige får god insyn och kan vara delaktiga i det politiska arbetet, t.ex. genom att delta i nämndernas och styrelsens arbete. Det finns enligt motionärerna exempel på att kommuner har minskat antalet platser i nämnder och styrelsen enbart för att hålla vissa partier borta från insyn. Ett sådant agerande är i grunden odemokratiskt och orättvist. Det bör därför införas någon form av minoritetsskydd för att säkerställa en så stor insyn som möjligt för de partier som hamnar utanför valteknisk samverkan.

Per-Ingvar Johnsson (C) yrkar i motion 2016/17:2957 att reglerna för proportionella val ses över så att ersättare för avgående ledamöter i nämnder eller styrelsen ska vara någon som tillhör samma parti som den avgående ledamoten. Motionären lyfter som ett särskilt problem den situationen att ett litet parti har ordförandeposten i en nämnd och inte någon ytterligare ledamot

i nämnden. Om ordföranden lämnar uppdraget måste partiet lämna ordförandeskapet till ett annat parti, och blir dessutom orepresenterat i nämnden. Detta kan enligt motionären dessutom innebära en majoritetsförändring.

Gällande ordning

Av 3 kap. 2 § KL följer att kommunfullmäktige ska tillsätta en kommunstyrelse och landstingsfullmäktige ska tillsätta en landstingsstyrelse. Fullmäktige ska också, enligt 3 kap. 3 §, tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter.

För ledamöter i fullmäktige ska det enligt 5 kap. 4 § KL finnas ersättare. Ersättare utses enligt bestämmelser i 14 kap. vallagen (2005:837). Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

Bestämmelser om ersättarnas tjänstgöring finns i 5 kap. 12–17 §§ KL. Av 16 § följer att i kommunfullmäktige har ersättare från samma valkrets som ledamoten företräde till tjänstgöring. Om partiets samtliga ersättare i valkretsen är förhindrade att inställa sig eller att vidare delta i ett sammanträde ska den ersättare tjänstgöra som har utsetts för partiet i någon annan valkrets. Den ersättare har då företräde som har utsetts i den valkrets där partiets röstetal är högst. Motsvarande bestämmelser finns inte för hur ersättare för ledamöter i landstingsfullmäktige ska tjänstgöra. Detta har ansetts innebära att ersättare i landstingsfullmäktige inte får hämtas från andra valkretsar.¹

Val av ledamöter och ersättare i bl.a. nämnder ska enligt 5 kap. 46 § KL vara proportionella under de förutsättningar som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt. Detta innebär att om ett visst antal ledamöter begär det, ska ledamöter i bl.a. styrelser och nämnder i kommuner, landsting och kommunalförbund utses proportionellt i enlighet med mandatsställningen i fullmäktige. Bestämmelserna om proportionella val syftar till att säkerställa att även en politisk minoritet ska kunna få platser i nämnder och styrelser. Detta innebär att en minoritetsgrupp i fullmäktige kan driva igenom proportionella val och därmed få möjlighet till representation i den kommunala nämndorganisationen.

Ledamöter och ersättare i en nämnd väljs av fullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer (6 kap. 9 § KL). I styrelsen får antalet ledamöter inte vara mindre än fem, och antalet ersättare bör vara lika stort som antalet ledamöter. Om ersättarna inte väljs proportionellt, ska fullmäktige bestämma i vilken ordning som de ska tjänstgöra. Har ersättarna valts proportionellt, ska de tjänstgöra enligt den turordning som anges i 25 § lagen om proportionellt valsätt.

Om en ledamot avgår under mandattiden, ska fyllnadsval förrättas (6 kap. 14 § KL). Om ledamoten har utsetts vid ett proportionellt val, inträder i stället

¹ Lena Dalman m.fl., Kommunallagen med kommentarer och praxis. 5 uppl. 2011.

en ersättare i enlighet med den ordning som har bestämts för ersättarnas tjänstgöring.

Propositionen

Kommittén för en förstärkning av den kommunala demokratin funktionssätt och Utredningen om en kommunallag för framtiden föreslog båda att det införs en möjlighet för kommuner och landsting att besluta om en försöksverksamhet med majoritetsstyre under mandatperioden 2018–2022 (SOU 2012:30 och SOU 2015:24). För försöksverksamheten föreslogs att minoriteten skulle garanteras viss information om och insyn i styrelsens ärenden.

Regeringen gör i propositionen (s. 168 f.) emellertid bedömningen att det inte finns något behov av att genomföra en försöksverksamhet med majoritetsstyre. Regeringen anför att utredningarnas förslag är förknippade med en rad problem, såsom svårigheter med att garantera oppositionen insyn och arbetsförutsättningar och risken för konflikter mellan styrelsen och övriga nämnder om den politiska sammansättningen i styrelsen och de övriga nämnderna skiljer sig alltför mycket åt. Den avgörande invändningen är enligt regeringen härutöver att det är oklart på vilket sätt en försöksverksamhet med majoritetsstyre skulle vitalisera den kommunala demokratin. Regeringen föreslår mot denna bakgrund inte någon lagstiftning.

I propositionen föreslås inte några ändringar i sak som rör bestämmelserna om tillsättande av nämnder och ersättarnas tjänstgöring i nämnderna. Bestämmelser om att fullmäktige ska tillsätta en styrelse och de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter finns i 3 kap. 3 och 4 §§. Bestämmelserna om val av ledamöter och ersättare och om ersättarnas tjänstgöring har placerats i 6 kap. 16–20 §§. Av 5 kap. 58 § framgår att val av ledamöter och ersättare i nämnder under vissa förutsättningar ska vara proportionella.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner i samma fråga. Utskottet har då avstyrkt motionerna och anför att reglerna om proportionella val medför att en minoritetsgrupp i fullmäktige kan driva igenom proportionella val och därmed få möjlighet till representation i den kommunala nämndorganisationen (bet. 2012/13:KU22, 2013/14:KU12 och 2014/15:KU18). Vid den senaste behandlingen konstaterade utskottet vidare att det förelåg utredningsförslag om försöksverksamhet med majoritetsstyrelse som, om det genomfördes, skulle få betydelse för frågan om representation i kommun- och landstingsstyrelser. Sverigedemokraterna har i samtliga fall reserverat sig mot utskottets beslut och yrkat bifall till motionerna.

Utskottet behandlade frågan om hur ersättare i landstingsfullmäktige ska utses i betänkande 2005/06:KU9. Utskottet menade då att det i första hand är partiernas sak att vid utformningen av sin list- och kandidatpolitik ta hänsyn

till vilka effekter gällande ordning kan få för ersättarnas tjänstgöring i fullmäktige (s. 30). Motionerna avstyrktes. I en reservation anförde Vänsterpartiet och Kristdemokraterna att ersättare i landstingsfullmäktige borde utses enligt samma regler som i dag gäller för kommunfullmäktige.

Utskottets ställningstagande

I de fall val av ledamöter och ersättare i kommunala nämnder och utskott utses med proportionellt valsätt kan effekten av att en ledamot avgår från uppdraget under mandatperioden bli att den ersättare som utses tillhör ett annat parti än det parti som den avgående ledamoten tillhör. I många fall kan det senare partiet därmed dessutom bli helt utan representation i nämnden eller utskottet.

Utskottet anser att frågan om att införa en ordning som innebär att en ersättare i en kommunal styrelse, nämnd eller utskott ska tillhöra samma parti som den avgående ledamoten bör utredas av regeringen. Detta bör riksdagen med bifall av motion 2016/17:2957 tillkännage för regeringen. Utskottet konstaterar att bestämmelserna om ersättares tjänstgöring skiljer sig åt för kommun- respektive landstingsfullmäktige. Enligt utskottets mening kan det finnas skäl att överväga att även se över bestämmelserna om tjänstgöring för ersättare i landstingsfullmäktige.

När det gäller övriga motionsyrkanden om representation i styrelsen, nämnder och utskott noterar utskottet det utredningsarbete som har gjorts och ser inte skäl att förespråka ytterligare utredning. Motionerna 2015/16:2942 och 2016/17:3734 yrkande 7 i denna del avstyrks.

Kommunal misstroendeförklaring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att möjligheten till kommunal misstroendeförklaring bör utredas.
Jämför reservation 4 (SD, -).

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) anför i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 8 att det bör finnas en möjlighet till misstroendeförklaring på regional och kommunal nivå. En sådan möjlighet bör även omfatta nämnder och kommunala bolag. Regeringen bör få i uppdrag att utreda detta och återkomma till riksdagen med förslag.

Gällande rätt

På kommunal nivå finns i dag ingen möjlighet till misstroendeförklaring i fullmäktige. Däremot kan fullmäktige med stöd av 4 kap. 10 a § KL återkalla uppdragen för samtliga förtroendevalda i en nämnd när den politiska

majoriteten i nämnden inte längre är densamma som i fullmäktige. Om det parti som nämndens ordförande företräder inte längre ingår i den politiska majoriteten kan fullmäktige också välja ett nytt presidium (6 kap. 15 § andra stycket KL). Enligt 4 kap. 10 § KL får fullmäktige återkalla uppdraget för en förtroendevald som valts av fullmäktige om den förtroendevalde har vägrats ansvarsfrihet eller genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer.

Tidigare utredningar

Frågan om ett kommunalt misstroendevotum har lyfts i samband med behandlingen av frågan om huruvida kommuner och landsting ska kunna införa majoritetsstyre eller s.k. kommunparlamentarism. Kommittén för förstärkning av den kommunala demokratins funktionssätt (Fi 2010:04, SOU 2012:30) och Utredningen om en kommunallag för framtiden (Fi 2012:07, SOU 2015:24) har utrett frågan om majoritetsstyre. Den senare utredningen föreslog en försökslagstiftning som gör det möjligt för kommuner och landsting att under mandatperioden 2018 till 2022 införa ett styre där styrelsen enbart består av ledamöter från det styrande partiet eller blocket. Utredningen föreslog också, kopplat till försöksverksamheten, en regel om misstroendevotum. En fråga om misstroendeförklaring skulle enligt förslaget väckas om minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det. Fullmäktige får härigenom en möjlighet att ersätta styrelsen med en ny styrelse om den politiska majoriteten ändras i fullmäktige. Om fullmäktige med enkel majoritet finner att styrelsen inte har fullmäktiges förtroende ska fullmäktige enligt förslaget återkalla uppdragen för samtliga ledamöter och ersättare i styrelsen.

2014 års demokratiutredning har utrett frågan om fullmäktige ska kunna utlysa en misstroendeförklaring mot styrelsen eller annan nämnd, oavsett majoritetsstyre (Ju 2014:19, SOU 2016:5). Det kan enligt utredningen finnas fördelar med att införa en möjlighet för en minoritet att väcka en misstroendeförklaring. Misstroendeförklaringarna skulle bli ett sätt för fullmäktige att utkräva ansvar och förmå styrelsen eller nämnderna att redovisa sina politiska överväganden. Genom att införa en sådan möjlighet i alla kommuner och landsting skulle det dels bli tydligare att styrelsen och nämnderna är ansvariga inför fullmäktige, dels skulle den enskilde fullmäktigeledamotens ställning stärkas. Utredningens bedömning är emellertid att om man införde en möjlighet för en minoritet att väcka en misstroendeförklaring skulle det kunna få negativa konsekvenser för den lokala demokratin. Om en möjlighet till misstroendeförklaring infördes skulle det kunna leda till ett mer instabilt eller mer konfliktbetonat politiskt styre i kommuner och landsting. Det skulle enligt utredningen kunna skada förtroendet för den lokala demokratin. Det framgår också att möjligheten till misstroendeförklaring fått stark kritik i utredningens samråd med förtroendevalda. Enligt utredningen finns sammanfattningsvis inte tillräckliga skäl att i nuläget ge minoriteten en möjlighet att väcka ett misstroendevotum.

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att det inte finns något behov av att genomföra en försöksverksamhet med majoritetsstyre. Några särskilda överväganden görs inte när det gäller möjligheten till misstroendeförklaring.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om att införa en möjlighet till kommunalt misstroendevotum behandlades av utskottet i betänkande 2012/13:KU22. Utskottet anförde att Kommittén för förstärkning av den kommunala demokratins funktionssätt i betänkandet Vital kommunal demokrati hade behandlat frågor om återkallelse av vissa uppdrag. Betänkandet var föremål för beredning i Regeringskansliet. I avvaktan på resultatet av det pågående arbetet föreslog utskottet att motionerna skulle avslås.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar det utredningsarbete som har gjorts och ser för närvarande inte skäl att förespråka ytterligare utredning av frågan om kommunal misstroendeförklaring. Motionsyrkandet avstyrks.

Titeln borgmästare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa titeln borgmästare.

Motionen

Thomas Finnborg (M) begär i motion 2015/16:2594 att frågan om att ersätta titeln ”kommunstyrelsens ordförande” i kommunallagen med ”borgmästare” ses över. Motionären anför att titeln ”borgmästare” i modern tid har kommit att bli synonym med den roll och det uppdrag som motsvaras av en kommunstyrelseordförande. Borgmästartiteln är mycket vanlig runt om i världen och kan därför sägas vara internationellt erkänd. I Sverige används titeln dock godtyckligt och kan i olika sammanhang avse kommunstyrelsens ordförande, kommunfullmäktiges ordförande eller kommunalråd. För att undvika en sådan varierande användning av titeln bör det enligt Thomas Finnborg utredas om titeln bör användas för kommunstyrelsens ordförande.

Bakgrund

Titeln borgmästare har förekommit i Sverige sedan 1200-talet, till en början som en benämning på den främsta medlemmen i rådet, en stads organ för

rättskipning och förvaltning. Fram till 1965 var borgmästaren ordförande i magistraten, som tillsammans med allmän rådstuga och drätselkammaren var organ för städernas lokala förvaltning. I städer utan magistrat fanns fram till 1953 alltid s.k. kommunalborgmästare som valdes av stadsfullmäktige. Genom kommunallagsreformen 1953 togs magistraternas kommunala uppgifter i städerna bort. År 1965 överfördes magistratens återstående uppgifter på länsstyrelserna och polismyndigheterna, och titeln borgmästare användes då för ordföranden i rådhusrätten, stadens domstol. Titeln borgmästare upphörde 1971, då härads- och rådhusrätter ersattes av tingsrätter.

Genom en ändring i 4 kap. 2 § KL 2014 infördes ordningen att en förtroendevald som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska kallas kommunalråd, landstingsråd, oppositionsråd eller en annan benämning som fullmäktige bestämmer (prop. 2013/14:5, bet. 2013/14:KU7, rskr. 2013/14:71). Regeringen påpekade i propositionen att möjligheten att använda andra benämningar kvarstod, liksom möjligheten att använda benämningarna även för förtroendevalda som är verksamma i en mindre omfattning än ”betydande del av heltid”.

Stockholms kommun får ha borgarråd (4 kap. 24 § KL).

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen (s. 175 f.) att en förtroendevald som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska benämnas kommunalråd, borgarråd, landstingsråd eller oppositionsråd, eller ha någon annan benämning som fullmäktige bestämmer.

Regeringen konstaterar att Stockholms kommun enligt den nuvarande ordningen i 4 kap. 24 § KL får ha borgarråd och att fullmäktige i reglementet för borgarrådsberedningen och borgarråden har meddelat närmare föreskrifter om borgarråden (Kommunal författningssamling för Stockholm 2014:18).

Regeringen anser att den typen av särregleringar som gäller för borgarråden i Stockholm inte är önskvärd, men att Stockholms kommun bör få fortsätta att arbeta med en borgarrådsberedning och borgarråd på samma sätt som i dag. Särregleringarna bör därför inte föras över i en ny kommunallag. I stället föreslås en generellt tillämplig bestämmelse om vad de förtroendevalda i kommuner och landsting bör benämnas (prop. s. 176).

Tidigare behandling

I betänkandet 1997/98:KU4 anförde utskottet att det är svårt att argumentera för att titeln borgmästare generellt borde införas som en benämning på kommunstyrelsens ordförande, eftersom borgmästarfunktionen i Sverige historiskt sett inte i första hand var av politisk karaktär. Eftersom begreppet borgmästare i det nutida Sverige framstår som diffust, borde det enligt utskottet inte införas generellt, vilket förespråkades i den då aktuella motionen, som avstyrktes. Utskottet vidhöll denna uppfattning i betänkandena

1998/99:KU21, 2012/13:KU22, 2013/14:KU12 och 2014/15:KU18. Utskottet har i sina ställningstaganden dessutom konstaterat att andra benämningar än kommunalråd, landstingsråd och oppositionsråd får användas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om vilka benämningar som bör användas för förtroendevalda som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid har varit föremål för utredning och behandlas i propositionen. Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motionen.

Villkoren för förtroendevalda

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avstyrker motionsyrkanden om förtroendevaldas rätt till föräldraledighet och annan tjänstledighet.

Motionerna

Ett antal motionsyrkanden gäller förtroendevaldas möjlighet att ta ut föräldraledighet och annan tjänstledighet. Sådana yrkanden finns i motionerna 2015/16:800 och 2016/17:386 av Suzanne Svensson m.fl. (S), 2015/16:850, yrkande 1, och 2016/17:2803, yrkande 1, av Alexandra Völker och Åsa Westlund (båda S), 2015/16:874 av Sara Karlsson m.fl. (S), 2015/16:1035 av Åsa Lindestam (S), 2016/17:641 av Helén Pettersson i Umeå och Björn Wiechel (båda S), 2015/16:938 och 2016/17:369 av Rickard Nordin (C), 2015/16:2640 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) samt 2016/17:661 av Christina Örnebjär (L).

Motionärerna anför i huvudsak följande. Rätten att vara föräldraledig är självklar inom arbetsmarknaden, men inom politiken finns inte någon sådan lagstadgad rättighet. Att införa en bestämmelse i kommunallagen som ger förtroendevalda rätt att vara föräldralediga skulle främja jämställdhet och jämlikhet inom politiken och öka förutsättningarna att få folk att engagera sig politiskt. För en förtroendevald som är aktiv i en kommun eller ett landsting som inte på eget initiativ har infört möjligheten till föräldraledighet återstår i dag inget annat om han eller hon vill vara hemma med ett barn än att avsäga sig sitt uppdrag. Detta gäller främst kvinnor. Även möjligheterna till annan tjänstledighet, för exempelvis utlandstjänstgöring eller studier, är begränsade.

Gällande ordning

En arbetstagare som är anställd och som är förälder har enligt föräldraledighetslagen (1995:584) rätt till olika former av föräldraledighet (mammaledighet, föräldraledighet på hel- eller deltid med eller utan

föräldrapenning m.m.). Denna rätt gäller också vissa andra än föräldrar, t.ex. den som utan att vara förälder är rättslig vårdnadshavare och har vård om ett barn. Ledigheten kan tas ut sammanhängande eller delas upp på högst tre perioder varje kalenderår. Rätten till föräldrapenning under föräldraledigheten regleras i socialförsäkringsbalken (2010:110).

Förtroendevalda i kommuner och landsting fullgör ett förtroendeuppdrag och har inte en anställning. Föräldraledighetslagens bestämmelser gäller därför inte för de förtroendevalda. Vissa kommuner, landsting och regioner har ändå valt att införa möjligheter till föräldraledighet genom bestämmelser i lokala reglementen.

Riksdagsledamöter, som inte heller har en anställning utan ett förtroendeuppdrag, kan ansöka om ledighet från uppdraget. En sådan ledighet kan avse också föräldraledighet. Om en ledamot är ledig mer än en månad ska hans eller hennes uppdrag i stället utövas av en ersättare. Vid föräldraledighet minskas riksdagsledamotens arvode, tilläggsarvode och andra fasta arvoden i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen (3 kap. 8 § lagen [2016:1108] om ersättning till riksdagens ledamöter). Riksdagsledamöter som är föräldralediga kan få föräldrapenning från Försäkringskassan.

Inte heller ett statsråd har ett vanligt anställningsförhållande och omfattas därför inte av föräldraledighetslagens bestämmelser om rätt till föräldraledighet. Det har dock förekommit att statsråd i varierande grad formlost dragit ned på intensiteten i sitt arbete för att vara hemma med barn. I regel har statsrådets statssekreterare tagit ett ökat ansvar för några av statsrådets uppgifter, och statsrådet har vid vissa regeringssammanträden ersatts enligt den s.k. ersätтарlistan.

Utredningar

2014 års demokratiutredning föreslog att fullmäktige ska få bevilja föräldraledighet för förtroendevalda som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid (SOU 2016:5 s. 297 f.). Utredningen anför att i ett modernt samhälle bör såväl unga som äldre kvinnor och män ha möjlighet att engagera sig på heltid eller deltid i lokalpolitiken. För att få en bred politisk representation i kommuner och landsting krävs att samhället kan erbjuda de förtroendevalda sådana villkor att det blir attraktivt för alla att åta sig även mer omfattande uppdrag i politiken. En viktig del i att kunna erbjuda sådana villkor är enligt utredningen en ordning som möjliggör för kommunal- och landstingsråd att vara föräldralediga eller sjukskrivna, och därefter kunna återgå till sina förtroendeuppdrag. Utredningen menar dock att den förtroendevalde inte bör vara ledig från sitt förtroendeuppdrag längre tid än ett år. Anledningen till det är att förtroendeuppdraget är så speciellt till sin karaktär och att det krävs förankring både i den kommunala organisationen och i partiet för att den förtroendevalde ska kunna fullfölja sitt uppdrag. Det är lätt att förlora sin förankring när hen är borta för länge från sitt förtroendeuppdrag.

Utredningen om översyn av möjligheterna till föräldraledighet för statsråd lämnade i mars 2016 betänkandet Föräldraledighet för statsråd? (SOU 2016:20). Utredningen menar att det bör införas en mer uttalad möjlighet för statsråd att ta ledigt för att ta hand om barn. En sådan möjlighet finns enligt utredningen för statsråden i de övriga nordiska länderna. Utredningen anser dock att det på grund av statsrådsuppdragets mycket speciella karaktär inte kan bli tal om en föräldraledighet motsvarande den som gäller för anställda. Det är enligt utredningen alltid statsministern som ytterst avgör om ett statsråd ska kunna vara frånvarande i en eller annan grad för att ta hand om ett barn.

Utredningen har identifierat tre modeller för hur ett statsråds frånvaro för att ta hand om sitt barn skulle kunna se ut, där ambitionen har varit att ersättningsvillkoren för statsråd så långt som möjligt ska vara lika de villkor som gäller för arbetstagare. Vilken modell som väljs får avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Modellerna innebär i korthet följande.

- Statsministern utser en ersättare enligt den s.k. ersättarlistan.
- Statsministern utser en eller flera ersättare genom ett s.k. § 5-förordnande.
- Statsministern förordnar ett nytt statsråd.

Utredningen bedömer att samtliga modeller ryms inom det befintliga regelverket och att de skulle kunna tillämpas direkt. En bestämmelse om reduktion av arvoden föreslås dock föras in i lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.

Propositionen

I propositionen (s. 180 f.) föreslås att kommuner och landsting ska få bevilja kommunalråd, borgarråd, landstingsråd och oppositionsråd ekonomiska och andra förmåner i deras uppdrag, som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för kommunens eller landstingets anställda. Detta ska bl.a. inkludera möjligheten att vara föräldraledig.

Regeringen anför att en ordning för att möjliggöra för ett kommunal- och landstingsråd att vara föräldraledig eller sjukskriven är viktig för att underlätta en bred representation och goda villkor för de förtroendevalda. Att vara förtroendevald varken kan eller bör dock jämföras med att inneha en anställning, enligt regeringens mening. Detta innebär att kommunal- och landstingsråd inte i lag ska ges sådana rättigheter till ledighet som gäller för anställda. Det finns inte heller skäl att inordna regleringen för ledighet för förtroendevalda i socialförsäkringssystemet, enligt regeringens mening. Regeringen anser vidare att en reglering, i likhet med vad som tidigare gällt för regleringen av kommunal- och landstingsråd, ska ge ett stort utrymme för lokal anpassning.

Eftersom frågan om ledighet ska behandlas av kommunerna och landstingen själva finns det enligt regeringens mening inte skäl att i lag uppställa några bestämmelser om vilka krav som ska ställas för att ledighet ska kunna beviljas.

Detta får regleras i t.ex. ett reglemente för kommunal- och landstingsråd eller annat styrdokument. Det är vidare på fullmäktiges ansvar att avgöra vilket organ eller vilka organ som ska behandla och besluta om ledighet. Även frågan om vilka förmåner som ska ges under ledigheten får regleras i reglemente eller något annat styrdokument. Den ledighet som kommuner och landsting kan bevilja är från uppdrag som kommunal- och landstingsråd. Det är dock enligt regeringen viktigt att påpeka att ledigheten inte kan avse en förtroendevalds plats i fullmäktige.

Regeringen anser att det bör vara fullmäktiges ansvar att bestämma hur en ersättare för en ledig förtroendevald ska utses i den enskilda kommunen eller landstinget. Detta kan exempelvis ske genom att ersättare väljs av fullmäktige eller att det överläts till styrelsen eller annan nämnd att utse ersättaren.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare under mandatperioden behandlat motionsyrkanden i samma fråga. Utskottet avstyrkte då motionerna med hänvisning till den då pågående beredningen av utredningsförslagen (bet. 2014/15:KU18 s. 26).

Utskottets ställningstagande

Regeringen föreslår i propositionen att det införs en möjlighet för kommuner och landsting att bevilja förtroendevalda ledigt från uppdraget, exempelvis för att ta hand om barn. Enligt regeringen är en sådan ordning viktig för att underlätta en bred representation och goda villkor för de förtroendevalda. Utskottet ställer sig bakom förslaget i propositionen och konstaterar att motionsyrkandena härmed får anses tillgodosedda. Motionerna avstyrks därför.

Partistöd och politiska tjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avräkning från det kommunala partistödet samt fördelning och redovisning av kommunalt partistöd.

Jämför reservation 5 (SD, -).

Motionerna

Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) begär i motion 2016/17:2928 att ersättningar utöver det kommunala partistödet bör avräknas vid fördelning av partistödet. Motionärerna anför att de heltidspolitiker som dessutom är t.ex. ledamöter i nämndpresidier ofta får betydande extra ersättningar av kommunen. Dessa personer tillhör ofta de största partierna. Det vore enligt

motionärerna naivt att tro att de inte samtidigt engagerar sig i sitt partis interna angelägenheter, varför den extra ersättningen utgör ett indirekt partistöd. De stora partierna får därmed inte bara ett informationsövertag utan också avsevärda ekonomiska fördelar. De extra ersättningarna bör därför avräknas från respektive partis kommunala partistöd. Motsvarande bör också gälla om kommunerna bekostar politiska sekreterare.

Samma motionärer yrkar också i kommittémotion 2016/17:3734 att kommunalt partistöd och kommunala politiska tjänster ska fördelas mer rättvist (yrkande 6) samt att en standardiserad mall tas fram för redovisningen av hur partistöd används (yrkande 12). Motionärerna anför att om ett parti har tillgång till kommunalrådstjänster, politiska sekreterare och kontorslokaler borde det partiets partistöd minskas i förhållande till partistödet till partier som inte har sådana förmåner. Redovisningen av partistödet skulle vidare underlättas om det fanns en standardiserad mall.

Gällande ordning

Enligt 2 kap. 9 § KL får kommuner och landsting ge ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd). Fullmäktige ska enligt 10 § besluta om partistödets omfattning och formerna för det. Stödet får inte utformas så att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett parti.

Fullmäktige ska besluta att en mottagare av partistöd årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet har använts för det avsedda ändamålet. Mottagaren av partistödet ska också utse en granskare som ska granska användningen av partistödet. En granskningsrapport ska bifogas redovisningen (2 kap. 11 § första och andra styckena).

Fullmäktige får i ett fall besluta att partistöd inte ska betalas till ett parti. Det gäller om partiet inte har lämnat en redovisning och en granskningsrapport (2 kap. 11 § tredje stycket).

Det faktum att ett parti får utse politiska sekreterare ska inte anses utgöra en form av partistöd (prop. 2013/14:5 s. 74 f.). Inte heller kommunalråd ska beaktas vid beräkningen av partistöd (RÅ 1994 ref. 104 II).

Den senaste översynen av bestämmelserna om partistöd gjordes hösten 2013 när vissa preciseringar av det s.k. representationskravet – som innebär att partistöd får ges endast till partier som är representerade i fullmäktige – gjordes i kommunallagen. Vidare infördes som ett nytt krav för att få lämna partistöd att fullmäktige måste besluta att mottagare av partistöd ska lämna en skriftlig redovisning som visar att stödet har använts för det nämnda ändamålet. Redovisningen ska ges in till fullmäktige och blir därigenom offentlig (prop. 2013/14:5, bet. 2013/14:KU7, rskr. 2013/14:71).

Lagen (2014:105) om insyn i finansiering av partier, insynslagen, trädde i kraft den 1 april 2014. Införandet av insynslagen markerade en övergång från en lång tradition bland riksdagspartier med endast frivilliga överenskommelser om redovisning av intäkter till en tvingande reglering. I samband

med införandet av insynslagen beslutade riksdagen även om ändringar i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier (bet. 2013/14:KU35, rskr. 2013/14:163). Ändringarna innebär att stöd enligt den lagen enbart betalas till partier som inte har tagit emot anonyma bidrag.

Den parlamentariskt sammansatta Kommittén om insyn i finansieringen av partier lämnade hösten 2016 sitt betänkande Ökad insyn i partiets finansiering – ett utbyggt regelverk (SOU 2016:74). Kommittén föreslår bl.a. att den skyldighet som i dag gäller för partier som deltar i val till riksdagen eller Europaparlamentet att till Kammarkollegiet lämna en intäktsredovisning ska gälla även för partier som deltar i val till landstingsfullmäktige eller kommunfullmäktige. Kommittén föreslår också att det ska införas ett förbud för partier och deras sidoorganisationer mot att ta emot anonyma bidrag över ett visst värde. Kommitténs betänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Kommunal- och landstingsråd samt ledamöter av kommunala nämnder väljs av fullmäktige. Fullmäktige beslutar om arvode till kommunal- och landstingsråd och om ersättning till övriga ledamöter (4 kap. 12 § och 14 § 2 KL). Om fullmäktige beslutar att arvode ska betalas, ska arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag (4 kap. 15 §).

Propositionen

Bestämmelserna om kommunala partistöd har i den nya lagen placerats i 4 kap. 29–32 §§. Någon förändring i sak föreslås inte i propositionen.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om det kommunala partistödet i betänkande 2012/13:KU22. Motionerna avstyrktes med hänvisning till den då pågående beredningen av de nämnda förslagen som bl.a. gällde representationskravet (bet. s. 9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar det utredningsarbete som har gjorts och ser för närvarande inte skäl att förespråka någon ytterligare utredning av de frågor om partistöd som väcks i motionerna. Motionerna avstyrks.

Fullmäktigesammanträden på måndagar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att fullmäktigesammanträden ska äga rum på måndagar.

Motionerna

Johan Nissinen (SD) anser i motion 2015/16:1449 att fullmäktigesammanträden i Sveriges samtliga kommuner bör hållas på måndagar. Samma yrkande finns i motion 2016/17:82 av Johan Nissinen och Markus Wiechel (båda SD). Motionärerna anför att ett flertal riksdagsledamöter också sitter i kommunfullmäktige runt om i landet, och att sammanträdena i dessa kommuner äger rum på olika dagar i veckan. För att riksdagsledamöter som också är fullmäktigeledamöter ska kunna närvara vid fullmäktigesammanträdena och därmed behålla närheten till valkretsen och väljarna bör en harmoniserande ordning införas som innebär att alla kommunfullmäktigesammanträden äger rum på måndagar.

Gällande ordning

Av 5 kap. 7 § KL följer att fullmäktige bestämmer när ordinarie sammanträde ska hållas. Sammanträde ska hållas också om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs. Uppgifter om tid, plats och vilka ärenden som ska behandlas ska kungöras på kommunens eller landstingets anslagstavla och tas in i en eller flera ortstidningar minst en vecka före sammanträdet (5 kap. 9 och 10 §§).

Talmannen beslutar efter samråd med riksdagsstyrelsen om planeringen av arbetet i riksdagens kammare och om när kammaren ska sammanträda (6 kap. 2 § och tilläggsbestämmelse 6.2.1 i riksdagsordningen). Arbetsplenum i kammaren äger normalt inte rum på måndagar. Riksdagens utskott och EU-nämnden sammanträder när riksdagsarbetet kräver det (7 kap. 15 § riksdagsordningen). Utskotten sammanträder i huvudsak på tisdagar och torsdagar och EU-nämnden på fredagar.

Propositionen

Bestämmelserna om när fullmäktigesammanträden ska hållas och hur de ska kungöras återfinns i 5 kap. 12–14 §§ i förslaget till ny kommunallag. Den föreslagna regleringen motsvarar i huvudsak vad som gäller i dag, med den ändringen att en kommuns eller ett landstings fysiska anslagstavla föreslås ersättas med en anslagstavla på kommunens eller landstingets webbplats (8 kap. 9 §, prop. s. 218 f.). Tidpunkten för fullmäktigesammanträdet ska därmed tillkännages på den webbaserade anslagstavlan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inte skäl att ställa sig bakom det som yrkas i motionerna. Motionerna avstyrks.

Styrning och uppföljning av verksamheter i kommunal regi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att skyldigheten för fullmäktige att anta ett program med mål och riktlinjer för privata utförare även ska omfatta verksamhet som bedrivs i egen regi, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Jämför reservation 6 (V).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3735 av Andreas Norlén m.fl. (M, C, L, KD) yrkas att även verksamhet i egen regi ska omfattas av det program med mål och riktlinjer som avses i 5 kap. 3 § i förslaget till ny kommunallag. Motionärerna framhåller att det finns ett stort principiellt och praktiskt värde i att verksamheter hanteras på ett likvärdigt sätt oavsett om de bedrivs i egen regi eller i privat regi. De anser därför att utredningens förslag i SOU 2015:24 bör genomföras i denna del. Den närmare avgränsningen av programskyldigheten kan dock enligt motionärerna behöva analyseras ytterligare. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med nödvändiga lagförslag.

Gällande rätt

Den 1 januari 2015 trädde en ny bestämmelse i 3 kap. 19 b § KL i kraft som innebär att fullmäktige för varje mandatperiod ska anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare (prop. 2013/14:118, bet. 2013/14:KU41, rskr. 2013/14:280). I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. En privat utförare är en privat aktör utan något kommunalt ägande, som har hand om vården av en kommunal angelägenhet.

Utredningen om en kommunallag för framtiden

Utredningen om en kommunallag för framtiden föreslår i sitt slutbetänkande (SOU 2015:24) att skyldigheten för fullmäktige att anta ett särskilt program med mål och riktlinjer för verksamhet som bedrivs av privata utförare även ska omfatta verksamhet som bedrivs i egen regi. Fullmäktige ska varje mandatperiod anta ett sådant program. Det är dock endast sådan verksamhet som skulle kunna överlätas till privata utförare som enligt utredningen ska

omfattas av programmet. Tillsyn och myndighetsutövning som måste utföras i egen regi omfattas inte.

Propositionen

I propositionen framhåller regeringen följande (s. 172 f.). Kommuners och landstings nämnder ska inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Detta gäller även när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen har lämnats över till någon annan. Kommuners och landsting har alltså redan i dag ett uppföljningsansvar för all verksamhet. Vid införandet av programmet för strategisk uppföljning av privata utförare betonade regeringen att bakgrunden till förslaget inte enbart syftade till att betona betydelsen av ett strategiskt arbets sätt av uppföljning och kontroll utan även att koppla detta arbete med frågan om allmänhetens insyn. När det gäller privata utförare hör dessa frågor, genom utformningen av förfrågningsunderlag och avtal, nära samman på ett sätt som inte gäller för den kommunala verksamheten som bedrivs i egen regi. Av denna anledning föreslog regeringen att fullmäktige skulle åläggas att ta fram ett särskilt program för privata utförare (prop. 2013/14:118 s. 51 f.). Regeringen uttalade vidare att det av denna anledning inte var lämpligt att låta de föreslagna programmen i sin helhet omfatta verksamhet som bedrivs i egen regi.

Införandet av administrativa krav av det slaget som nu är i fråga innebär både vissa kostnader och ett ingrepp i kommuners och landstings egen styrning. Sådana regleringar bör därför enligt regeringen svara mot ett uttalat behov för att kunna motiveras. Enligt regeringens mening är den nuvarande regleringen tydlig både vad gäller kommuners och landstings ansvar och den ansvariga nämndens ansvar. Det framstår också som obefogat att ålägga kommuner som inte använder sig av privata utförare att ta fram program. Regeringen anser därför att det inte är motiverat att införa ett formellt krav på ett program för mål och riktlinjer för all verksamhet.

Regeringen betonar avslutningsvis att det faktum att förslaget inte ska genomföras inte innebär något hinder för kommuner och landsting att använda programmet för mål och riktlinjer som ett redskap för styrningen även av verksamhet i egen regi, t.ex. vad avser uppföljning. Detta bör dock enligt regeringens mening överlåtas till den enskilda kommunen eller landstinget.

Innehållet i 3 kap. 19 b § KL har i huvudsak förts över till 5 kap. 3 § i förslaget till ny kommunallag.

Utskottets ställningstagande

Det finns ett stort principiellt och praktiskt värde i att verksamheter hanteras på ett likvärdigt sätt oavsett om de bedrivs i egen regi eller i privat regi. Skyldigheten för fullmäktige att anta ett program med mål och riktlinjer för

verksamhet som bedrivs av privata utförare bör därför även omfatta verksamhet som bedrivs i egen regi. Den närmare avgränsningen av programskyldigheten behöver dock analyseras ytterligare. Regeringen bör göra en sådan analys och därefter återkomma till riksdagen med nödvändiga lagförslag. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionsyrkandet.

Minoritetsskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om stärkt minoritetsskydd i fråga om extra val, återremiss och interpellationer.

Jämför reservation 7 (SD, -).

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) anför i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 7 i denna del att reglerna om extra val till fullmäktige bör ändras. Extra val ska enligt motionärerna hållas om minst hälften av de närvarande ledamöterna röstar för det.

Jonas Millard och Fredrik Eriksson yrkar även att det vid återremittering av ärenden bör införas någon form av minimiregler för hur ett beredningsorgan ska efterkomma de instruktioner som ges vid en återremiss, innan ett ärende får skickas tillbaka till fullmäktige för avgörande. Regelverket får emellertid inte bli för strikt och långtgående så att det riskerar att leda till en oproportionerligt stor arbetsbelastning och ökad byråkrati för kommuner och regioner.

Jonas Millard och Fredrik Eriksson yrkar avslutningsvis att regeringen bör säkerställa att det finns ett mycket starkt minoritetsskydd för interpellationer. Det skulle t.ex. kunna krävas att fem sjättedelar av fullmäktiges ledamöter röstar emot att en interpellation ska få ställas för att så ska bli fallet.

Gällande rätt

Extra val

När ärenden avgörs i fullmäktige bestäms utgången genom enkel majoritet, om inte något annat är föreskrivet (5 kap. 43 § KL). Bestämmelser om extra val finns i 5 kap. 5 a § KL. Fullmäktige får besluta om extra val till fullmäktige mellan ordinarie val. Extra val ska hållas om minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar för det. Ett beslut om extra val får dock inte fattas förrän sex månader har förflutit från det nyvalda fullmäktiges första sammanträde.

Möjligheten för fullmäktige att besluta om extra val infördes genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2011 (prop. 2009/10:80, bet.

2010/11:KU4, rskr. 2010/11:21). Regeringen anförde i propositionen att det i fråga om möjligheten att utlysa extra val var motiverat att göra avsteg från majoritetsprincipen för att markera att extra val endast är avsett för extra-ordinära situationer. Det ska enligt regeringen kunna tillgripas endast om en klar majoritet i fullmäktige anser att det behövs.

Återremiss

Om beslutsunderlaget i ett ärende behöver kompletteras kan fullmäktige besluta om återremiss (5 kap. 36 § KL). Ärendet skickas då tillbaka till ett beredande organ, som kan vara en nämnd, en fullmäktigeberedning eller styrelsen. Det beredande organet ska därefter bereda ärendet på nytt och lämna ett förslag till beslut i ärendet.

Ett ärende ska återremitteras, om det begärs av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Enkel majoritet krävs dock om ärendet tidigare återremitterats på begäran av en minoritet. Motiveringen till ett beslut om återremiss ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering. Vid flera motiveringar får ordföranden pröva vilken motivering som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna.

Interpellationer

Möjligheterna för ledamöter i fullmäktige att ställa interpellationer regleras i 5 kap. 49–53 §§ KL. Interpellationer ska avse ämnen som hör till fullmäktiges, en nämnds eller en fullmäktigeberednings handläggning och får inte avse ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild. Interpellationerna ska ha ett bestämt innehåll och vara försedda med motivering. De bör ställas endast i angelägenheter av större intresse för kommunen eller landstinget. Fullmäktige beslutar utan föregående överläggning om en interpellation får ställas. Beslutet kan, enligt huvudregeln i 5 kap. 43 § KL, fattas med enkel majoritet.

Propositionen

Extra val

Bestämmelsen om extra val har i den nya lagen placerats i 5 kap. 10 §. Någon förändring i sak föreslås inte i propositionen.

Återremiss

Bestämmelsen om återremiss har i den nya lagen placerats i 5 kap. 50 §. Någon förändring i sak föreslås inte i propositionen.

Interpellationer

I 5 kap. 52 § andra stycket KL finns i dag viss särreglering för Stockholms kommun. Bestämmelsen innebär att fullmäktige får besluta att interpellationer

får ställas bara till borgarråden eller vissa av dem. Regeringen anser att bestämmelsen bör göras generellt tillämplig för kommuner och landsting. Regeringen föreslår därför att fullmäktige får bestämma att interpellationer får ställas endast till kommunal- och landstingsråd (s. 179). I övrigt förs bestämmelserna om interpellationer i huvudsak oförändrade över till 5 kap. 59–63 §§ i förslaget till ny kommunallag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att nu föreslå några ändringar av bestämmelserna om extra val, återremiss eller interpellationer. Motionsyrkandet avslås.

Styrelsens ställning i förhållande till övriga nämnder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om styrelsens och nämndernas ansvarsfördelning.

Jämför reservation 8 (SD, -).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om styrelsens och nämndernas ansvarsfördelning. Motionärerna menar att den föreslagna ändringen, att fullmäktige ska få möjlighet att bestämma att styrelsen ska få fatta beslut som rör andra nämnders verksamhet, medför ett otydligt ansvarsutkrävande. De framhåller också att nämnderna i flertalet fall har bättre kunskap inom sina respektive ansvarsområden än styrelsen, som har ett mer övergripande ansvar. Förslaget riskerar därför att leda till att dåligt underbyggda beslut fattas.

Gällande rätt

Kommunfullmäktige ska tillsätta en kommunstyrelse och landstingsfullmäktige en landstingsstyrelse (3 kap. 2 § KL). Fullmäktige ska även tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter enligt särskilda författningar och för verksamheten i övrigt (3 kap. 3 § KL). Närmare bestämmelser om styrelsen och övriga nämnder finns i 6 kap. KL.

Propositionen

Bestämmelserna i 3 kap. 2 och 3 §§ KL har i huvudsak oförändrade förts över till 3 kap. 3 och 4 §§ i förslaget till ny kommunallag. Närmare bestämmelser om styrelsen och övriga nämnder har placerats i 6 kap.

Regeringen föreslår att fullmäktige ska få besluta att styrelsen ska kunna fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet (6 kap. 8 § i förslaget till ny kommunallag). Styrelsen får dock inte ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda. Syftet med förslaget är att ge ökade möjligheter att styra verksamheten strategiskt och stärka styrelsens samordnande roll. Regeringen framhåller att förslaget endast innebär en möjlighet för fullmäktige att ge styrelsen utökade befogenheter. Förändringen innebär alltså endast en utökning av kommuners och landstings möjligheter att fritt organisera sig och är inte någon tvingande reglering. Kommuner och landsting som bedömer att det inte är lämpligt att ge styrelsen sådana befogenheter kan avstå från att besluta om detta.

Den beslutanderätt för styrelsen som regeringen föreslår ska gälla vissa, av fullmäktige, särskilt angivna förhållanden. Det är alltså inte fråga om en generell beslutanderätt. Fullmäktige ska exempelvis kunna ange att styrelsen ska kunna fatta övergripande ekonomiska beslut, såsom ett generellt anställningsstopp. Det kan även bli aktuellt att tilldela styrelsen en överordnad roll, med en möjlighet att fatta beslut som är bindande för nämnderna på personal-, säkerhets- och miljöområdena. Ett annat exempel på en situation när beslutanderätten ska kunna användas är när två nämnder är oense i något hänseende. Styrelsen ska då kunna fatta det avgörande beslutet i frågan. Andra områden där styrelsen kan ges beslutanderätt kan vara övergripande frågor, såsom kommunens agerande på sociala medier eller etiska riktlinjer.

Styrelsen får enligt förslaget inte ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda. I regeringsformen har förvaltningsmyndigheterna, såväl de statliga som de kommunala, tillförsäkrats en självständighet när ett beslut utgör myndighetsutövning eller innebär tillämpning av lag. Ingen myndighet, inte heller kommun- eller landstingsfullmäktige, får bestämma hur en förvaltningsmyndighet ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning eller tillämpning av lag (12 kap. 2 § regeringsformen). I en kommun eller ett landsting utgör varje nämnd och även styrelsen en egen myndighet. Det är därför inte möjligt att ge styrelsen befogenhet att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning eller tillämpningen av lag. Det är enligt regeringen inte heller motiverat att beslut som riktar sig till en enskild, men som inte utgör myndighetsutövning, ska kunna omfattas av styrelsens utökade beslutsmöjligheter.

Regeringen anför vidare att förslaget ställer stora krav på att fullmäktige utformar sina beslut på ett sådant sätt att det tydligt klargörs vilka förhållanden som styrelsen ska ges befogenhet att besluta om. Detta gäller främst för att se till att beslutet utformas i enlighet med regeringsformen men är också viktigt för den egna organisationen och för medlemmarnas möjlighet att följa och granska verksamheten. Regeringen anser att väl övervägda och väl avgränsade beslut av fullmäktige minimerar risken för oklarheter i ansvarsfördelningen.

Förslaget ändrar inte på det förhållandet att nämnderna är ansvariga för sin verksamhet. Att styrelsen av fullmäktige ges en viss beslutsbefogenhet som rör de övriga nämndernas verksamhet innebär inte att nämnderna blir underordnade styrelsen. Styrelsens beslutsbefogenheter sträcker sig bara så långt som fullmäktige har bestämt. Om styrelsen fattar ett beslut som rör en viss nämnd, blir styrelsen ansvarig för det beslutet. Beslut som fattas av styrelsen enligt de befogenheter den fått av fullmäktige skiljer sig inte från andra styrelsebeslut och kan alltså laglighetsprövas. Nämnden behåller dock sitt verksamhetsansvar för de uppgifter som fullmäktige lagt på nämnden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att förslaget i propositionen om att styrelsen får en stärkt ställning i förhållande till övriga nämnder är väl avvägt. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande som motionärerna föreslår. Motionsyrkandet avstyrks.

Förtroendevaldas rätt till insyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om förtroendevaldas rätt till insyn.

Jämför reservation 9 (SD, -).

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 11 ett tillkännagivande om förtroendevaldas rätt till insyn. De anför att det med ett delegationsbeslut alltid bör följa en återrapporteringsplikt till nämndens ledamöter och att det bör finnas regler som säkerställer förbättrad tydlighet. Det finns enligt motionärerna flera skäl till detta. Ett sådant skäl är att flera kommuner har valt att delegera politiskt känsliga beslut till ordförande, presidium eller tjänstemän samtidigt som man har varit väldigt sparsam med att redogöra för ärendets hantering i nämnden. En ledamot av en kommunal nämnd kan då vara ovetande om vilka beslut som har fattats. I vissa fall kan beslutet dessutom vara fattat med stöd av ett otydligt delegationsbeslut.

Gällande rätt

I kommunallagen finns bestämmelser som reglerar möjligheten till delegering av nämndernas beslutanderätt. En nämnd får uppdra åt ett utskott, åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd hos kommunen eller landstinget att

besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden (6 kap. 33 § KL).

När ett beslut fattats med stöd av delegation ska det anmälas till nämnden, som bestämmer i vilken ordning detta ska ske (6 kap. 35 § KL). Alla delegationsbeslut ska anmälas, oavsett om beslutet kan överklagas genom laglighetsprövning eller genom förvaltningsrättsligt överklagande. Anmälan är viktig för att kunna beräkna överklagandetiden för laglighetsprövning.

Det finns vissa ärenden i vilka beslutanderätten inte får delegeras (6 kap. 34 § KL). En nämnd har möjlighet att uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde (6 kap. 36 § KL).

Utöver bestämmelserna om delegering finns bestämmelser om vidaredelegation. Om en nämnd med stöd av 6 kap. 33 § KL uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget eller i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att besluta i stället. Sådana beslut ska anmälas till förvaltningschefen (6 kap. 37 § KL).

Propositionen

Förändrad anmälningskyldighet för delegationsbeslut

Nuvarande ordning med anmälningskyldighet för alla delegationsbeslut innebär enligt regeringen en administrativ börda för nämnderna (s. 210 f.). Detta gäller särskilt beslut av mer rutinartad karaktär som nämnden normalt inte har anledning att följa särskilt. Det kan därför enligt regeringen ifrågasättas om alla beslut som fattas på delegation behöver anmälas till nämnden.

Regeringen föreslår att nämnderna ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag ska anmälas till dem. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas genom laglighetsprövning. Sådana beslut ska tillkännages på den kommunala anslagstavlan. Regeringens förslag gäller inte bara de beslut som de anställda fattar på delegation utan även delegationsbeslut av bl.a. utskott och enskilda förtroendevalda. Det gäller även beslut som överklagas enligt bestämmelser i speciallagstiftning, under förutsättning att de kan delegeras. Kommuner och landsting får alltså en ökad frihet att organisera sin verksamhet. Nämnderna kommer dock fortfarande att vara ansvariga för delegaternas beslut.

Lagrådet avstyrkte ett liknande förslag vid införandet av den nuvarande kommunallagen. Lagrådet uttalade bl.a. att förslaget, särskilt för en enskild som vill få lagligheten av ett beslut prövad, kan medföra svårigheter att bevaka ett ärende på ett sådant sätt att inte överklagandetiden går förlorad. Från rättssäkerhetssynpunkt fann Lagrådet därför att en obligatorisk anmälningskyldighet var att föredra.

Regeringen föreslår i propositionen även att den kommunala anslagstavlan fortsättningsvis ska finnas på kommuners och landstings webbplats. Regeringen bedömer att förslaget om en webbaserad anslagstavla avsevärt kommer att öka tillgängligheten till anslagstavlan. Denna förbättrade tillgänglighet innebär också en förbättrad rättssäkerhet eftersom det på ett betydande sätt underlättar för medlemmarna att ta del av anslagstavlans innehåll. Några remissinstanser anför att förslaget riskerar försämra insynen i delegationsärenden och medför en ökad svårighet för medlemmar att bevaka ett ärende på ett sådant sätt att överklagandetiden inte går förlorad. Regeringen anser dock att övergången till en webbaserad anslagstavla och en ordning där delegationsbeslut som kan överklagas genom laglighetsprövning tillkännages på den innebär att det kommer att vara betydligt lättare för medlemmarna att bevaka dessa beslut än enligt dagens ordning. Detta innebär därför snarare en förstärkt rättssäkerhet. Regeringen påpekar också att delegationsbeslut som inte anmäls och delegationsbeslut som anmäls kommer att tillkännages på samma ställe. De olika delegationsbesluten kommer därför inte att behandlas olika utifrån en rättssäkerhetssynpunkt.

Vissa remissinstanser har anfört att förslaget begränsar nämndens möjlighet att utöva tillsyn över förvaltningens verksamhet, och de har rest frågetecken kring nämndens möjlighet till insyn. Eftersom de förtroendevalda fortfarande har möjlighet att besluta om vilka typer av beslut som ska anmälas till nämnden, t.ex. om nämnden anser sig ha ett särskilt intresse av vissa typer av beslut, anser regeringen att förslaget inte äventyrar de förtroendevaldas insyn. Det bör dock noteras att den politiska majoriteten i en nämnd kommer att kunna fatta beslut om vilka delegationsbeslut som inte behöver anmälas. Regeringen anser dock inte att en sådan situation skulle påverka minoritetens insyn. Även de förtroendevalda kommer att på ett enkelt sätt kunna följa delegationsbeslut som inte anmäls via den kommunala anslagstavlan. Detta innebär att om en konflikt uppstår om att en viss kategori beslut inte längre ska anmälas, har minoriteten ändå möjlighet att enkelt följa dessa beslut.

Beslut som fattas med stöd av vidaredelegation

En nämnd får besluta att en förvaltningschef, som fått delegation enligt 6 kap. 33 § KL, ges rätt att vidaredelegera beslutanderätten till en annan anställd inom kommunen. Ett beslut som fattats med stöd av vidaredelegation ska anmälas till förvaltningschefen (6 kap. 37 § KL). Det finns ingen lagstadgad skyldighet för delegaten eller förvaltningschefen att vidareanmäla beslutet till nämnden, men nämnden kan ställa sådana krav som villkor för vidaredelegering.

Regeringen anser att samma regler om återrapportering till nämnd bör gälla, oavsett om det är fråga om delegation eller vidaredelegation (s. 213). Regeringen föreslår därför att nämnderna även ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av vidaredelegation ska anmälas till dem. Även sådana beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om

beslutet får överklagas genom laglighetsprövning. Förslaget innebär att det enligt regeringens uppfattning inte längre behövs någon lagstadgad återrapporteringskyldighet till förvaltningschefen för beslut som fattats med stöd av vidaredelegation. Det står dock nämnden fritt att bestämma att återrapportering, i stället för att ske till nämnden, ska ske till förvaltningschef. Nämnden kan också bestämma att återrapportering ska ske till både nämnden och förvaltningschefen. Alternativt kan nämnden besluta att överlämna till förvaltningschefen att besluta om vilken återrapportering som ska ske till denne.

Beslut som fortfarande alltid ska anmälas till nämnd

En nämnd har möjlighet att uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Regeringen anser att sådana beslut även fortsättningsvis alltid ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde (s. 213). Inte heller ärenden som delegeras till s.k. självförvaltningsorgan omfattas av förslaget.

Delegering till nämndernas presidier

Enligt nuvarande bestämmelser om delegation finns det inte någon möjlighet att delegera beslutanderätten till nämndernas presidier. Nämndernas presidier regleras i 6 kap. 15 § KL. I första stycket anges bl.a. att fullmäktige bland nämndens ledamöter ska välja en ordförande och en eller två vice ordförande som tillsammans utgör nämndens presidium. Motsvarande regler finns för fullmäktige (5 kap. 6 § KL). Dessa regler infördes samtidigt i kommunallagen. Fullmäktiges presidium är ett kommunalrättsligt organ och kan i sin egenskap av presidium ges särskilda uppgifter (prop. 2013/14:5 s. 22 f.). När det gällde förslaget att definiera även nämndernas presidium i 6 kap. 15 § KL hänvisade regeringen till förslaget om fullmäktiges presidium och uttalade att det förslaget motiverades av behovet av att kunna ge fullmäktiges presidium särskilda uppgifter för att vitalisera fullmäktiges arbete. För nämndernas del var det behovet inte lika framträdande. För enhetlighetens skull ansåg regeringen dock att det även när det gäller nämnderna skulle anges att ordföranden tillsammans med vice ordförandena utgör nämndens presidium (prop. 2013/14:5 s. 53).

Nämndens presidium är ett kommunalrättsligt organ, och därför finns enligt regeringen också anledning att överväga att ge samma möjligheter att delegera beslutanderätt till detta som till andra organ. Regeringen anser att det på nämndnivå kan finnas frågor som lämpar sig väl för ett beslutsfattande där man strävar efter politisk konsensus (s. 215). Regeringen föreslår därför att det i kommunallagen införs en möjlighet att delegera beslutanderätt till nämndernas presidium. Bestämmelserna om återrapportering till nämnderna ska gälla även för presidierna. Delegation till nämndens presidium kommer inte att skilja sig från andra former av delegation, vare sig när det gäller vilka typer

av beslut som kan delegeras eller när det gäller ansvarsfördelningen. Det är därför upp till den enskilda nämnden att avgöra om några, och i så fall vilka, beslut som ska delegeras. Det kan t.ex. handla om sådana beslut där nämnden redan är överens i stora drag om det sakliga innehållet och där beslutet endast är en formalitet. Det kan också gälla både brådskande och icke-brådskande ärenden där nämnden redan har fattat ett inriktningsbeslut. Ett annat exempel är känsliga socialtjänstärenden där man vill hålla kretsen av de inblandade liten. Enkla myndighetsbeslut och beslut om tillstånd är andra exempel på sådant som skulle kunna delegeras till ett presidium.

Utskottets ställningstagande

Ett beslut som har fattats med stöd av delegation från en nämnd ska enligt nuvarande regler alltid anmälas till nämnden. Regeringen föreslår i propositionen att nämnderna i stället som huvudregel ska besluta om i vilken utsträckning sådana beslut ska anmälas. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas genom laglighetsprövning. Förslagen i propositionen framstår enligt utskottet som väl avvägda. Det saknas därför anledning att föreslå något tillkännagivande till regeringen i frågan. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Medborgerlig förslagsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om medborgerlig förslagsrätt.

Motionerna

Robert Hannah (L) begär i motion 2016/17:57 att frågan om att införa medborgerlig förslagsrätt i kommun- och landstingsfullmäktige bör utredas och införas (yrkande 2) samt att möjligheten till medborgarförslag avskaffas om medborgerlig förslagsrätt införs (yrkande 3). Motionären konstaterar att 2014 års demokratiutredning i betänkandet Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5) föreslagit att det införs en medborgerlig förslagsrätt till riksdagen samt till kommun- och landstingsfullmäktige i syfte att vitalisera den svenska demokratin. Motionären anser att en sådan ordning bör införas i stället för dagens ordning med medborgarförslag.

Martin Kinnunen (SD) begär i motion 2015/16:3063 yrkande 6 att möjligheten att väcka medborgarförslag ska göras obligatorisk på kommunal nivå.

Gällande rätt

Ärenden i kommun- eller landstingsfullmäktige får enligt 5 kap. 23 § första stycket 5 KL väckas av den som är folkbokförd i kommunen eller i en kommun inom landstinget, om fullmäktige har beslutat om det (medborgarförslag). Fullmäktige får överlåta åt styrelsen eller en nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom medborgarförslag (5 kap. 25 §).

Möjligheten för kommuner och landsting att besluta att enskilda får väcka ärenden i fullmäktige infördes efter ett förslag av Kommunaldemokrati-kommittén i betänkandet Att vara med på riktigt (SOU 2001:48). Syftet var att ge medborgarna ytterligare sätt att påverka politiken och att därigenom minska avståndet mellan väljare och förtroendevalda, öka medborgarnas lokalpolitiska engagemang och ge upphov till fler politiska diskussioner mellan valen. Även barn och ungdomar samt personer med utländsk bakgrund som ännu inte fått rösträtt i kommuner och landsting skulle kunna lämna medborgarförslag. Förhoppningen var att införandet av möjligheten till medborgarförslag skulle stärka och vitalisera den lokala demokratin (prop. 2001/02:80 s. 53, bet. 2001/02:KU14, rskr. 2001/02:190).

Propositionen

Bestämmelsen om medborgarförslag har i huvudsak oförändrad överförs till den nya kommunallagen (8 kap. 1 §). I en ny andra mening föreslås att rätten att väcka medborgarförslag också ska gälla för unionsmedborgare som är bosatta i kommunen men som, enligt 5 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481) inte är folkbokförda där (s. 256 f.). Denna ändring har sin grund i att det i artikel 22.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) föreskrivs att alla unionsmedborgare på lika villkor ska kunna utöva rätten att rösta och vara valbara inte bara i val till Europaparlamentet utan också i kommunala val i den medlemsstat där de är bosatta, oavsett om de är medborgare i den staten eller inte.

Demokratiutredningen

2014 års demokratiutredning hade bl.a. i uppdrag att utvärdera tillämpningen av den medborgerliga förslagsrätten i kommun- och landstingsfullmäktige och att bedöma hur medborgarförslagen påverkat den lokala politikens utformning och den demokratiska delaktigheten i samhället. I uppdraget har också ingått att föreslå hur internet kan användas som ett redskap för att underlätta överlämnandet av medborgarförslag.

Utredningen, som har genomfört en enkätundersökning med landets kommuner och landsting för att utvärdera tillämpningen av bestämmelserna om medborgarförslag och dess effekter för den lokala demokratin, menar att medborgarförslaget har vissa positiva demokratieffekter eftersom det ger enskilda en möjlighet att på ett formaliserat sätt väcka frågor i den besluts-

fattande processen. Utredningen anser emellertid också att medborgarförslagen har en begränsad effekt på det demokratiska samtalet och åsiktsbildningen, bl.a. eftersom de används i mycket begränsad omfattning och dessutom inte kan skapa en dialog mellan förtroendevalda å ena sidan och sammanslutningar av medborgare å den andra, enbart med enskilda medborgare. Medborgarförslagen ger heller inte en indikation på om det finns en stark opinion i den fråga som väcks, utan har enligt utredningen främst använts som en ”förslagslåda” för frågor som uppfattas som klagomål eller mer allmänna synpunkter (SOU 2016:5, s. 502 f.).

Utredningen förslår därför att ordningen med medborgarförslag ska ersättas med en möjlighet för de folkbokförda i en kommun eller ett landsting att väcka en folkmotion till kommun- eller landstingsfullmäktige. Ett ärende får enligt förslaget väckas om en folkmotion inom sex månader stöds av minst 1 procent av de folkbokförda i kommunen eller landstinget. Till skillnad från vad som är fallet med medborgarförslag, som är en frivillig möjlighet för kommun- och landstingsfullmäktige att införa, ska ordningen med folkmotion vara tvingande, dvs. fullmäktige ska vara skyldig att ta emot en motion som har undertecknats av 1 procent av de folkbokförda.

I syfte att vitalisera demokratin och stärka de enskilda medborgarnas inflytande även på nationell nivå föreslår Demokratiutredningen att frågan om möjligheten att väcka folkmotioner till riksdagen bör utredas (bet. s. 377 f.).

Demokratiutredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2016 motionsyrkanden om folkinitiativ på nationell nivå och om s.k. e-petitioner. Utskottet konstaterade då att de aktualiserade frågorna var föremål för beredningsarbete inom Regeringskansliet. Utskottet, som ansåg att detta arbete inte borde föregripas, avstyrkte motionerna. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2015/16:KU16 s. 33, rskr. 2015/16:206).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om en förändring av dagens ordning med medborgarförslag nyligen har varit föremål för utredning och att utredningen har lämnat förslag om förändringar av ordningen med medborgarförslag. Beredningen av utredningsförslagen bör inte föregripas, varför motionsyrkandena bör avslås.

Kommunala folkomröstningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om folkinitiativ och kommunala folkomröstningar.

Jämför reservation 10 (SD, -).

Motionerna

Martin Kinnunen (SD) yrkar i motion 2015/16:3063 att kraven för att begära folkinitiativ sänks (yrkande 2), att partiernas möjlighet att stoppa ett folkinitiativ avskaffas (yrkande 3), att ett resultat av en folkomröstning ska vara tvingande och inte ska kunna ändras av fullmäktige under den innevarande mandatperioden (yrkande 4), samt att det utreds hur man kan införa elektroniska namninsamlingar vid folkinitiativ (yrkande 5). Motionären anför att möjligheten för medborgare att själva väcka initiativ är central i en demokrati. I takt med att partierna förlorar folklig förankring har frågan fått ökad betydelse. Erfarenheterna av ordningen med folkinitiativ är enligt Martin Kinnunen dock inte goda eftersom alltför många folkinitiativ stoppas av kommunerna. Det innebär vidare ett praktiskt problem att underskrifterna måste lämnas in skriftligt. Eftersom elektronisk namninsamling redan är möjlig på EU-nivå borde det kunna införas även i Sverige.

Även Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i kommittémotion 2016/17:3734 att kravet sänks för hur många kommunmedlemmar som ska stå bakom ett folkinitiativ för att få till stånd en folkomröstning, samt att möjligheten till elektroniska namninsamlingar vid folkinitiativ utreds (yrkande 9).

Gällande ordning

Förutsättningarna för folkinitiativ anges i 5 kap. 23 § andra stycket KL. Där anges att ett ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får väckas i kommun- eller landstingsfullmäktige av minst 10 procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar (folkinitiativ). Initiativet ska vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namnteckningar, uppgift om när namnteckningarna gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser. Namnunderskrifter som är äldre än sex månader ska inte räknas.

Har ett folkinitiativ väckts ska fullmäktige besluta att en folkomröstning ska hållas om den fråga som initiativet avser är sådan att fullmäktige kan besluta om den, och inte minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar mot förslaget (5 kap. 34 a §).

När bestämmelserna om folkinitiativ infördes fick ett sådant väckas av minst 5 procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna, och ett folkinitiativ kunde avslås av fullmäktige med enkel majoritet. I motiven uttalades att folkinitiativet skulle stärka den lokala demokratin och öka enskilda kommunmedlemmars inflytande på den kommunala verksamheten samtidigt som förslaget ansågs väl avvägt i förhållande till den representativa demokratin (prop. 1993/94:188 s. 49 f.).

Den 1 januari 2011 gjordes vissa ändringar i syfte att förstärka folkinitiativet: ett folkinitiativ måste nu stödjas av fler röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmar, men har ett initiativ lyckats få tillräckligt många namnunderskrifter ska en folkomröstning som huvudregel hållas. Endast en kvalificerad majoritet av fullmäktiges ledamöter kan avslå ett folkinitiativ. I motiven uttalades (prop. 2009/10:80 s. 105) bl.a. att den spärr det innebär att fullmäktige med kvalificerad majoritet kan avslå ett folkinitiativ kan antas leda till att folkomröstningar inte hålls i frågor som visserligen formellt faller in under vad fullmäktige kan besluta om men som till sin karaktär är sådana att det vore olämpligt att folkomrösta om dem. Exempel på sådana frågor är anställningsärenden och andra ärenden där det finns risk för att enskilda personer upplever en folkomröstning som kränkande.

I remissbehandlingen av förslaget som lämnades av Grundlagsutredningen i betänkandet En reformerad grundlag (SOU 2008:125), ansåg ett antal remissinstanser att ett förstärkt folkinitiativ enligt den modell som utredningen föreslog riskerade att ge olika särintressen ett alltför kraftfullt verktyg för att påverka politiken och att fördröja beslutsprocessen. Regeringen menade att en sådan risk inte borde överdrivas och att det fick antas att initiativ som saknar demokratisk förankring inte kommer att ha stöd hos en tillräckligt stor andel av ledamöterna i fullmäktige för att leda till folkomröstning. Att ett folkinitiativ har väckts medför heller inte att fullmäktige är förhindrad att fatta ett beslut i ärendet, om folkinitiativet kan antas ha väckts enbart i syfte att försöka förhala beslutsprocessen. Vidare konstaterade regeringen att de folkomröstningar som anordnas endast är rådgivande (prop. 2009/10:80 s. 106).

Propositionen

Bestämmelserna om folkinitiativ har i sak oförändrade förts in i 8 kap. 2 § i den föreslagna lagen.

Demokratiutredningen

2014 års demokratiutredning hade i övergripande uppdrag att analysera behovet av och utarbeta förslag till åtgärder för att öka och bredda engagemanget inom den representativa demokratin samt att stärka individens möjligheter till delaktighet i och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen. En del av utredningens uppdrag gällde folkinitiativet och de kommunala folkomröstningarna. I uppdraget ingick att

sammanställa erfarenheter av det förstärkta folkinitiativet och bedöma dess effekter på demokratiutvecklingen på lokal nivå samt att föreslå åtgärder för hur kommuner och landsting kan åstadkomma ett högre valdeltagande i kommunala folkomröstningar och hur legitimiteten för folkomröstningar kan stärkas. Utredningen skulle också föreslå dels hur internet kan användas för att underlätta namninsamlingar till folkinitiativ, dels åtgärder som kan bidra till att folkinitiativet kan genomföras och administreras ändamålsenligt och effektivt samt bidra till att demokratin fördjupas på lokal nivå.

Utredningen lämnade i januari 2016 betänkandet Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5). Utredningen anser att folkinitiativet är ett värdefullt redskap för inflytande och delaktighet i den lokala demokratin som innebär utökade möjligheter för direktdeltagande i kommunernas och landstingens beslutsprocesser. Utredningens sammanställning av erfarenheter av det förstärkta folkinitiativet visar dock att det inte har varit utan problem och att det har skapat vissa spänningar i den lokala demokratin. Det principiella värdet av att väljarna har en möjlighet till direktdeltagande i politiska beslut överväger emellertid enligt utredningen de negativa erfarenheterna.

Utredningen anser att de grundläggande principerna för folkinitiativet, dvs. att det krävs ett stöd av 10 procent av de röstberättigade för att väcka ett folkinitiativ och två tredjedelar av fullmäktige för att avslå det, innebär en bra avvägning mellan det representativa beslutsfattandet och inslaget av deltagardemokrati. Däremot bör insamlingen av namnunderskrifter enligt utredningen underlättas. Kommunernas arbete med att validera namnunderskrifter är tids- och resurskrävande och riskerar att leda till beslut som grundar sig på godtyckliga bedömningar. Utredningen förslår därför att det vid sidan av dagens ordning med underskrifter i pappersform ska vara möjligt att samla in underskrifter via internet, där den egenhändiga namnunderskriften ersätts med ett elektroniskt undertecknande, exempelvis med hjälp av e-legitimation. En nationell webbplats bör upprättas för namninsamling av folkinitiativ, och Länsstyrelsen i Västra Götaland bör ges i uppdrag att upprätta och ansvara för webbplatsen.

Utredningen redovisar också överväganden när det gäller bl.a. behandlingen av personuppgifter och sekretess på webbplatsen, kravet på att initiativtagarnas personnummer ska anges, publicering av information om pågående folkinitiativ på kommunens eller landstingets webbplats samt samråd vid formuleringen av den fråga som ska vara föremål för en folkomröstning.

Utredningen anser vidare att det bör genomföras en försöksverksamhet med e-röstning i kommunala folkomröstningar. E-röstning kan enligt utredningen gagna vissa väljargrupper, t.ex. personer med funktionsnedsättning, men kan vara problematiska eftersom det är svårt att garantera valhemligheten och skapa system som är tillräckligt säkra. Säkerhetskraven för kommunala folkomröstningar behöver enligt utredningens mening dock inte vara lika höga som för de allmänna valen. Erfarenheterna av en försöksverksamhet kan enligt

utredningen utgöra ett underlag vid framtida övervägningar om en försöksverksamhet med e-röstning i de allmänna valen.

Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare under mandatperioden behandlat motionsyrkanden i samma fråga. Ett yrkande om en utredning om att möjliggöra elektronisk namninsamling vid folkinitiativ avstyrktes eftersom det ansågs tillgodosett genom Demokratiutredningens uppdrag. Övriga yrkanden avstyrktes med hänvisning till att de frågor de berörde var föremål för Demokratiutredningens då pågående arbete. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2014/15:KU18 s. 19 f., rskr. 2014/15:174).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om folkinitiativ nyligen har varit föremål för utredning och att utredningen inte har funnit skäl att föreslå några förändringar av de grundläggande principerna för folkinitiativet. Dagens ordning, dvs. att det krävs ett stöd av 10 procent av de röstberättigade för att väcka ett folkinitiativ och två tredjedelar av fullmäktige för att avslå det, innebär enligt utredningen en bra avvägning mellan det representativa beslutsfattandet och inslaget av deltagardemokrati. Utskottet instämmer i denna bedömning, och konstaterar härutöver att utredningen har lämnat förslag på att namninsamlingen för ett folkinitiativ även bör kunna ske elektroniskt. Beredningen av utredningsförslaget i denna del bör inte föregripas. Motionsyrkandena avstyrks.

Allmänhetens insyn i kommunala bolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om allmänhetens rätt och möjlighet till insyn i kommunala bolag.

Jämför reservation 11 (SD, -).

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) anför i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 3 att insynen i kommunalt och regionalt ägda bolag är eftersatt och att regeringen bör se till att medborgarnas rätt och möjlighet till insyn i dessa bolag kan säkerställas. Det är viktigt att insynen i praktiken fungerar lika bra i de kommunalt och regionalt ägda bolagen som den gör i den övriga kommunala och regionala verksamheten. Det bör inte ha någon

betydelse om bolagen är helt eller delvis ägda av kommunen eller regionen. Tillgången på allmänna och offentliga handlingar måste kunna garanteras.

Gällande rätt

Kommuner och landsting får efter beslut av fullmäktige lämna över vården av en kommunal angelägenhet till en juridisk person (3 kap. 16 § KL). Bestämmelser om allmänhetens rätt att ta del av handlingar hos vissa juridiska personer finns i 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter ska i tillämpliga delar gälla också handlingar hos aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där kommuner eller landsting utövar ett rättsligt bestämmande inflytande. Sådana bolag, föreningar och stiftelser ska vid tillämpningen av OSL jämföras med myndigheter.

Kommuner och landsting ska anses utöva ett rättsligt bestämmande inflytande om de ensamma eller tillsammans

1. äger aktier i ett aktiebolag eller andelar i en ekonomisk förening med mer än hälften av samtliga röster i bolaget eller föreningen eller på något annat sätt förfogar över så många röster i bolaget eller föreningen,
2. har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i styrelsen för ett aktiebolag, en ekonomisk förening eller en stiftelse, eller
3. utgör samtliga obegränsat ansvariga bolagsmän i ett handelsbolag.

Även om ett sådant inflytande utövas av en juridisk person över vilken en kommun eller ett landsting bestämmer på det sätt som anges i de nämnda punkterna, ska inflytandet anses utövat av kommunen eller landstinget. Bestämmelserna om kommuner och landsting gäller även för kommunalförbund.

I delägda kommunala bolag, där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan utan att ha ett sådant inflytande över verksamheten som anges ovan, gäller inte offentlighetsprincipen. Fullmäktige ska emellertid enligt 3 kap. 18 § andra stycket KL, verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och OSL.

Om en kommun eller ett landsting lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag ska fullmäktige se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till en privat utförare (3 kap. 17 § 6 KL). I delägda kommunala bolag ska fullmäktige se till att bolaget ger allmänheten insyn i verksamhet som genom avtal lämnas över till en privat utförare i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt (3 kap. 18 § första stycket och 17 § 6 KL).

Propositionen

Nu gällande bestämmelser i 3 kap. 16–18 §§ förs i huvudsak oförändrade över till 10 kap. i förslaget till ny kommunallag. Några särskilda överväganden i fråga om allmänhetens insyn i kommunala eller regionala bolag görs inte i propositionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ta något initiativ till ändringar i de bestämmelser i kommunallagen och offentlighets- och sekretesslagen som reglerar allmänhetens rätt till insyn i kommunala bolag. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Kommunal samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommunal samverkan.

Motionerna

I partimotionerna 2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C), yrkande 18, och 2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C), yrkande 20, begärs att nya former av kommunala samarbeten ska underlättas för att förbättra invånarnas service och stärka det demokratiska inflytandet för medborgare. Samma yrkande finns även i kommittémotion 2016/17:3096, yrkande 7, av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C).

Jesper Skalberg Karlsson (M) menar i motion 2016/17:1029, yrkande 1, att samverkan kommuner emellan bör underlättas när det gäller finansiering av va-försörjning. Motionären anför att det svenska va-systemet är i behov av underhåll. Va-taxan sätts bl.a. efter en bedömning av investeringsbehovet; om kommuner fick en mer flexibel självkostnadsprincip skulle gemensamma taxor bli möjliga för kommuner som samverkar.

Gällande ordning

Av 2 kap. 1 § KL följer att en kommuns eller ett landstings åtgärd måste vara knuten till kommunens respektive landstingets eget område eller dess medlemmar, samt att åtgärden inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan (lokaliseringsprincipen). Kommuner och landsting får enligt 8 kap. 3 c § KL inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller (självkostnadsprincipen).

Undantag från lokaliserings- och självkostnadsprinciperna kräver stöd av lag.

Kommunal samverkan kan i dag förekomma i offentligrättslig form genom kommunalförbund och gemensamma nämnder, samt i privaträttslig form genom olika former av samverkansavtal. En stor översyn av möjligheterna till kommunal samverkan gjordes i mitten av 1990-talet (prop. 1996/97:105). Genom denna reform skapades bl.a. möjligheten till gemensamma nämnder. Kommunalförbundsreglerna förenklades, och bestämmelserna om kommunalförbund togs in i kommunallagen. Frågan om samverkan har därefter utretts vid flera tillfällen utan att det resulterat i några lagändringar (se SOU 2007:72 och SOU 2012:30). Statskontoret har på regeringens uppdrag analyserat behovet av ytterligare samverkan genom avtal inom kommunsektorn. Uppdraget redovisas i rapporten Kommunal avtalssamverkan (2016:23).

Kommuner ansvarar enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster för att tillhandahålla vattenförsörjning och avlopp genom en allmän va-anläggning. En allmän va-anläggning ska ordnas och drivas så att den uppfyller de krav som kan ställas med hänsyn till skyddet av människors hälsa och miljön och med hänsyn till intresset av god hushållning med naturresurser. Fastighetsägare ska betala avgifter för en allmän va-anläggning, om fastigheten finns inom anläggningens verksamhetsområde och vattentjänsten inte kan tillgodoses på ett annat sätt. Avgifterna får inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva va-anläggningen. Avgifternas belopp och hur de ska betalas ska framgå av en taxa som beslutas av kommunen.

Propositionen

Bestämmelserna som slår fast lokaliseringsprincipen finns i förslaget i 2 kap. 1 och 2 §§. Självkostnadsprincipen regleras i förslaget i 2 kap. 6 §. Förslagen innebär inte någon ändring i sak.

Regeringen gör bedömningen att frågan om utökade möjligheter till avtalssamverkan bör utredas ytterligare (s. 147 f.). Frågan rör enligt regeringen centrala kommunala principer såsom lokaliseringsprincipen och väcker frågor om upphandling och transparens. Regeringen har gett en parlamentarisk kommitté i uppdrag att utarbeta en strategi för att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter och möta de utmaningar som följer bl.a. av den demografiska utvecklingen och den snabba urbaniseringstakten (Fi 2017:02, dir. 2017:13). I uppdraget ingår bl.a. att utreda förutsättningarna för att ge kommunerna generella möjligheter att avtalssamverka. Den del av uppdraget som avser avtalssamverkan ska redovisas senast den 1 oktober 2017. Uppdraget ska i resterande delar redovisas senast den 15 oktober 2019.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om kommunal samverkan. Våren 2013 hänvisade utskottet till att resultatet av beredningen av

utredningsbetänkanden borde inväntas och avstyrkte motionen (bet. 2012/13:KU22 s. 44). Våren 2014 ansåg utskottet att det inte fanns skäl att föreslå ytterligare översyn av kommunala samverkansformer. Motionen avstyrktes (bet. 2013/14:KU12 s. 22).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser inte att det pågående utredningsarbetet om avtalssamverkan bör föregripas, och avstyrker motionsyrkandena.

Ekonomisk förvaltning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att kommunallagens krav på en ekonomi i balans ska förtydligas.

Jämför reservation 12 (SD, -).

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 1 att kommunallagens krav på en ekonomi i balans ska förtydligas. Det är enligt motionärerna helt grundläggande att de gemensamma kommunala och regionala resurserna i första hand går till kärnverksamheten. Kommunens skattebetalare ska inte behöva förvandlas till ofrivilliga riskkapitalister genom att politiker investerar pengar i osäkra ekonomiska projekt som riskerar att bli förlustaffärer. Det bör därför enligt motionärerna finnas tydligare krav på kommunerna och färre möjligheter att göra undantag från balanskravet.

Gällande rätt

I kommunallagen och i lagen (1997:614) om kommunal redovisning finns bestämmelser om hur kommuner och landsting ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (8 kap. 1 § KL). Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget.

Enligt 8 kap. 4 och 5 §§ KL ska kommuner och landsting varje år upprätta en budget för nästa kalenderår som innehåller en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret. Av planen ska det bl.a. framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. Budgeten ska som huvudregel upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna, dvs. kommunernas och landstingens budgetar ska vara balanserade. Undantag från kravet får göras om det finns synnerliga skäl. Ett

synnerligt skäl kan enligt förarbetena vara att ge en kommun eller ett landsting med en stark finansiell ställning möjlighet att med beaktande av god ekonomisk hushållning minska sin förmögenhet (prop. 2003/04:105 s. 18 f.). Även större omstruktureringsåtgärder med åtföljande kostnader som en kommun eller ett landsting vidtar i syfte att uppnå en god ekonomisk hushållning kan utgöra skäl för att inte fastställa en budget i balans.

För att utjämna intäkter över en konjunkturcykel har kommuner och landsting sedan 2013 möjlighet att under vissa i 8 kap. 3 d § KL angivna förutsättningar reservera medel till en resultatutjämningsreserv, som vid behov kan tas i anspråk för att täcka underskott i verksamheten (prop. 2011/12:172, bet. 2012/13:FiU15).

Kommuners och landstings förvaltningsberättelser ska enligt 4 kap. 3 a § lagen om kommunal redovisning innehålla upplysningar om dels årets resultat efter balanskravsjusteringar, dels detta resultat med justering för förändring av resultatutjämningsreserven (balanskravsresultat). Om balanskravsresultatet för ett visst räkenskapsår är negativt, ska det enligt 8 kap. 5 a § KL regleras under de närmast följande tre åren. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske. Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år då det negativa balanskravsresultatet uppkom.

Fullmäktige får enligt 8 kap. 5 b § KL besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl. I förarbetena anges att synnerliga skäl t.ex. kan föreligga när en kommun eller ett landsting medvetet och tydligt har gjort avsättningar och byggt upp ett avsevärt eget kapital för att möta tillfälliga framtida intäktsminskningar eller kostnadsökningar. Ett annat exempel är när tillgångar har avyttrats och en förlust därvid har uppstått. Det kan då finnas skäl att inte reglera förlusten under förutsättning att avyttringen samtidigt innebär att kommunen eller landstinget därigenom har skapat förutsättningar för minskade framtida kostnader (prop. 1996/97:52 s. 38 f. och 94). Möjligheten att inte reglera ett negativt resultat ska användas restriktivt (prop. 2003/04:105 s. 26).

Propositionen

Bestämmelserna om ekonomisk förvaltning har i den nya lagen placerats i 11 kap. Någon förändring i sak föreslås inte i propositionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ till ändringar i de bestämmelser som reglerar hur kommuner och landsting ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Kommunala budgetar i ett beslut

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om kommunala budgetbeslut.

Motionen

I motion 2015/16:179 begär Rasmus Ling (MP) att kommunallagen ändras så att beslut om kommunala budgetar tas i ett samlat beslut. Motionären anför att valresultaten i många kommuner, regioner och landsting har inneburit att det inte har bildats styrande majoriteter. I stället styrs kommunen, regionen eller landstinget av en minoritet. Med en hänvisning till hur riksdagen beslutar om statens budget menar motionären att kommunala budgetar bör tas i ett beslut så att inte budgeten splittras upp i budgetbeslut i olika delar.

Gällande ordning

Budgetprocessen i kommuner och landsting regleras i 8 kap. KL. Kommuner och landsting ska enligt 4 § varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Av 6 § följer att ett förslag till budget ska upprättas av styrelsen före oktober månads utgång, eller, om det finns särskilda skäl, i november. Förslaget ska hållas tillgängligt för allmänheten (10 §). Budgeten fastställs enligt 8 § av fullmäktige före november månads utgång. Om budgeten av särskilda skäl inte kan fastställas före november månads utgång ska fullmäktige ändå fastställa bl.a. skattesatsen inom denna tid. Budgeten ska i sådana fall fastställas före december månads utgång (9 §).

Sedan regeringen har lämnat sitt förslag till statsbudget i budgetpropositionen beslutar riksdagen om statsbudgeten i två steg enligt den s.k. rambeslutsmodellen (11 kap. 18 § riksdagsordningen). I det första steget beslutar riksdagen hur stora statens utgifter får vara totalt och hur mycket vart och ett av de 27 utgiftsområdena får kosta. I det andra steget beslutar riksdagen om de olika anslagens storlek inom respektive utgiftsområde.

Propositionen

Bestämmelserna om budgetprocessen i kommuner och landsting regleras i huvudsak i den föreslagna lagens 11 kap. I 8 kap. 14 § finns bestämmelsen om att budgetförslaget ska hållas tillgängligt för allmänheten.

I 11 kap. 1 § föreslås den ändringen att förslag till budget för revisorernas verksamhet ska upprättas av fullmäktiges presidium. Ändringen syftar till att stärka revisionens oberoende gentemot de granskade organen (prop. s. 242).

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat ett motionsyrkande om utformningen av kommunala budgetbeslut. Utskottet ansåg då att resultatet av ett pågående utredningsarbete borde inväntas och avstyrkte motionen (bet. 2010/11:KU24 s. 34).

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl att ställa sig bakom det som yrkas i motionen om kommunala budgetbeslut. Motionen avstyrks.

Återbetalning av kommunal- och landstingsskatt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om individuell återbetalning av kommunalskatt och landstingsskatt.

Motionen

Finn Bengtsson och Gunilla Nordgren (båda M) begär i motion 2015/16:967 att det införs en möjlighet till individuell återbetalning av kommunalskatt och landstingsskatt vid överskott. Motionärerna anför att det inte är ovanligt att skatteuttaget i en kommun eller ett landsting vid budgetårets slut har varit högre än vad som krävs för att täcka utgifterna, så att det uppstår ett överskott. En lösning skulle vara att erbjuda möjligheten för en kommun eller ett landsting att återföra detta till skattebetalarna i form av en individuell skatteåterbäring. Dagens ordning med resultatutjämningsreserver, vilket utskottet tidigare hänvisat till när det avstyrkte ett liknande motionsyrkande, möjliggör enligt motionärerna inte en individuell återbetalning till enskilda.

Bakgrund och gällande ordning

Frågan om krav på kommuner och landsting att ha en ekonomi i balans har stått i fokus vid översynen av den kommunala ekonomin. I 1977 års kommunallag fanns ett krav på att den kommunala ekonomin skulle vara i balans. Detta krav slopades i 1991 års kommunallag och ersattes med ett allmänt krav på att ha en god ekonomisk hushållning. Ett krav på att ha en budget där intäkterna överstiger kostnaderna infördes (prop. 1996/97:52 och 1996/97:150). Detta krav har därefter förtydligats och försetts med olika former av undantag (prop. 2003/04:105 och prop. 2011/12:172). En särskild kommunal redovisningslag, lagen (1997:614) om kommunal redovisning, har också trätt i kraft.

Kommuner och landsting ska enligt 8 kap. 1 § KL ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra

juridiska personer. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget. Enligt 2 § i samma kapitel ska kommuner och landsting förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses. Fullmäktige ska enligt 3 § meddela närmare föreskrifter om medelsförvaltningen.

Kommuner och landsting får under angivna förutsättningar ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller (3 b §). Avgifterna får dock inte vara högre än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller, den s.k. självkostnadsprincipen (3 c §).

Kommuner och landsting ska enligt 4 § varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag från detta krav får göras bl.a. i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk: kommuner och landsting får enligt 3 d § reservera medel till en utjämningsreserv under förutsättningar som anges i bestämmelsen. Reservering får göras för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Fullmäktige i en kommun som under ett år beslutade att återbetala överskott till kommunmedlemmarna har ansetts överskrida sina befogenheter. En kommun kan inte efter de tidsfrister som anges i lagen för när skattesatsen och budgeten ska fastställas ändra skattesatsen. Att återbetala skattemedel innebär enligt Regeringsrätten (numera Högsta förvaltningsdomstolen) i praktiken en otillåten retroaktiv sänkning av skattesatsen. Kommunen anses inte heller kunna återbetala skattemedel på någon annan grund, eftersom detta skulle innebära understöd till enskilda som kräver särskilt lagstöd (RÅ 1991 ref. 64).

Propositionen

Huvuddelen av bestämmelserna om kommunernas och landstingens ekonomiska förvaltning har i den nya kommunallagen förts in, utan ändringar i sak, i 11 kap. Bestämmelserna om förutsättningarna för att ta ut avgifter och om självkostnadsprincipen har placerats i 2 kap. Vissa bestämmelser finns dessutom i 8 kap. i förslaget.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden i samma fråga (se bl.a. bet. 1997/98:KU4 s. 9 f., 2008/09:KU5 s. 26 f., och 2010/11:KU24 s. 31 f.) senast våren 2015. Utskottet noterade då att möjligheten att använda resultatutjämningsreserver hade införts i kommunallagen, men var inte beredd att ställa sig bakom yrkandet om individuell återbetalning av skattemedel. Motionen avstyrktes (bet. 2014/15:KU18 s. 61 f.).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motionen.

Revision

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den kommunala revisionen.
Jämför reservation 13 (SD, -).

Motionerna

Några av motionerna från den allmänna motionstiden 2015/16 gäller den kommunala revisionen: motion 2015/16:428 yrkande 2 av Sotiris Delis och Erik Ottoson (båda M), motion 2015/16:733 av Niklas Wykman (M), motion 2015/16:1250 yrkande 1 och 2 av Ida Drougge och Erik Bengtzboe (båda M) samt motion 2015/16:1675 av Finn Bengtsson (M). Motionärerna begär en utredning av frågan om en förstärkning av den kommunala revisionen.

Sotiris Delis och Erik Ottoson anför att möjligheterna till en extern och oberoende revision bör utredas. Niklas Wykman menar att sakkunniga revisorer bör stå för den huvudsakliga granskningen och föredra revisionsresultatet för kommun- respektive landstingsfullmäktige. Revisorerna på kommunal nivå bör enligt Niklas Wykman ges verktyg som motsvarar de som Riksrevisionen har på statlig nivå. Det senare anför även av Ida Drougge och Erik Bengtzboe, som dessutom yrkar att frågan om ett utökat uppdrag för revisorerna utreds. De bör enligt motionärerna också kunna granska exempelvis hur kommunala mål sätts och vilken effekt genomförda satsningar har fått.

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i kommittémotion 2016/17:3734 (yrkande 2) att frågan om hur oppositionens möjlighet att genom revision få insyn i fullmäktiges beslut utreds. Som exempel på hur insynen kunde öka nämner motionärerna att oppositionen får utse revisorerna.

Bakgrund och gällande ordning

Den kommunala revisionen har varit föremål för ett återkommande reformarbete, som bl.a. inneburit ett krav på att revisorerna ska biträdas av sakkunniga, att fullmäktige ska motivera sitt förslag till beslut i ansvarsfrihetsfrågan och att fullmäktigeledamöter inte kan väljas till revisorer.

Enligt 3 kap. 8 § KL ska det för granskning av den verksamhet som bedrivs inom en nämnds verksamhetsområde och av en fullmäktigeberedning finnas revisorer. Revisorerna granskar enligt 9 kap. 9 § årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i företag enligt 3 kap. 16–18 b §§, även

verksamheten i de företagen. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Enligt 9 kap. 1 § KL ska en nyvald fullmäktige under de år då val av fullmäktige har förrättats i hela landet välja revisorer för granskning av verksamheten under de fyra följande åren. Vid en samlad revision av hela verksamheten ska minst fem revisorer väljas, enligt 2 § samma kapitel. Vid en särskild revision för granskning av en viss nämnds verksamhet ska minst fem revisorer väljas för varje nämnd eller grupp av nämnder. En gemensam nämnd ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna eller landstinget.

Propositionen

Regeringen gör i propositionen bedömningen att den nuvarande ordningen med förtroendevalda revisorer som ansvarar för både förvaltnings- och redovisningsrevision bör behållas (s. 240 ff.). Regeringen anför i huvudsak följande.

Den kommunala revisionen har varit föremål för flera reformer de senaste decennierna. Många åtgärder har vidtagits för att stärka oberoendet och professionaliteten. All verksamhet i kommuner bygger på nämndmodellen där förtroendevalda är ansvariga. Inom en sådan modell är det inte anmärkningsvärt att även fullmäktiges kontroll genom revision bedrivs på motsvarande sätt. Om systemet med förtroendevalda revisorer avskaffades skulle det innebära en förändring av kommunernas organisationsmodell och ett ingrepp i det kommunala självstyret. Den kommunala förvaltningsrevisionen är till sin karaktär politisk och de som granskas är till stor del förtroendevalda. Granskningen ska därför ledas av förtroendevalda. De förtroendevalda revisorerna har stor kompetens om hur kommunen eller landstinget är organiserat och om lokala förhållanden. Det kan ifrågasättas om en helt yrkesmässig revision kan upprätthålla motsvarande kunskap. Om revisionen t.ex. ska upphandlas kan upparbetad kompetens förloras varje gång en ny upphandling görs. Långsiktigheten i revisionsarbetet blir då lidande. Det bör också uppmärksammas att den politiska minoritetens insyn i revisionen med en sådan modell riskerar att försvinna. Det nuvarande systemet har också i allt väsentligt fungerat väl. Inte heller den särskilda utredare som hade i uppdrag att föreslå en moderniserad kommunallag menade att det nuvarande systemet för kommunal revision borde förändras.²

Regeringen lämnar dock vissa förslag som syftar till att öka den kommunala revisionens oberoende och professionalism inom ramen för nuvarande ordning. Av dessa förslag kan här nämnas att det ska vara fullmäktiges presidium, och inte som i dag styrelsen, som ska upprätta förslaget till budget

² En kommunallag för framtiden (SOU 2015:24), slutbetänkandet av Utredningen om en kommunallag för framtiden, s. 605 f.

för revisorerna. Förslaget syftar enligt regeringen till att stärka revisionens oberoende gentemot de granskade organen och för att se till att frågan om budget till revisionen får en allsidig prövning. Vidare föreslås att de sakkunniga alltid ska ges tillfälle att yttra sig när fullmäktige behandlar revisionsberättelsen. För att ytterligare förstärka revisionens oberoende är det enligt regeringen viktigt att stärka de sakkunnigas ställning. Dessutom föreslår regeringen att den som är revisor inte ska kunna väljas till ledamot eller ersättare i fullmäktige.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner i samma fråga. Motionerna har avstyrkts av utskottet, i början av den förra mandatperioden med hänvisning till redan genomförda ändringar i kommunallagen som innebar en förstärkning av den kommunala revisionen (bet. 2010/11:KU24 s. 34 f.), och senare med hänvisning till den då pågående beredningen av de förslag som lämnats av Utredningen om en kommunallag för framtiden (bet. 2014/15:KU18 s. 10). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2014/15:174).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom regeringen att den nuvarande ordningen med förtroendevalda revisorer som ansvarar för både förvaltnings- och redovisningsrevision bör behållas. I propositionen lämnar regeringen dessutom vissa ytterligare förslag, vilka enligt utskottets mening ytterligare förstärker revisionens oberoende. Det saknas därför enligt utskottet skäl att ställa sig bakom vad som yrkas i motionerna. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Laglighetsprövning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om utökade möjligheter att överklaga kommunala beslut.

Jämför reservation 14 (SD, -).

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i kommittémotion 2016/17:3734 yrkande 13 att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på adekvata rättsmedel för att motverka att ett fåtal enskilda kommunföreträdare informellt ska kunna fatta de facto-beslut, som inte kan överklagas på grund av obefintlig dokumentation. Avsaknaden av dokumentation medför att det inte finns något formellt beslut för domstolen att pröva. Motionärerna

menar att betydligt större hänsyn bör kunna tas till faktiskt agerande och efterföljande beslut i förvaltningen, som skapar faktisk rättskraft vid laglighetsprövning av sådana fall.

Gällande ordning

Kommunala beslut kan överklagas antingen genom laglighetsprövning eller genom förvaltningsrättsligt överklagande. Föreskrifterna om laglighetsprövning gäller enligt 10 kap. 3 § KL, inte om det i lag eller annan författning finns särskilda föreskrifter om överklagande. Uppdelningen mellan dessa överklagandemöjligheter kan generellt beskrivas så att beslut fattade enbart med stöd av kommunallagen överklagas genom laglighetsprövning. Beslut fattade med stöd av speciallagstiftning överklagas däremot oftast genom förvaltningsrättsligt överklagande.

Laglighetsprövning är ett rättsmedel som syftar till att ge medlemmarna möjlighet att kontrollera att den kommunala självstyrelsen utövas på ett rättsenligt sätt. Kännetecknande för laglighetsprövning är att besluten endast kan prövas mot de punkter som anges i kommunallagen och att prövningen är begränsad till lagligheten av ett beslut. Om överklagandet bifalls får beslutet upphävas men inte ersättas med ett nytt beslut.

Talan kan föras mot beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i ett kommunalförbund, av en nämnd, av ett partssammansatt organ eller av revisorererna i fråga om deras förvaltning (10 kap. 2 § KL). Även beslut av förbundsstyrelsen, en annan nämnd eller ett partssammansatt organ i ett kommunalförbund kan överklagas. Beslut av rent förberedande eller verkställande art kan dock inte överklagas.

Laglighetsprövning kan bara ske på de särskilda grunder som är angivna i 10 kap. 8 § KL. Ett överklagat beslut ska enligt första stycket upphävas om

- det inte har tillkommit i laga ordning,
- beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen eller landstinget,
- det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller
- beslutet strider mot lag eller annan författning.

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att bestämmelserna om laglighetsprövning bör finnas kvar i huvudsak oförändrade i den nya kommunallagen (s. 251 f.). Regleringen kring vilka kommunala beslut som kan överklagas genom laglighetsprövning bör enligt regeringen inte heller förändras (s. 258 f.). Regeringen föreslår vidare att nuvarande prövningsgrunder ska behållas men förtydligas och redigeras språkligt (s. 261 f.). Bestämmelserna om laglighetsprövning har i den nya lagen placerats i 13 kap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att nuvarande bestämmelser om laglighetsprövning i huvudsak bör behållas. Utskottet finner därför inte skäl att ställa sig bakom vad som anförs i motionen och föreslår att motionsyrkandet avslås.

Reservationer

1. Antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige, punkt 3 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 5.

Ställningstagande

I kommunallagen finns bestämmelser som reglerar antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige. Reglerna, som bl.a. anger det minsta tillåtna antalet ledamöter i fullmäktige, är inte tillräckligt flexibla. Vi menar därför att dessa regler bör ses över. Utgångspunkten för översynen bör vara att öka kommunernas och regionernas handlingsutrymme i detta avseende samtidigt som en god medborgerlig förankring garanteras.

2. Byte av partitillhörighet och ersättare i fullmäktige, punkt 4 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2754 av Markus Wiechel (SD),
2015/16:3084 av Markus Wiechel (SD),
2016/17:2263 av Markus Wiechel (SD) och
2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Enligt nuvarande regler finns ingen möjlighet för partierna att efter ett val tillföra kandidater som inte tidigare funnits med på partiets valsedel, till

fullmäktige. Detta är en ordning som riskerar att leda till tomma stolar. Tomma stolar i fullmäktige är inte bara en förlust för det politiska partiet utan även för de väljare som i praktiken inte får utdelning för sina röster. Ett argument mot att efter ett val låta partierna tillföra kandidater på sina mandat, är att det är partiernas ansvar att se till att det finns ersättare som är beredda att träda in. Detta är dock inte möjligt i alla situationer. Samtidigt är det ett samhällsproblem att intresset för att engagera sig i politiska partier under lång tid har varit dalande. Genom att öppna för att mellan val låta partierna tillföra ledamöter till fullmäktige, skulle riskerna med tomma stolar minska avsevärt samtidigt som väljarna skulle garanteras att deras röster räknades.

Vi vill också att mandaten på ett tydligare sätt ska knytas till de politiska partierna, så att s.k. politiska vildar som inte är personkryssade ska kunna bli av med sina uppdrag i fullmäktige, nämnder, styrelser, bolag och stiftelser. De ska inte heller kunna sitta mandatperioden ut med arvode. Personer som har blivit tillsatta som råd, eller fått uppdrag i nämnder, styrelser och bolag, ska också kunna avsättas om de inte längre har partigruppens förtroende.

När det gäller ersättare i fullmäktige bör partierna få större möjlighet att avgöra vem som ska träda in som ersättare. En fullmäktige-grupp består som regel av personer med olika bakgrunder, erfarenheter och kunskaper. Genom att partierna får större möjlighet att avgöra vilken ersättare som ska tjänstgöra och under vilket ärende, ökar möjligheterna för fullmäktige-gruppen att bredda kompetensen och sprida ansvarsfördelningen mellan ersättarna. I förlängningen kan detta också innebära ökad politisk delaktighet, oavsett om en förtroendevald står långt ned på ersättarlistan eller inte.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som tillgodoser det anförda.

3. Partiers representation i styrelsen, nämnder och utskott, punkt 7 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 7 i denna del och

bifaller delvis motion

2015/16:2942 av Paula Bieler (SD).

Ställningstagande

Sverige är en representativ demokrati och alla partier som har fått tillräckligt många röster för att bli representerade i fullmäktige bör också få delta och ha insyn i det arbete som bedrivs i styrelsen, nämnder och utskott. Så är dock inte alltid fallet eftersom platserna i sådana organ inte alltid räcker till även mindre partier. Det finns t.o.m. exempel på kommuner som minskar antalet platser i nämnder och styrelser för att hålla vissa partier utanför arbetet. Det borde därför införas en ordning som innebär att alla partier med representation i fullmäktige också blir representerade i styrelsen, nämnder och utskott.

4. Kommunal misstroendeförklaring, punkt 8 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Om ett statsråd inte längre har riksdagsmajoritetens förtroende kan kammaren som en sista utväg använda ett misstroendevotum. Vi anser att det bör finnas en liknande möjlighet till misstroendeförklaring på regional och kommunal nivå. En sådan möjlighet bör även omfatta nämnder och kommunala bolag. Regeringen bör få i uppdrag att utreda detta och återkomma till riksdagen med förslag.

5. Partistöd och politiska tjänster, punkt 11 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:2928 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) och

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkandena 6 och 12.

Ställningstagande

Det kommunala partistödet får enligt kommunallagen inte utformas så att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett parti. Det är dock mycket vanligt att de största partierna lägger beslag på de högst arvoderade uppdragen som exempelvis nämndordförande. Eftersom de personer som innehar sådana poster också lär ägna sig åt respektive partis angelägenheter fungerar de extra ersättningarna som ett indirekt partistöd till de största partierna. De ersättningar som betalas ut till ett partis ledamöter för sådana uppdrag bör därför avräknas det partiets kommunala partistöd. Alla politiska tjänster borde dessutom fördelas mer rättvist genom en striktare koppling till antalet mandat. Nuvarande ordning omfattas vidare inte av några formkrav på hur stödet ska redovisas. För att underlätta redovisningen för både de politiska partierna, fullmäktige och allmänheten bör en standardiserad mall utformas.

6. Styrning och uppföljning av verksamheter i kommunal regi, punkt 13 (V)

av Mia Sydow Mölleby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2016/17:3735 av Andreas Norlén m.fl. (M, C, L, KD).

Ställningstagande

Jag anser i likhet med regeringen att det inte är motiverat att införa ett formellt krav på ett program med mål och riktlinjer för verksamhet som bedrivs i egen regi. Riksdagen bör därför avslå motionsyrkandet.

7. Minoritetsskydd, punkt 14 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 7 i denna del.

Ställningstagande

Reglerna om extra val till fullmäktige bör ändras så att extra val ska hållas om minst hälften av de närvarande ledamöterna röstar för det. Det är en rimlig utgångspunkt att den styrande politiska ledningen har ett ansvar för att samtala och förhandla med de övriga partierna så att den i vart fall tolereras av majoriteten.

Återremiss är ett verktyg som kan användas av en opposition som anser att ett ärende bör utredas ytterligare. Det är ett vanligt förekommande problem att ett ärende efter återremiss skickas tillbaka till fullmäktige utan att några ytterligare konkreta beredningsåtgärder har vidtagits. Som regel följer tydliga uppmaningar eller instruktioner med en återremiss om vilka ytterligare utredningsåtgärder som oppositionen vill ska vidtas. I propositionen En ny kommunallag förtydligas att ”återremiss innebär att ärendet kompletteras med ytterligare beslutsunderlag innan beslut kan fattas. Ärendet skickas då tillbaka till beredande organ, som kan vara en nämnd, en fullmäktigeberedning eller styrelsen”. Ett exempel på ett vanligt förekommande krav från oppositionen är att ett ärende saknar konsekvensanalys. Vid återremittering av ärenden bör det införas någon form av minimiregler för hur ett beredningsorgan ska efterkomma de instruktioner som ges vid en återremiss, innan ett ärende får skickas tillbaka till fullmäktige för avgörande. Regelverket får emellertid inte bli för strikt och långtgående så att det riskerar att leda till en oproportionerligt stor arbetsbelastning och ökad byråkrati för kommuner och regioner.

Regeringen bör även säkerställa att det finns ett mycket starkt minoritetsskydd för interpellationer. Det skulle t.ex. kunna krävas att fem sjättedelar av fullmäktiges ledamöter röstar emot att en interpellation ska få ställas för att så ska bli fallet.

8. Styrelsens ställning i förhållande till övriga nämnder, punkt 15 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Den nya kommunallagen innehåller förslag om att fullmäktige ska få en möjlighet att bestämma att styrelsen ska kunna fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Vi menar att en sådan

förändring medför ett otydligt ansvarsutkrävande. Vi vill också framhålla att nämnderna i flertalet fall har bättre kunskap inom sina respektive ansvarsområden än styrelsen, som har ett mer övergripande ansvar. Förslaget riskerar därför att leda till att dåligt underbyggda beslut fattas.

9. Förtroendevaldas rätt till insyn, punkt 16 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 11.

Ställningstagande

I en kommun fattas många beslut med stöd av delegation. Med ett delegationsbeslut bör det enligt vår mening alltid följa en återrapporteringsplikt till nämndens ledamöter, och det bör finnas regler som säkerställer förbättrad tydlighet. Det finns flera skäl till detta. Ett sådant skäl är att flera kommuner har valt att delegera politiskt känsliga beslut till ordförande, presidium eller tjänstemän samtidigt som man har varit väldigt sparsam med att redogöra för ärendets hantering i nämnden. En ledamot av en kommunal nämnd kan då vara ovetande om vilka beslut som har fattats. I vissa fall kan beslutet dessutom vara fattat med stöd av ett otydligt delegationsbeslut.

10. Kommunala folkomröstningar, punkt 18 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:3063 av Martin Kinnunen (SD) yrkandena 2 och 5 samt
2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 9 och
avslår motion
2015/16:3063 av Martin Kinnunen (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Möjligheten för medborgare att själva väcka initiativ till en folkomröstning är central i en demokrati. Reformen som gjorde det svårare för fullmäktige att stoppa ett folkinitiativ var välkommen, men samtidigt höjdes kraven för hur många som behövde stå bakom initiativet. Enligt vår mening bör gränsen sänkas för hur stor andel av kommuninvånarna som behöver underteckna ett folkinitiativ för att få till stånd en kommunal folkomröstning. Dessutom bör det införas en ordning med elektronisk namnsamling, exempelvis på en teknisk plattform som tillhandahålls av kommunen och där medborgarna legitimerar sig med bank-id.

11. Allmänhetens insyn i kommunala bolag, punkt 19 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Offentlighetsprincipen är en viktig offentlighetsprincip som dessutom är grundlagsstadgad. Det är därför viktigt att insynen i praktiken fungerar lika bra i de kommunalt och regionalt ägda bolagen som den gör i den övriga kommunala och regionala verksamheten. Det bör inte ha någon betydelse om bolagen är helt eller delvis ägda av kommunen eller regionen. Tillgången på allmänna och offentliga handlingar måste kunna garanteras.

Det finns flera exempel på att insynen i kommunala och regionala bolag har varit eftersatt. Regeringen bör därför se till att medborgarnas rätt och möjlighet till insyn i dessa bolag kan säkerställas.

12. Ekonomisk förvaltning, punkt 21 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Kommunallagens krav på en ekonomi i balans behöver förtydligas. Det är enligt vår mening helt grundläggande att de gemensamma kommunala och regionala resurserna i första hand går till kärnverksamheten. Kommunens skattebetalare ska inte behöva förvandlas till ofrivilliga riskkapitalister genom att politiker investerar pengar i osäkra ekonomiska projekt som riskerar att bli förlustaffärer. Det finns flera exempel på kommuner som har investerat pengar i verksamheter som ur ett ekonomiskt perspektiv är alltför riskfyllda. Om kommuner eller regioner vill göra investeringar i verksamheter som ligger utanför kärnverksamheten bör utgångspunkten vara att det inte ska leda till någon ekonomisk förlust för kommunens eller regionens invånare. Det bör därför finnas tydligare krav på kommunerna och färre möjligheter att göra undantag från balanskravet.

13. Revision, punkt 24 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 2 och avslår motionerna

2015/16:428 av Sotiris Delis och Erik Ottoson (båda M) yrkande 2,

2015/16:733 av Niklas Wykman (M),

2015/16:1250 av Ida Drougge och Erik Bengtzboe (båda M) yrkandena 1 och 2 samt

2015/16:1675 av Finn Bengtsson (M).

Ställningstagande

Vissa kommuner har genom att låta oppositionen i fullmäktige utse lekmannarevisorer bidragit till bättre ekonomisk öppenhet och transparens. På detta vis undviker man också att majoriteten utser revisorer från de egna politiska leden. En annan möjlighet är att oppositionen ges rätten att tillsätta majoriteten av revisorerna. Vi anser att det bör utredas vilken ordning som är den bästa och hur revisionen kan säkerställa och stärka oppositionens granskande roll och bli en garanti för att de partier som inte sitter i det politiska styret ges en ökad insyn i den löpande ekonomin.

14. Laglighetsprövning, punkt 25 (SD, -)

av Patrick Reslow (-), Fredrik Eriksson (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 13.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på adekvata rättsmedel för att motverka att ett fåtal enskilda kommunföreträdare informellt ska kunna fatta de facto-beslut som inte kan överklagas på grund av obefintlig dokumentation. Sådana beslut förekommer ibland i kommuner och landsting och kan inte sägas ha tillkommit på laglig väg eller genom behörigt organ. Avsaknaden av dokumentation medför emellertid att det inte finns något formellt beslut för domstolen att pröva. Vi menar därför att betydligt större hänsyn bör kunna tas till faktiskt agerande och efterföljande beslut i förvaltningen, som skapar faktisk rättskraft vid laglighetsprövning av sådana fall.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:171 En ny kommunallag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till kommunallag.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i föräldrabalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125).
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223).
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617).
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning.
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.
18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m.

19. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).
20. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lag (2002:34) om samverkansorgan i länen.
21. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lag (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.
22. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.
23. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.
24. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).
25. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vallagen (2005:837).
26. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.
27. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.
28. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804).
29. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter.
30. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263).
31. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:962) om valfrihetssystem.
32. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.
33. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.
34. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting.
35. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.
36. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).
37. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.
38. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).
39. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

40. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.
41. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.
42. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2012:880) med instruktion för Valprovsningsnämnden.
43. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.
44. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:262) om kontroll av ekologisk produktion.
45. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i bibliotekslagen (2013:801).
46. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer.
47. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.
48. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.
49. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen om (2016:1147) om upphandling av koncessioner.
50. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).
51. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i museilagen (2017:000).
52. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:000) om studiestartsstöd.

Följdmotionerna

2016/17:3734 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunal verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om oppositionens inflytande och insyn i den ekonomiska förvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insyn i kommunala och regionala bolag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tomma stolar och politiska vildar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en rättvisare fördelning av partistöd och politiska tjänster och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka minoritetsskyddet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lokala och regionala misstroendeförklaringar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunala folkomröstningar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om styrelsernas och nämndernas ansvarsfördelning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtroendevaldas rätt till insyn och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om redovisning av partistöd och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om laglighetsprövning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3735 av Andreas Norlén m.fl. (M, C, L, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även verksamhet i egen regi ska omfattas av det program med mål och riktlinjer som avses i 5 kap. 3 § kommunallagen och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:179 av Rasmus Ling (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunallagen bör ändras så att beslut om kommunala budgetar tas i ett samlat beslut och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:428 av Sotiris Delis och Erik Ottoson (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utreda extern och oberoende kommunrevision och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:733 av Niklas Wykman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av förstärkt revision i landets kommuner och landsting och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:800 av Suzanne Svensson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt att vara föräldraledig vid politiska uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:850 av Alexandra Völker och Åsa Westlund (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det kan säkerställas att kommunalråd är berättigade till föräldraledighet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:874 av Sara Karlsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunalt och landstingskommunalt förtroendevaldas möjligheter att vara föräldralediga och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:938 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kommunallagen för att möjliggöra tillfällig tjänstledighet från förtroendeuppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:967 av Finn Bengtsson och Gunilla Nordgren (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om individuell återbetalning av kommunal- och landstingsskatt vid överskott och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1035 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kommunallagen i syfte att underlätta för föräldraledighet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1077 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten för kommuner att ha en direktvald kommunstyrelse i stället för kommunfullmäktige och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1250 av Ida Drougge och Erik Bengtzboe (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler verktyg för kommunala revisorer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett utökat uppdrag för kommunala revisionen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1449 av Johan Nissinen (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att harmonisera Sveriges kommunfullmäktigesammanträden till måndagar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1675 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i kommunallagen för att öka rättssäkerheten inom den kommunala förvaltningen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för nya former av kommunala samarbeten för att förbättra invånarnas service och stärka det demokratiska inflytandet för medborgarna och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2594 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av möjligheterna att ersätta titeln ”kommunstyrelsens ordförande” med titeln ”borgmästare” – allt annat lika – och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2640 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet att vara föräldraledig från alla former av politiska uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2754 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i kommunallagen för att säkerställa att folkvalda partier innehar rätt representation i nämnder, styrelser, beredningar och liknande positioner i primär- och sekundärkommuner och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2942 av Paula Bieler (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla partier med representation i en folkvald församling också bör ges representation i dess nämnder, utskott och styrelser och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3063 av Martin Kinnunen (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka kraven för att begära folkinitiativ och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att partiernas möjlighet att stoppa folkinitiativ bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut av folkomröstningar ska vara tvingande och inte kunna ändras av beslutande församling under innevarande mandatperiod och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur man kan införa elektroniska namninsamlingar vid folkinitiativ och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör bli obligatoriskt med möjlighet till medborgarförslag på kommunal nivå och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3084 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i kommunallagen för att säkerställa att folkvalda partier innehar rätt representation i nämnder, styrelser, beredningar och liknande positioner i primär- och sekundärkommuner och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:57 av Robert Hannah (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och sedermera införa medborgerlig förslagsrätt till kommun- och landstingsfullmäktige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort möjligheten till medborgarförslag i kommunallagen i samband med införandet av medborgerlig förslagsrätt och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:82 av Johan Nissinen och Markus Wiechel (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlägga Sveriges kommunfullmäktigesammanträden till måndagar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:369 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kommunallagen för att möjliggöra tillfällig tjänstledighet från förtroendeuppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:386 av Suzanne Svensson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt att vara föräldraledig vid politiska uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:641 av Helén Pettersson i Umeå och Björn Wiechel (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kommunallagen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:661 av Christina Örnebjär (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att vara föräldraledig för förtroendevalda i kommuner, landsting och regioner och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:820 av Annie Lööf m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för nya former av kommunala samarbeten för att förbättra invånarnas service och stärka det demokratiska inflytandet för medborgarna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1029 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla samverkan mellan kommuner när det gäller finansieringen av va-försörjning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2263 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i kommunallagen för att säkerställa att folkvalda partier innehar rätt representation i nämnder, styrelser, beredningar och liknande positioner i primär- och sekundärkommuner och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2803 av Alexandra Völker och Åsa Westlund (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det kan säkerställas att kommunalråd är berättigade till föräldraledighet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2928 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillkommande ersättningar utöver det kommunala partistödet bör avräknas i rimlig utsträckning vid fördelning av det sistnämnda och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2957 av Per-Ingvar Johnsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna för proportionella val på så sätt att ersättare för avgående ledamot i nämnd eller styrelse blir någon tillhörande samma parti som en avgående ledamot och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3096 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för nya former av kommunala samarbeten för att förbättra invånarnas service och stärka det demokratiska inflytandet för medborgarna och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till kommunallag

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Grunderna för den kommunala verksamheten

Kommuner och landsting

1 § Sverige är indelat i kommuner och landsting. Varje landsting omfattar ett län, om inte något annat är särskilt beslutat.

2 § Kommuner och landsting sköter på demokratins och den kommunala självstyrelsens grund de angelägenheter som anges i denna lag eller annan författning.

Rätt att ta ut skatt och meddela föreskrifter

3 § Bestämmelser om att kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt för skötseln av sina uppgifter och att meddela föreskrifter finns i regeringsformen.

Röstberättigade medlemmar utser valda församlingar

4 § Beslutanderätten i kommuner och landsting utövas av valda församlingar (fullmäktige) som utses av röstberättigade medlemmar i allmänna val.

Beslut kan också fattas av andra kommunala organ i enlighet med vad som anges i denna lag eller annan författning.

Medlemskap

5 § Medlem av en kommun är den som är folkbokförd i kommunen, äger fast egendom i kommunen eller ska betala kommunalskatt där.

Medlem av en kommun är också en medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater (unionsmedborgare) som är bosatt i kommunen men som, enligt 5 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481), inte ska folkbokföras där.

6 § Medlem av ett landsting är den som är medlem av en kommun inom landstinget.

Rösträtt

7 § Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige har den som är folkbokförd i kommunen, senast på valdagen fyller 18 år och

1. är svensk medborgare eller annan unionsmedborgare,
2. är medborgare i Island eller Norge, eller
3. varit folkbokförd i Sverige tre år i följd före valdagen.

Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige har också en sådan unionsmedborgare som avses i 5 § andra stycket.

8 § Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i landstingsfullmäktige har den som är röstberättigad vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige i en kommun inom landstinget.

9 § Frågor om rösträtt enligt 7 och 8 §§ avgörs på grundval av en röstlängd som upprättas före valet.

Ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting

10 § Bestämmelser om indelningsändringar finns i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting.

2 kap. Kommunala angelägenheter

Allmänna befogenheter och lokaliseringsprincipen

1 § Kommuner och landsting får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar.

Uppgifter som andra ska ha hand om

2 § Kommuner och landsting får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan ska ha hand om.

Likställighetsprincipen

3 § Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Förbud mot beslut med tillbakaverkande kraft

4 § Kommuner och landsting får inte fatta beslut med tillbakaverkande kraft till nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.

Rätt att ta ut avgifter

5 § Kommuner och landsting får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.

Självkostnadsprincipen

6 § Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.

Kommunal näringsverksamhet

7 § Kommuner och landsting får driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och syftar till att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna.

Stöd till andra näringsverksamheter

8 § Kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget.

Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för det.

Särskilda befogenheter

9 § Bestämmelser om kommunernas och landstingens angelägenheter finns även i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter och i annan lag eller annan författning.

3 kap. Kommunernas och landstingens organisation och verksamhetsformer**Fullmäktige**

1 § I varje kommun och i varje landsting finns det en beslutande församling, ett fullmäktige.

Fullmäktigeberedningar

2 § Fullmäktige får inrätta fullmäktigeberedningar för beredning av ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden som ska avgöras av fullmäktige.

Styrelsen och övriga nämnder

3 § Fullmäktige ska tillsätta en styrelse.

4 § Fullmäktige ska tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet.

Utskott och nämndberedningar

5 § Fullmäktige får bestämma att en nämnd ska ha ett eller flera utskott.

Om fullmäktige inte har bestämt något om utskott, får nämnden själv bestämma att utskott ska finnas.

En nämnd får tillsätta de nämndberedningar som behövs.

Partssammansatta organ och självförvaltningsorgan

6 § Kommuner och landsting får inrätta partssammansatta organ som inom en nämnds verksamhetsområde ska svara för beredning, förvaltning och verkställighet av de ärenden som fullmäktige har bestämt.

7 § Kommuner och landsting får besluta att en nämnd får uppdra åt ett självförvaltningsorgan under nämnden att helt eller delvis sköta driften av en viss anläggning eller en viss institution.

Kommunalförbund

8 § Kommuner och landsting får bilda kommunalförbund och lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till sådana förbund.

Gemensam nämnd

9 § Kommuner och landsting får besluta att en nämnd ska vara gemensam med en annan kommun eller ett annat landsting.

Revisorer

10 § Kommuner och landsting ska utse revisorer för granskning av den kommunala verksamheten.

Kommunala bolag, stiftelser och föreningar

11 § Kommuner och landsting får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till kommunala bolag, stiftelser och föreningar.

Privata utförare

12 § Kommuner och landsting får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare.

Bestämmelser om krig eller krigsfara och extraordinära händelser i fredstid

13 § Bestämmelser om den kommunala organisationen under krig eller krigsfara finns i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Bestämmelser om kommuners och landstings organisation och befogenheter vid extraordinära händelser i fredstid finns i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Bestämmelser om beteckningen regionfullmäktige och regionstyrelsen

14 § Bestämmelser om att vissa landsting samt Gotlands kommun får beteckna fullmäktige och styrelsen som regionfullmäktige och regionstyrelsen finns i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

4 kap. Förtroendevalda

Definition av förtroendevalda

1 § Med förtroendevalda avses i denna lag ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar, de som fullgör förtroendeuppdrag som anges i 2 § första stycket samt revisorer.

Med förtroendevalda avses också ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen, förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd, de beslutande församlingarnas beredningar samt revisorer i ett kommunalförbund.

Kommunal- och landstingsråd

2 § Den som inom kommunen eller landstinget fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska ha benämningen kommunalråd, borgarråd, landstingsråd, oppositionsråd eller en annan benämning som fullmäktige bestämmer.

En sådan förtroendevald får tidigast väljas av fullmäktige vid första sammanträdet efter det att val av fullmäktige har hållits i hela landet.

Valbarhet

3 § Ledamöter och ersättare i fullmäktige väljs bland dem som har rösträtt enligt 1 kap. 7 och 8 §§.

Vid valen av ledamöter och ersättare i nämnderna är, oberoende av vad som framgår av röstlängden, den valbar som vid tidpunkten för sådant val uppfyller de villkor som uppställs i 1 kap. 7 och 8 §§. Detsamma gäller vid valen av fullmäktigeberedningar och förtroendevalda som anges i 2 § första stycket samt vid val av revisorer.

4 § Den som är vald till ledamot eller ersättare i fullmäktige är inte valbar som revisor inom den kommunen eller det landstinget.

Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget är inte valbar som revisor för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten. Detsamma gäller make, sambo, förälder, barn, syskon eller andra närstående till den redovisningsskyldige.

5 § Den som är vald till revisor är inom den kommunen eller det landstinget inte valbar som

1. ledamot eller ersättare i fullmäktige, i en nämnd eller en fullmäktigeberedning, eller

2. ledamot eller ersättare i en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§.

Uppdragets upphörande

6 § Fullmäktige ska befria en förtroendevald från uppdraget när den förtroendevalde önskar avgå, om det inte finns särskilda skäl mot det.

7 § Om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör uppdraget genast. För en förtroendevald som valts av fullmäktige upphör uppdraget vid nästa fullmäktigesammanträde om inte fullmäktige, efter ansökan,

beslutar att den förtroendevalde får ha kvar sitt uppdrag under återstoden av mandattiden.

8 § Uppdragen för de förtroendevalda som har valts av fullmäktige upphör om

1. valet till fullmäktige har upphävts och omval har hållits,
2. rättelse har skett genom förnyad sammanräkning och mandatfördelningen mellan partierna har ändrats, eller
3. extra val till fullmäktige har hållits.

När omvalet, sammanräkningen eller extra valet har avslutats, ska fullmäktige hålla nytt val av förtroendevalda för återstoden av mandattiden.

Uppdragen ska upphöra två månader efter det att omvalet, sammanräkningen eller extra valet har avslutats. Fullmäktige får dock besluta att de förtroendevalda som valts enligt andra stycket ska tillträda vid en tidigare tidpunkt. Uppdragen för de förtroendevalda enligt första stycket upphör då samtidigt.

9 § Fullmäktige får återkalla uppdraget för en förtroendevald som har valts av fullmäktige, om den förtroendevalde

1. har vägrats ansvarsfrihet, eller
2. har dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft.

10 § Fullmäktige får återkalla uppdragen för samtliga förtroendevalda i en nämnd eller för samtliga förtroendevalda som anges i 2 § första stycket

1. när den politiska majoriteten i nämnden inte längre är densamma som i fullmäktige, eller
2. vid förändringar i nämndorganisationen.

Förtroendeuppdragen upphör att gälla när val av nya ledamöter och ersättare har hållits eller när en ny nämndorganisation träder i kraft.

Ledighet från anställning

11 § Förtroendevalda har rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för att de ska kunna fullgöra sina uppdrag. Ledigheten ska omfatta tid för

1. möten i kommunala organ,
2. andra möten som är nödvändiga för uppdragen,
3. resor till och från mötena, och
4. behövlig dygnsvila omedelbart före eller efter mötena.

Rätten till ledighet ska gälla även av fullmäktige utsedda styrelseledamöter, styrelsesuppleanter och lekmannarevisorer eller motsvarande andra revisorer och deras suppleanter i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§.

Förmåner

12 § Förtroendevalda har rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar när de fullgör sina uppdrag.

13 § Förtroendevalda med funktionsnedsättning har rätt till skälig ersättning för resekostnader som uppkommer när de fullgör sina uppdrag.

14 § Förtroendevalda med barn som har behov av tillsyn har rätt till skälig ersättning för kostnader för barntillsyn som uppkommer när de fullgör sina uppdrag.

15 § Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för ersättning enligt 12–14 §§.

16 § Fullmäktige får besluta att förtroendevalda i skälig omfattning ska få

1. ersättning för resekostnader och andra utgifter som föranleds av uppdraget utöver vad som följer av 13 och 14 §§,
2. arvode för det arbete som är förenat med uppdraget,
3. pension, och
4. andra ekonomiska förmåner.

Om fullmäktige beslutar att arvode ska betalas, ska arvodet bestämmas till lika belopp för lika uppdrag.

17 § Bestämmelserna i 12–14 §§ och 16 § andra stycket gäller inte förtroendevalda som anges i 2 § första stycket.

18 § Fullmäktige får besluta att en sådan förtroendevald som anges i 2 § första stycket för sina uppdrag ska få ekonomiska och andra förmåner som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för dem som är anställda hos kommunen eller landstinget.

Fullmäktige får bestämma hur ersättare ska utses för förtroendevalda som beviljas ledighet till följd av bestämmelsen i första stycket.

Initiativrätt

19 § Varje ledamot i fullmäktige får väcka motioner samt ställa interpellationer och frågor enligt 5 kap. 59–64 §§.

20 § Varje ledamot i en nämnd får väcka ärenden i nämnden.

21 § Varje revisor får väcka ärenden i en nämnd eller i en fullmäktigeberedning om ärendet rör granskningen av verksamheten i nämnden eller beredningen.

Ersättare

22 § När ersättare tjänstgör har de samma rättigheter som ledamöter.

Förtroendevalda med funktionsnedsättning

23 § Kommuner och landsting ska verka för att förtroendevalda med funktionsnedsättning kan delta i handläggningen av ärenden på samma villkor som andra förtroendevalda.

Omröstning och beslut

24 § Varje ledamot i fullmäktige eller i en nämnd har en röst.

25 § En ledamot i fullmäktige eller i en nämnd har rätt att avstå från att delta i en omröstning eller i ett beslut.

Ordföranden är dock alltid skyldig att rösta, när det behövs för att ärendet ska kunna avgöras.

26 § En ledamot i en nämnd som deltar i handläggningen av ett ärende ska delta i avgörandet av ärendet, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Detta innebär ingen skyldighet att rösta för fler än ett förslag.

Reservation

27 § En förtroendevald som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet. Reservationen ska anmälas innan sammanträdet avslutas.

Närvarorätt

28 § Fullmäktige får besluta att en förtroendevald som inte är ledamot eller ersättare i en viss nämnd ska få närvara vid nämndens sammanträden och delta i överläggningar men inte i besluten.

Beslutet får även innefatta att den förtroendevalde ska ha rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

Partistöd

29 § Kommuner och landsting får ge ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd).

Partistöd får ges till de politiska partier som är representerade i fullmäktige och som är juridiska personer. Ett parti är representerat om det har fått mandat i fullmäktige för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837).

Partistöd får ges också till ett parti som har upphört att vara representerat i fullmäktige, dock endast under ett år efter det att representationen upphörde.

30 § Fullmäktige ska besluta om partistödets omfattning och formerna för det. Stödet får inte utformas så att det otillbörligt gynnar eller missgynnar ett parti. Fullmäktige får besluta att endast mandat för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837) ska beaktas vid fördelningen av partistödet.

31 § Beslut om partistöd ska innehålla ett krav på att mottagaren av partistödet årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet har använts för det ändamål som anges i 29 § första stycket.

Redovisningen ska avse perioden 1 januari–31 december och ges in till fullmäktige senast sex månader efter redovisningsperiodens utgång. En

av mottagaren utsedd särskild granskare ska granska om redovisningen ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet. Granskarens rapport över granskningen ska bifogas redovisningen.

Fullmäktige får besluta att stöd inte ska betalas till ett parti som inte lämnar redovisning och granskningsrapport enligt första och andra styckena.

32 § Beslut om att betala ut partistöd ska fattas av fullmäktige minst en gång per år.

Politiska sekreterare

33 § Kommuner och landsting får anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet.

Politiska sekreterare får inte anställas för längre tid än till utgången av det år då val av fullmäktige ska hållas nästa gång i hela landet.

Bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd ska inte tillämpas för politiska sekreterare.

34 § En politisk sekreterare har rätt till den ledighet från sin anställning som behövs för tjänstgöringen.

5 kap. Fullmäktige

Fullmäktiges uppgifter

1 § Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller landstinget, främst

1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
5. val av revisorer,
6. grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda,
7. årsredovisning och ansvarsfrihet,
8. folkomröstning i kommunen eller landstinget, och
9. extra val till fullmäktige.

Fullmäktige beslutar också i andra ärenden som anges i denna lag eller i andra författningar.

2 § Fullmäktige får uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som anges i 1 § första stycket eller som enligt lag eller annan författning ska avgöras av fullmäktige får dock inte delegeras till nämnderna.

3 § Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

4 § I samband med att budgeten fastställs eller anslag annars beviljas får fullmäktige uppdra åt en nämnd att genomföra en viss verksamhet inom ramen för de riktlinjer om verksamheten som fullmäktige har fastställt, om inte något annat följer av lag eller annan författning.

Antalet ledamöter och ersättare

5 § Fullmäktige bestämmer hur många ledamöter som fullmäktige ska ha.

Antalet ska bestämmas till ett udda tal och till minst

1. 21 i kommuner med högst 8 000 röstberättigade,
2. 31 i kommuner med över 8 000 röstberättigade och i landsting med högst 140 000 röstberättigade,
3. 41 i kommuner med över 16 000 röstberättigade,
4. 51 i kommuner med över 24 000 röstberättigade och i landsting med över 140 000 röstberättigade,
5. 61 i kommuner med över 36 000 röstberättigade,
6. 71 i landsting med över 200 000 röstberättigade, och
7. 101 i kommuner med över 600 000 röstberättigade och i landsting med över 300 000 röstberättigade.

6 § Vid tillämpningen av 5 § ska antalet röstberättigade beräknas på grundval av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet den 1 mars året före valåret.

7 § Om fullmäktige beslutar att antalet ledamöter i fullmäktige ska ändras, ska beslutet tillämpas först när val av fullmäktige hålls nästa gång i hela landet. Beslutet ska fattas före utgången av februari månad valåret. Länsstyrelsen ska genast underrättas om beslutet.

8 § För ledamöter i fullmäktige ska det finnas ersättare.

Fullmäktige bestämmer hur många ersättarna ska vara. Antalet ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje parti får i fullmäktige. Beslutet ska fattas före utgången av februari månad valåret. Länsstyrelsen ska genast underrättas om beslutet.

Ordinarie val

9 § Ledamöterna och ersättarna i fullmäktige ska väljas för fyra år räknat från och med den 15 oktober valåret.

Om Valprövningsnämnden har beslutat om omval enligt 14 kap. 27 § vallagen (2005:837), ska dock mandattiden förlängas till dess omvalet har avslutats.

Extra val

10 § Fullmäktige får besluta om extra val till fullmäktige mellan ordinarie val. Extra val ska hållas om minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar för det. Ett beslut om extra val får dock inte fattas förrän sex månader har gått från det nyvalda fullmäktiges första sammanträde.

Ordförande och vice ordförande (fullmäktiges presidium)

11 § Fullmäktige väljer bland sina ledamöter en ordförande och en eller flera vice ordförande som tillsammans utgör fullmäktiges presidium. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.

Tidpunkt för sammanträdena

12 § Fullmäktige bestämmer när ordinarie sammanträden ska hållas. Sammanträde ska hållas också om styrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Hur sammanträdena tillkännages

13 § Ordföranden ska tillkänna tid och plats för varje sammanträde med fullmäktige och uppgifter om de ärenden som ska behandlas.

Fullmäktiges sammanträden ska tillkännas på kommunens eller landstingets anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen.

14 § Om ett ärende är så brådskande att det inte hinner tillkännas enligt 13 §, ska uppgift om ärendet tillkännas på anslagstavlan senast vardagen närmast före sammanträdesdagen.

Kallelse till sammanträde

15 § Varje ledamot och ersättare ska kallas till sammanträde minst en vecka före sammanträdesdagen. Kallelsen ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet och om de ärenden som ska behandlas.

Information om sådana ärenden som tillkännagets enligt 14 § ska lämnas till varje ledamot och ersättare så att den kan antas nå dem senast vardagen närmast före sammanträdesdagen.

Deltagande på distans

16 § Ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans om fullmäktige har beslutat det. Deltagandet ska i sådant fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

Ersättarnas tjänstgöring

17 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

18 § Ersättarna ska tjänstgöra enligt den ordning som är bestämd mellan dem. En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. En ersättare som avbryter tjänstgöringen på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

19 § En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde eller till ett fortsatt sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

20 § En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv får därefter under samma dag inte tjänstgöra vid sammanträdet.

21 § 1 kommunfullmäktige har ersättare från samma valkrets som ledamoten företräde till tjänstgöring.

Om samtliga ersättare för en ledamot i kommunfullmäktige är förhindrade att inställa sig eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska i ledamotens ställe den ersättare inträda som enligt den bestämda ordningen står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den första platsen för partiet i valkretsen. Om en sådan ersättare inte kan tjänstgöra, ska den ersättare inträda som står i tur att tjänstgöra för den ledamot som har fått den andra platsen för partiet i valkretsen och så vidare efter samma grund.

Om partiets samtliga ersättare i valkretsen är förhindrade att inställa sig eller att fortsätta delta i ett sammanträde, ska den ersättare inträda som har utsetts för partiet i någon annan valkrets efter den grund som anges i första och andra stycket. Den ersättare som har utsetts i den valkrets där partiets röstetal är högst har då företräde.

Ärenden i fullmäktige

22 § Ärenden i fullmäktige får väckas av

1. en nämnd,
2. en ledamot genom motion,
3. en revisor, om ärendet gäller förvaltning som har samband med revisionsuppdraget eller om ärendet gäller granskningen,
4. en fullmäktigeberedning, om fullmäktige har beslutat det, eller
5. styrelsen i en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§, om fullmäktige har beslutat det för särskilda fall.

Ärenden i fullmäktige får även väckas genom medborgarförslag och folkinitiativ enligt 8 kap. 1 och 2 §§.

23 § Fullmäktige ska besluta i ärenden som avses i 22 §.

Fullmäktige får dock överlåta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom medborgarförslag, utom i de fall som anges i 1 §.

Ansvarsfrihet och anmärkning

24 § Fullmäktige ska vid ett sammanträde före utgången av juni månad året efter det år som revisionen avser, besluta om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras. Beslutet ska motiveras om det inte är uppenbart obehövligt.

Om revisorerna enligt 12 kap. 13 § riktat anmärkning mot en nämnd eller en fullmäktigeberedning eller mot enskilda förtroendevalda i sådana organ, ska fullmäktige besluta om även fullmäktige ska rikta

anmärkningen. Fullmäktige får rikta anmärkning även om revisorerna inte gjort det. Beslut om anmärkning ska motiveras.

25 § Om ansvarsfrihet vägras, får fullmäktige besluta att skadeståndstalan ska väckas.

Talan som inte grundas på brott ska väckas inom ett år från det att beslutet om vägrad ansvarsfrihet fattades.

Bestämmelser om att fullmäktige får återkalla uppdraget vid vägrad ansvarsfrihet finns i 4 kap. 9 §.

Hur ärendena bereds

26 § Innan ett ärende avgörs av fullmäktige, ska det ha beretts antingen av en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning.

27 § Om ett ärende har beretts bara av en fullmäktigeberedning, ska en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör alltid ges tillfälle att yttra sig.

28 § Styrelsen ska alltid ges tillfälle att yttra sig i ett ärende som har beretts av en annan nämnd eller av en fullmäktigeberedning.

Styrelsen ska lägga fram förslag till beslut i ett ärende, om inte någon annan nämnd eller en fullmäktigeberedning har gjort det.

29 § Fullmäktige får hålla val utan föregående beredning.

Ett ärende som avser avsägelse från ett uppdrag som förtroendevald behöver inte heller beredas.

30 § De år val av fullmäktige har hållits i hela landet får nyvalda fullmäktige besluta att ändra mandattiden för en nämnd eller att ändra antalet ledamöter eller ersättare i en nämnd utan föregående beredning.

31 § Fullmäktige får besluta om extra val till fullmäktige utan föregående beredning.

32 § Fullmäktige får behandla revisionsberättelsen utan föregående beredning. Fullmäktige ska dock från de ansvariga hämta in förklaring över

1. anmärkning som framställts i revisionsberättelsen, och

2. revisorernas uttalande att ansvarsfrihet inte tillstyrks.

Revisorerna och deras sakkunniga ska alltid ges tillfälle att yttra sig vid fullmäktiges behandling av revisionsberättelsen.

Om en förtroendevald har vägrats ansvarsfrihet, får fullmäktige också utan ytterligare beredning besluta att den förtroendevaldes uppdrag ska återkallas enligt 4 kap. 9 §.

33 § Ett brådskande ärende får avgöras trots att ärendet inte har beretts, om samtliga närvarande ledamöter är ense om beslutet.

34 § Fullmäktiges beslut att enligt 23 § andra stycket överlåta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom medborgarförslag får fattas utan föregående beredning.

35 § En motion eller ett medborgarförslag ska om möjligt beredas på sådant sätt att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen eller medborgarförslaget väcktes.

Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som har kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen eller medborgarförslaget från vidare handläggning.

36 § Fullmäktige får besluta att det, som ett led i beredningen av ett ärende som fullmäktige ska handlägga, ska hämtas in synpunkter från medlemmarna.

Detta kan ske genom folkomröstning, opinionsundersökning eller något liknande förfarande. Vid opinionsundersökning eller liknande förfarande får valnämnden i kommunen anlitas, om nämndens verksamhet i övrigt inte hindras av det.

Ska synpunkter hämtas in genom en folkomröstning får fullmäktige besluta att röstlängd och röstkort ska framställas för omröstningen enligt 5 kap. vallagen (2005:837).

37 § Har ett folkinitiativ väckts enligt 8 kap. 2 § ska fullmäktige besluta att folkomröstning ska hållas, om

1. den fråga som initiativet avser är sådan att fullmäktige kan besluta om den, och
2. inte minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna röstar mot förslaget.

Vid sådan folkomröstning ska 36 § tredje stycket tillämpas.

38 § Kommunen har rätt att få ersättning för de kostnader som föranleds av att ett landsting anlitar valnämnden.

Rätt och skyldighet för andra än ledamöterna att medverka

39 § En förtroendevald som anges i 4 kap. 2 § första stycket och som inte är ledamot i fullmäktige har rätt att närvara vid fullmäktiges sammanträden. Sådan förtroendevald får delta i överläggningar och framställa förslag men inte delta i besluten.

40 § Fullmäktige får bestämma att också andra än ledamöter och de som anges i 39 § ska ha rätt att delta i överläggningar men inte i besluten.

41 § Ordföranden och vice ordföranden i en nämnd, revisorerna och de anställda i kommunen eller landstinget är skyldiga att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden, om fullmäktige begär det och om det inte finns något hinder mot det på grund av sekretess.

Offentlighet och ordning vid fullmäktiges sammanträden

42 § Fullmäktiges sammanträden är offentliga.

Fullmäktige får dock besluta att överläggningen i ett visst ärende ska hållas inom stängda dörrar. Ersättarna får närvara vid en sådan överläggning, även när de inte tjänstgör.

43 § Ordföranden leder fullmäktiges sammanträden och ansvarar för ordningen vid sammanträdena.

Ordföranden får visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse.

Offentlighet vid fullmäktigeberednings sammanträden

44 § En fullmäktigeberednings sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. En sådan beredning får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det.

Beslutsförhet

45 § Fullmäktige får handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande. Fullmäktige får dock bestämma att interpellationer och frågor får besvaras även om färre ledamöter är närvarande.

46 § Om en ledamot enligt 47 eller 48 § är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet deltagande på grund av jävet inte uppgår till det antal som föreskrivs i 45 §.

Jäv

47 § En ledamot får inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående.

I fråga om jäv för ledamöter ska 6 kap. 30 § andra och tredje styckena tillämpas. Vid fullmäktiges beslut i fråga om jäv gäller 6 kap. 32 §. Vad som sägs om nämnd i dessa bestämmelser ska i stället gälla fullmäktige.

48 § Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget får inte delta i

1. val av revisor för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten, eller

2. handläggningen av ärenden om ansvarsfrihet för verksamheten.

Detsamma gäller make, sambo, förälder, barn, syskon eller någon annan närstående till den redovisningsskyldige.

49 § Enskilda förtroendevalda mot vilka anmärkning kan riktas enligt 12 kap. 13 § får, trots vad som anges i 48 §, delta i fullmäktiges överläggningar, när revisionsberättelsen över den verksamhet som de har ansvaret för behandlas.

Ordföranden och vice ordföranden i en nämnd får också delta i fullmäktiges överläggning när verksamhet inom den egna nämnden behandlas.

Första och andra styckena gäller även om de förtroendevalda inte är ledamöter i fullmäktige.

Bordläggning och återremiss

50 § Ett ärende ska bordläggas eller återremitteras, om det begärs av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Enkel majoritet krävs dock om ärendet tidigare bordlagts eller återremitterats på begäran av en minoritet.

För bordläggning eller återremiss i fråga om val krävs enkel majoritet. Ett ärende om extra val ska dock alltid bordläggas första gången det tas upp till behandling.

Motiveringen till ett beslut om återremiss ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering. Vid flera motiveringar får ordföranden pröva vilken motivering som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna.

51 § Ett bordlagt ärende ska behandlas på fullmäktiges nästa sammanträde, om fullmäktige inte beslutar något annat.

Hur ärendena avgörs

52 § Ordföranden ska se till att bara sådana ärenden avgörs som har tillkännagetts enligt 13 eller 14 §.

Ett brådskande ärende får dock avgöras om samtliga närvarande ledamöter beslutar det.

53 § När överläggningen har avslutats, lägger ordföranden fram förslag till beslut.

Förslagen ska utformas så, att de kan besvaras med ja eller nej.

Ordföranden redovisar därefter sin uppfattning om vad som har beslutats och bekräftar beslutet med ett klubbslag, om inte omröstning begärs.

54 § Om omröstning begärs, ska den ske öppet utom i ärenden som avser val eller anställning av personal.

55 § Utgången bestäms genom enkel majoritet, om inte något annat anges i denna lag eller annan författning.

56 § Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

I ärenden som avser val eller anställning av personal fattas beslutet dock genom lottning.

57 § Ordföranden ska vägra att lägga fram ett förslag till beslut, om ordföranden anser att förslaget innebär att ett nytt ärende väcks.

Ordföranden får vägra att lägga fram ett förslag till beslut, om ordföranden anser att förslaget skulle leda till ett beslut som strider mot

lag eller annan författning. Fullmäktige får dock besluta att förslaget ändå ska läggas fram.

Proportionella val

58 § Om det begärs av det antal väljande som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska följande val vara proportionella:

1. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
2. val av revisorer som avses i 12 kap. 4 och 5 §§,
3. val av ledamöter och suppleanter i styrelsen för aktiebolag,
4. val av ledamöter och suppleanter i styrelsen för ekonomiska föreningar eller stiftelser, och
5. val av revisorer, revisorssuppleanter och lekmannarevisorer som ska granska styrelsens förvaltning i aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser.

Första stycket 1 ska inte gälla vid val till en nämnd som avses i 6 kap. 2 § 2, om två tredjedelar av de närvarande ledamöterna i fullmäktige vid inrättandet av nämnden har röstat för att ledamöter i nämnden ska väljas på någon annan grund än partipolitisk.

Interpellationer

59 § Interpellationer får ställas av ledamöterna och riktas till ordföranden i en nämnd eller en fullmäktigeberedning samt till de förtroendevalda i övrigt som fullmäktige bestämmer.

Fullmäktige får besluta att interpellationer får ställas endast till sådan förtroendevald som anges i 4 kap. 2 § första stycket.

60 § Interpellationerna ska ha ett bestämt innehåll och vara försedda med motivering.

61 § Interpellationer ska avse ämnen som hör till fullmäktiges, en nämnds eller en fullmäktigeberednings handläggning. De får dock inte avse ärenden som rör myndighetsutövning mot någon enskild.

Interpellationer bör ställas endast i angelägenheter av större intresse för kommunen eller landstinget.

62 § Fullmäktige beslutar utan föregående överläggning om en interpellation får ställas.

63 § Fullmäktige får besluta att ordföranden i en nämnd får överlåta besvarandet av en interpellation till en av fullmäktige utsedd ledamot i styrelsen för en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ eller till ordföranden i styrelsen eller annan nämnd i ett kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

Frågor

64 § För att hämta in upplysningar får ledamöterna ställa frågor. Bestämmelserna i 59 §, 61 § första stycket, 62 och 63 §§ ska då tillämpas.

En fråga ska ha ett bestämt innehåll. Den får vara försedd med en kort inledande förklaring.

När en fråga besvaras, får bara den som ställer frågan och den som svarar delta i överläggningen.

Protokollet

65 § Vid sammanträden ska protokoll föras på ordförandens ansvar.

66 § Protokollet ska redovisa vilka ledamöter och ersättare som har tjänstgjort och vilka ärenden som har handlagts.

67 § Protokollet ska för varje ärende redovisa

1. vilka förslag och yrkanden som har lagts fram och inte tagits tillbaka,
2. i vilken ordning ordföranden har lagt fram förslag till beslut,
3. genomförda omröstningar och resultaten av dem,
4. vilka beslut som har fattats,
5. vilka ledamöter som har deltagit i besluten och hur de har röstat vid öppna omröstningar, och
6. vilka reservationer som har anmälts mot besluten.

68 § I protokollet ska det anges vilka interpellationer och frågor som har ställts och vilka som har besvarats.

69 § Ett protokoll ska justeras senast fjorton dagar efter sammanträdet på det sätt som fullmäktige har bestämt.

70 § Bestämmelser om att justering av protokollet ska tillkännages på anslagstavlan finns i 8 kap. 12 §.

Arbetsordningen

71 § Fullmäktige ska anta en arbetsordning av vilken det ska framgå vad som i övrigt ska gälla för fullmäktiges sammanträden och handläggningen av ärenden.

72 § I arbetsordningen ska regleras

1. antalet ledamöter i fullmäktige,
2. när sammanträden ska hållas,
3. anmälan av hinder att delta i sammanträden,
4. inkallande av ersättare och deras tjänstgöring,
5. vem som ska föra ordet tills ordförande utsetts,
6. rätten att delta i fullmäktiges överläggningar,
7. förfarandet vid omröstningar,
8. handläggningen av motioner, interpellationer och frågor,
9. formerna för justeringen av protokollet, och
10. fullmäktigepresidiets arbetsuppgifter.

Om fullmäktige med stöd av 8 kap. 1 § har beslutat att medborgarförslag får väckas, ska arbetsordningen reglera hur sådana förslag ska handläggas.

Om fullmäktige har beslutat att ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans, ska arbetsordningen reglera i vilken utsträckning sådant deltagande får ske.

6 kap. Styrelsen och övriga nämnder

Uppgifter

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

2 § Fullmäktige ska, om inte något annat anges i lag eller annan författning, bestämma nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden. Fullmäktige får besluta

1. att en nämnd ska ha hand om en eller flera verksamheter i hela kommunen eller landstinget,
2. att en nämnd ska ha hand om en eller flera verksamheter för en del av kommunen eller landstinget,
3. att en nämnd ska ha hand om verksamheten vid en eller flera anläggningar, och
4. att en nämnd ska tillhandahålla tjänster åt en annan nämnd.

3 § Nämnderna beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om.

Nämnderna beslutar också i frågor som fullmäktige har delegerat till dem.

4 § Nämnderna bereder fullmäktiges ärenden och ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs.

5 § Nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de har fullgjort sådana uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem med stöd av 5 kap. 2 och 4 §§.

Fullmäktige ska besluta om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

6 § Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

7 § En nämnd får inte bestämma om rättigheter eller skyldigheter för kommunen eller landstinget i ärenden där nämnden företräder kommunen eller landstinget som part.

En nämnd får inte heller utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver.

Särskilt om styrelsens uppgifter

8 § Fullmäktige får besluta att styrelsen får fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Styrelsen får dock inte ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda.

9 § Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

10 § Styrelsen ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 10 kap. 3–5 §§ är uppfyllda i fråga om sådana aktiebolag som avses i de bestämmelserna.

11 § Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens eller landstingets utveckling och ekonomiska ställning.

Styrelsen ska också hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs.

12 § Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen eller landstinget begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter.

13 § Styrelsen ska särskilt

1. bereda eller yttra sig i ärenden som ska handläggas av fullmäktige, med de begränsningar som framgår av 5 kap. 29–33 §§,
2. ha hand om den ekonomiska förvaltningen,
3. verkställa fullmäktiges beslut, och
4. i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till styrelsen.

14 § Fullmäktige får besluta att en annan nämnd än styrelsen helt eller delvis ska ha hand om förvaltningen och verkställigheten i fråga om egendom samt verkställigheten av fullmäktiges beslut. Fullmäktige får också besluta att en annan nämnd helt eller delvis ska ha hand om sin egen medelsförvaltning.

15 § Styrelsen får själv eller genom ombud företräda kommunen eller landstinget i alla mål och ärenden, om inte någon annan ska göra det på grund av lag eller annan författning eller beslut av fullmäktige.

Detta gäller också mål där någon har begärt laglighetsprövning av fullmäktiges beslut, om inte fullmäktige beslutar att själv företräda kommunen eller landstinget i målet.

Ledamöter och ersättare

16 § Ledamöter och ersättare i en nämnd väljs av fullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer. I styrelsen ska antalet ledamöter och antalet ersättare vara minst fem.

Om ersättarna inte väljs proportionellt, ska fullmäktige bestämma i vilken ordning de ska tjänstgöra.

17 § Fullmäktige ska besluta om ersättarnas tjänstgöring i nämnderna.

Ersättarna ska underrättas om tid och plats för sammanträdena. Även ersättare som inte tjänstgör får närvara vid sammanträdena.

Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ersättarna ska ha rätt att delta i överläggningar och få sin mening antecknad i protokollet.

Mandattider

18 § Ledamöterna och ersättarna i styrelsen väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har hållits i hela landet.

Fullmäktige får dock bestämma att styrelsens mandattid ska räknas från och med det fullmäktigesammanträde då valet hålls intill det sammanträde då val av styrelse hålls nästa gång. I ett sådant fall ska nyvalda fullmäktige välja styrelsen vid fullmäktiges första sammanträde.

19 § Fullmäktige bestämmer mandattiderna för andra nämnder än styrelsen.

20 § Om en ledamot avgår under mandattiden, ska fyllnadsval hållas.

Om ledamoten har utsetts vid ett proportionellt val, inträder i stället en ersättare i enlighet med den ordning som har bestämts för ersättarnas tjänstgöring.

Om fullmäktige har återkallat uppdragen för de förtroendevalda enligt 4 kap. 10 §, ska val av nya ledamöter och ersättare hållas.

Ordförande och vice ordförande (nämndens presidium)

21 § Fullmäktige ska bland nämndens ledamöter välja en ordförande och en eller två vice ordförande. Dessa utgör tillsammans nämndens presidium. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.

Om den politiska majoriteten i fullmäktige har förändrats på ett sådant sätt att det parti som nämndens ordförande företräder inte längre ingår i den politiska majoriteten, får fullmäktige välja ett nytt presidium.

22 § Fullmäktige bestämmer vem som ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller en vice ordförande kan tjänstgöra.

Tidpunkt för sammanträden

23 § Nämnderna bestämmer tid och plats för sina sammanträden.

Sammanträden ska hållas också om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Deltagande på distans

24 § Fullmäktige ska besluta i vilken utsträckning ledamöter får delta i en nämnds sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 5 kap. 16 §.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid nämndens sammanträde.

Offentlighet och närvarorätt vid nämndsammanträden

25 § En nämnds sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. Nämnden får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det.

Om fullmäktige har medgett det, får nämnden besluta att den eller de som har väckt ett ärende genom medborgarförslag får närvara när nämnden behandlar ärendet och delta i överläggningar men inte i besluten.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden

1. som avser myndighetsutövning, eller
2. i vilka det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

26 § En nämnd får kalla en ledamot eller en ersättare i fullmäktige, en annan nämnd eller beredning, en revisor, en anställd hos kommunen eller landstinget eller en särskild sakkunnig att närvara vid ett sammanträde med nämnden för att lämna upplysningar.

Den som har kallats till ett sammanträde får, om nämnden beslutar det, delta i överläggningarna men inte i besluten.

Beslutsförhet

27 § En nämnd får handlägga ärenden endast om fler än hälften av ledamöterna är närvarande.

Jäv

28 § En förtroendevald är jävig, om

1. saken angår honom eller henne själv eller hans eller hennes make, sambo, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för den förtroendevalde själv eller någon närstående,
2. han eller hon eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
3. ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som han eller hon själv är knuten till,

4. han eller hon har fört talan som ombud eller mot ersättning biträdd någon i saken, eller

5. det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet i ärendet.

29 § Om det är uppenbart att frågan om opartiskhet saknar betydelse, ska nämnden bortse från jäv.

30 § En förtroendevald som är jävig i ett ärende hos en nämnd får inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet. Den förtroendevalde får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan utföra utan att handläggningen försenas avsevärt.

Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne ska självant uppges det.

Har det uppkommit en fråga om jäv mot en förtroendevald och har någon annan inte trätt i dennes ställe, ska nämnden snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om nämnden annars inte är beslutsför och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.

31 § Om ett ärende hos en nämnd berör ett aktiebolag där kommunen eller landstinget äger minst hälften av aktierna eller en stiftelse där kommunen eller landstinget utser minst hälften av styrelseledamöterna, ska den som handlägger ärendet inte anses jävig enligt 28 § 2 eller 5 enbart på grund av att han eller hon är ställföreträdare för bolaget eller stiftelsen eller på något annat sätt är knuten dit. Detta gäller inte när en nämnd handlägger ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda.

Den som handlägger ett ärende hos en nämnd ska inte heller anses jävig enligt 28 § 5 enbart på grund av att han eller hon tidigare har deltagit i handläggningen av ärendet hos en annan nämnd.

32 § Ett beslut om jäv får överklagas endast i samband med överklagande av det beslut genom vilket nämnden avgör ärendet.

Hur ärendena avgörs

33 § I fråga om förfarandet när en nämnd fattar beslut ska 5 kap. 53–56 §§ tillämpas.

För bordläggning av ett ärende i en nämnd krävs det enkel majoritet.

34 § Ett ärende som väckts genom medborgarförslag ska om möjligt handläggas så att ärendet kan avgöras inom ett år från det att det väcktes i fullmäktige.

En nämnd som handlägger sådana ärenden ska minst en gång om året informera fullmäktige om de beslut som fattats i ärendena. Nämnden ska även informera om de ärenden som inte har avgjorts inom den tid som anges i första stycket.

Protokollet

35 § Vid ett sammanträde ska protokoll föras.

I fråga om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages ska 5 kap. 65–67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § tillämpas.

Delgivning

36 § Delgivning med en nämnd sker med ordföranden eller med den som enligt ett reglemente eller ett särskilt beslut är behörig att ta emot delgivningar.

Delegering av ärenden

37 § En nämnd får uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller ersättare att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. En nämnd får även uppdra åt en anställd att besluta enligt 7 kap. 5–8 §§.

38 § Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

39 § En nämnd får uppdra åt ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.

Anmälan av beslut

40 § Nämnden ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 37 § ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.

Sådana beslut som avses i 39 § ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Utskott

41 § En nämnds beslutanderätt får enligt 37 § delegeras till ett utskott. Ett utskott kan också ha till uppgift att bereda nämndens ärenden.

42 § En nämnd ska välja utskott bland ledamöterna och ersättarna i nämnden. Bestämmelserna i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska då tillämpas.

Val till nämndberedningar

43 § Nämnden får till nämndberedning välja även andra än förtroendevalda.

Reglementen

44 § Fullmäktige ska anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer.

7 kap. Anställda

Direktören

1 § Styrelsen ska utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.

Styrelsen får besluta att direktören ska ha en annan benämning.

2 § Styrelsen ska i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

Valbarhetshinder för anställda

3 § Direktören är inte valbar till förtroendeuppdrag i kommunen, landstinget eller kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

Den som är chef för en förvaltning som hör till en nämnds verksamhetsområde får inte väljas till ledamot eller ersättare i nämnden.

Jäv

4 § I fråga om jäv för de anställda ska bestämmelserna i 6 kap. 28–32 §§ tillämpas.

Delegering av ärenden

5 § En nämnd får uppdra åt en anställd hos kommunen eller landstinget att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 §.

6 § Om en nämnd med stöd av 5 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget att fatta beslutet.

7 § Om en nämnd med stöd av 5 § uppdrar åt en anställd att besluta på nämndens vägnar, får nämnden ställa upp villkor som innebär att brukarna av nämndens tjänster ska ges tillfälle att lägga fram förslag eller att yttra sig, innan beslutet fattas.

Nämnden får också bestämma att en anställd får fatta beslut endast om företrädare för brukarna har tillstyrkt beslutet.

Anmälan av beslut

8 § Nämnden ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 5 och 6 §§ ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap.

Skyldighet att lämna upplysningar

9 § Bestämmelser om de anställdas skyldighet att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden och till revisorerna finns i 5 kap. 41 § och 12 kap. 9 § första stycket.

Personalföreträdare

10 § Företrädare för de anställda (personalföreträdare) utses särskilt för varje nämnd bland de anställda, i första hand bland dem som är anställda inom nämndens verksamhetsområde.

Högst tre personalföreträdare och en ersättare för var och en av dem får finnas för varje nämnd.

11 § Personalföreträdarna utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer som kommunen eller landstinget har kollektivavtal med.

12 § Personalföreträdare får, i den omfattning som anges i 13–16 §§, närvara vid sammanträden med andra nämnder än styrelsen.

Närvarorätt saknas dock vid revisorernas sammanträden, i patientnämnder, valnämnder och överförmyndarnämnder.

13 § Personalföreträdarna har rätt att närvara vid en nämnds behandling av ärenden som rör förhållandet mellan kommunen eller landstinget som arbetsgivare och dess anställda. Nämnden får i enskilda fall besluta att personalföreträdarna får närvara även vid behandlingen av andra ärenden.

14 § Personalföreträdarna har inte rätt att närvara vid handläggning av

1. ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, såvida inte ärendet rör en obestämd krets av enskilda,
2. förhandlingar med en arbetstagarorganisation,
3. uppsägningar av kollektivavtal,
4. arbetskonflikter,
5. rättstvister mellan kommunen eller landstinget och en arbetstagarorganisation, eller
6. ärenden som avser beställning eller upphandling av varor och tjänster.

15 § Personalföreträdarna har rätt att delta i nämndens överläggningar men inte i besluten.

16 § Med iakttagande av bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) är en nämnd skyldig att lämna personalföreträdarna de upplysningar som behövs för deras verksamhet.

17 § I fråga om jäv för personalföreträdare i nämnden ska bestämmelserna i 6 kap. 28–32 §§ tillämpas.

Personalföreträdaren ska dock inte anses jävig enligt 6 kap. 28 § 5 enbart på grund av att han eller hon

1. är förtroendeman eller funktionär hos en arbetstagarorganisation som har intressen att bevaka i ärendet, eller

2. har företrätt organisationen som förtroendeman eller funktionär i en sådan förhandling i ärendet som har ägt rum enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

18 § Personalföreträdarna ska kallas till sammanträden på samma sätt som gäller för ledamöterna i nämnden. Ersättarna ska endast kallas när de ska tjänstgöra som personalföreträdare.

19 § Beslut som fattas vid ett sammanträde som personalföreträdarna har tillträde till blir inte ogiltiga på grund av att personalföreträdarna eller någon av dem inte har kallats till sammanträdet.

Partssammansatta organ

20 § Fullmäktige får inrätta partssammansatta organ för sådana ärenden som rör förhållandet mellan kommunen eller landstinget som arbetsgivare och dess anställda eller, i fråga om en gemensam nämnd, förhållandet mellan de samverkande kommunerna eller landstingen som arbetsgivare och deras anställda. Detta gäller dock inte om något annat följer av lag eller annan författning.

De partssammansatta organen ska inom en nämnds verksamhetsområde svara för beredning, förvaltning och verkställighet av de ärenden som fullmäktige har bestämt enligt första stycket.

21 § Fullmäktige ska fastställa ett partssammansatt organs uppgifter, sammansättning, mandattid och verksamhetsformer i ett reglemente.

22 § Partssammansatta organ får inte avgöra frågor som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.

De får inte heller avgöra ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild.

23 § Ett partssammansatt organ ska bestå av företrädare för dels kommunen eller landstinget, dels de anställda.

Kommunens eller landstingets företrädare väljs av fullmäktige eller, om fullmäktige bestämmer det, av en nämnd.

De anställdas företrädare utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer som kommunen eller landstinget har slutit kollektivavtal med om partssammansatta organ.

24 § För partssammansatta organ ska följande bestämmelser tillämpas:

1. 4 kap. 27 § om reservation,

2. 6 kap. 28–32 §§ om jäv, och

3. 5 kap. 65–67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages.

25 § En nämnd inom vars verksamhetsområde ett partssammansatt organ har tillsatts får återkalla uppdrag som har lämnats över till organet, om det finns synnerliga skäl för det.

8 kap. Delaktighet och insyn

Medborgarförslag

1 § Den som är folkbokförd i kommunen eller i en kommun inom landstinget får, om fullmäktige har beslutat det, väcka ärenden i fullmäktige (medborgarförslag). Detsamma gäller unionsmedborgare som avses i 1 kap. 5 § andra stycket.

Folkinitiativ

2 § Ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får i fullmäktige väckas av minst tio procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar (folkinitiativ). Initiativet ska vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namnteckningar, uppgifter om när namnteckningarna gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Vid beräkningen av antalet initiativtagare ska endast de räknas med som har skrivit under initiativet under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

Brukarinflytande

3 § Nämnderna ska verka för att samråd sker med dem som brukar deras tjänster.

Självförvaltningsorgan

4 § Fullmäktige får besluta att en nämnd får uppdra åt ett självförvaltningsorgan under nämnden att helt eller delvis sköta driften av en viss anläggning eller en viss institution, om inte något annat följer av lag eller annan författning. Fullmäktige får i ett sådant fall även besluta att nämnden får uppdra åt självförvaltningsorganet att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda eller som i övrigt avses i 6 kap. 38 § får dock inte delegeras till ett självförvaltningsorgan.

5 § Nämnden ska fastställa självförvaltningsorganets uppgifter, sammansättning, arbetsformer och mandattid.

De beslut som självförvaltningsorganet fattar med stöd av uppdrag enligt 4 § ska anmälas till nämnden på det sätt som nämnden bestämmer.

6 § Ett självförvaltningsorgan ska bestå av företrädare för dem som brukar anläggningen eller institutionen och de anställda där. Företrädarna för sådana brukare ska vara fler än dem som företräder de anställda.

Nämnden väljer på förslag av brukarna de ledamöter och ersättare som ska företräda brukarna och på förslag av de anställda dem som ska företräda de anställda.

7 § De ledamöter och ersättare som företräder brukarna har rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för uppdraget och de ekonomiska förmåner som fullmäktige bestämt för de förtroendevalda.

8 § En nämnd får helt eller delvis återkalla ett uppdrag som har getts till ett självförvaltningsorgan eller en enskild ledamot, om det finns särskilda skäl för det.

Anslagstavlan

9 § Varje kommun och landsting ska på sin webbplats ha en anslagstavla. Anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen.

Kommuner och landsting ska i sina lokaler eller på annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på anslagstavlan.

10 § Anslagstavlan ska innehålla

1. tillkännagivanden om fullmäktiges sammanträden,
2. tillkännagivanden av justerade protokoll,
3. tillkännagivanden av delegationsbeslut som inte ska anmälas till en nämnd,
4. justerade protokoll i den utsträckning kommunen eller landstinget bestämmer och det inte strider mot lag eller annan författning, och
5. upplysningar om hur beslut kan överklagas enligt 13 kap.

Anslagstavlan ska även innehålla kungörelser, tillkännagivanden eller annan information som med stöd av lag eller annan författning ska meddelas på anslagstavlan.

När en handling, som anslagits med stöd av andra stycket, varit anslagen under föreskriven tid ska den som begärt åtgärden få ett bevis om det.

11 § Anslagstavlan får utöver det som anges i 10 § endast innehålla tillkännagivanden om styrelsens och övriga nämnders sammanträden samt beslutsunderlag inför fullmäktiges, styrelsens och övriga nämnders sammanträden.

Tillkännagivande av protokoll

12 § Senast andra dagen efter det att protokollet har justerats ska justeringen tillkännages på anslagstavlan. Av tillkännagivandet ska det framgå var protokollet finns tillgängligt samt vilken dag det har tillkännagetts. Tillkännagivandet får inte tas bort från anslagstavlan före överklagandetidens utgång enligt 13 kap. 5 § första stycket.

Kommunala föreskrifter

13 § Kommunala föreskrifter ska kungöras genom att det på kommunens eller landstingets anslagstavla tillkännages att protokollet för de beslutade föreskrifterna har justerats.

Gällande kommunala föreskrifter ska finnas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats. De ska där vara samlade i kommunens eller landstingets författningssamling eller på något annat sätt. Innehållet i samlingen ska framgå av ett register eller någon annan förteckning på webbplatsen.

Första och andra styckena gäller inte om

1. det i lag eller annan författning anges att föreskrifterna ska kungöras eller göras tillgängliga på något annat sätt, eller
2. föreskrifterna på grund av sekretess inte får lämnas ut till var och en.

Insyn i budgeten

14 § Styrelsens förslag till budget ska hållas tillgängligt för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats från och med tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då budgeten ska fastställas.

Insyn i årsredovisningen

15 § Årsredovisningen ska hållas tillgänglig för allmänheten på kommunens eller landstingets webbplats från och med tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då årsredovisningen ska godkännas.

16 § Fullmäktige får bestämma att allmänheten får ställa frågor om årsredovisningen vid ett sammanträde med fullmäktige.

Insyn i privata utförares verksamhet

17 § Bestämmelser om allmänhetens insyn i verksamhet som genom avtal lämnas över från en kommun, ett landsting eller ett helägt kommunalt bolag till en privat utförare finns i 10 kap. 3 och 9 §§.

Information till enskilda

18 § När enskilda kan välja mellan olika utförare av en nämnds tjänster ska nämnden lämna information om samtliga utförare, om inte annat framgår av lag eller annan författning.

Sådan information ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

9 kap. Kommunal samverkan

Kommunalförbund

Bildande av kommunalförbund

1 § Ett kommunalförbund enligt 3 kap. 8 § bildas genom att förbundsmedlemmarnas fullmäktige antar en förbundsordning.

Förbundsmedlemmarna kan också i förbundsordningen ange en senare tidpunkt vid vilken kommunalförbundet ska bildas.

Bestämmelser som ska tillämpas för kommunalförbund

2 § Om inget annat anges eller följer av bestämmelserna om kommuner och landsting i denna lag, tillämpas dessa även för kommunalförbund.

När ett kommunalförbund har hand om en angelägenhet som det finns bestämmelser om i en särskild författning, ska den författningens bestämmelser om kommuner eller landsting tillämpas för förbundet.

Om det i någon annan författning finns särskilda bestämmelser om kommunalförbund för ett visst ändamål, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

Beslutande församling, förbundsstyrelse och övriga organ

3 § I ett kommunalförbund ska det som beslutande församling finnas ett förbundsfullmäktige eller en förbundsdirektion.

Ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen väljs av förbundsmedlemmarnas fullmäktige enligt vad som anges i förbundsordningen.

Varje förbundsmedlem ska vara representerad i den beslutande församlingen med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare ska vara lika många som antalet ledamöter.

4 § Den beslutande församlingen väljs för fyra år, om inte en kortare mandattid anges i förbundsordningen.

Mandattiden räknas från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har hållits i hela landet, om inte annat anges i förbundsordningen.

5 § Den beslutande församlingen ska tillsätta en förbundsstyrelse. Om ett förbund är organiserat med förbundsdirektion, ska direktionen också vara förbundsstyrelse.

Den beslutande församlingen ska tillsätta de organ som utöver förbundsstyrelsen behövs för att fullgöra kommunalförbundets uppgifter.

Förbundsordningen

6 § Förbundsordningen ska ange

1. kommunalförbundets namn och den ort där förbundet ska ha sitt säte samt förbundets medlemmar och ändamål,

2. förbundets organisation, organens uppgifter och inbördes förhållanden samt om interimsgorgan får inrättas och om förbundsstyrelsen ska få vara ställföreträdare för förbundsfullmäktige,

3. antalet ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen och hur förbundsmedlemmarna ska vara representerade samt mandattiden i de fall som anges i 4 §,

4. antalet revisorer och deras mandattid,

5. i fråga om förbund med förbundsdirektion, på vilket sätt som revisorer ska utses,

6. om en förbundsmedlem ska ha rätt att väcka ärenden i den beslutande församlingen,

7. om det för beslut ska krävas kvalificerad majoritet i den beslutande församlingen och för vilka ärenden detta ska gälla,

8. om en förtroendevald hos en förbundsmedlem som inte är ledamot i den beslutande församlingen ska ha rätt att delta vid sammanträden enligt 5 kap. 40 §,

9. om en förtroendevald hos en förbundsmedlem som inte är ledamot eller ersättare i förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd ska ha sådan närvarorätt som anges i 4 kap. 28 §,

10. på vilken webbplats förbundets anslagstavla ska finnas,

11. förbundsmedlemmarnas andelar i förbundets tillgångar och skulder och fördelningen av förbundets kostnader mellan medlemmarna,

12. förbundsmedlemmarnas styrning av och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet,

13. riktlinjer om förbundets budgetprocess,

14. om allmänheten ska ha rätt att ställa frågor om årsredovisningen vid ett sammanträde och i så fall förutsättningarna för detta,

15. förfarandet vid en förbundsmedlems utträde ur förbundet,

16. förutsättningarna för och förfarandet vid förbundets likvidation och upplösning samt grunderna för skifte av förbundets behållna tillgångar när förbundet upplöses,

17. ordningen för att lösa tvister mellan förbundet och dess medlemmar, och

18. ordningen för att bestämma ekonomiska förmåner till ledamöterna och ersättarna i den beslutande församlingen samt, i fråga om förbund med förbundsdirektion, till revisorerna.

Ledamöter och ersättare

7 § En förbundsmedlem får till ledamot eller ersättare i den beslutande församlingen välja endast den som är ledamot eller ersättare i förbundsmedlemmens fullmäktige.

Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen och andra nämnder samt revisorer väljs bland dem som har rösträtt vid val till någon av förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

Proportionella val

8 § Om det begärs av det antal väljande som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska val av ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen samt revisorer vara proportionella.

Om inte något annat följer av förbundsordningen ska det som sägs i första stycket tillämpas när den beslutande församlingen väljer ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen, andra nämnder och de beslutande organens beredningar samt revisorer.

Budgetprocessen

9 § Det som sägs om budgetprocessen i 11 kap. 8 och 10 §§ gäller inte kommunalförbund.

10 § I kommunalförbund med förbundsdirektion ska det sammanträde vid vilket budgeten fastställs vara offentligt. Sammanträdet ska

tillkännages på kommunalförbundets anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen.

Förbundsmedlemmarnas ekonomiska ansvar

11 § Om ett kommunalförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, är förbundsmedlemmarna skyldiga att fylla bristen. Varje medlem ska skjuta till så stor del av bristen som svarar mot medlemmens andel i skulden efter de grunder som anges i förbundsordningen.

Revision

12 § Det som sägs om val av revisorer i 12 kap. 4 och 5 §§ gäller inte för kommunalförbund.

I kommunalförbund med förbundsfullmäktige väljs revisorer av förbundsfullmäktige. I kommunalförbund med förbundsdirektion väljs revisorer enligt vad som anges i förbundsordningen.

13 § I kommunalförbund med förbundsdirektion ska revisorerna lämna en revisionsberättelse till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Det som sägs om fullmäktige i 5 kap. 24, 25, 32 och 49 §§ ska för sådana förbund gälla förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

14 § Om en förbundsdirektion tillsatt en eller flera nämnder, ska revisorerna lämna en särskild revisionsberättelse som avser nämndernas verksamhet till förbundsdirektionen.

Direktionen prövar om ansvarsfrihet ska beviljas eller inte för de nämnder som den tillsätter.

15 § Revisorer i ett kommunalförbund är skyldiga att på begäran lämna upplysningar till de förtroendevalda revisorerna i varje kommun eller landsting som är medlem i kommunalförbundet. Skyldigheten gäller upplysningar om

1. kommunalförbundets angelägenheter, och
2. sådana juridiska personer som omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och till vilka kommunalförbundet enligt 10 kap. 2–6 §§ lämnat över skötseln av en kommunal angelägenhet.

Folkomröstning

16 § Kommunalförbund får inte anordna folkomröstning eller anlita valnämnden i en kommun som är förbundsmedlem.

Anslagstavlan

17 § Det som anges om fullmäktige och styrelsen i bestämmelserna om anslagstavlan i 8 kap. 9–11 §§ ska i stället avse förbundsfullmäktige, förbundsdirektion och förbundsstyrelsen.

Utträde

18 § En förbundsmedlem har rätt att utträda ur ett kommunalförbund.

Uppsägningstiden ska vara tre år, om inte en kortare tid anges i förbundsordningen.

Gemensam nämnd*Tillsättande av gemensam nämnd*

19 § Fullmäktige får besluta att en nämnd ska vara gemensam med en annan kommun eller ett annat landsting.

20 § En gemensam nämnd tillsätts i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen och ingår i denna kommuns eller detta landstings organisation.

Uppgifter

21 § Kommuner och landsting får genom en gemensam nämnd fullgöra uppgifter enligt 3 kap. 4 §.

En gemensam nämnd får fullgöra uppgifter för vilka det enligt lag eller annan författning ska finnas en eller flera nämnder i varje kommun eller landsting. Uppgifter som kommun- eller landstingsstyrelsen har vid höjd beredskap enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap får dock inte fullgöras av en gemensam nämnd.

22 § En gemensam nämnds uppgifter ska närmare preciseras i en överenskommelse mellan de berörda kommunerna och landstingen.

Bestämmelser som ska tillämpas för gemensam nämnd

23 § Det som gäller för en nämnd enligt denna lag ska, om inget annat sägs, även tillämpas för en gemensam nämnd.

Ledamöter och ersättare

24 § Ledamöter och ersättare väljs av fullmäktige i de samverkande kommunerna och landstingen. Var och en av de samverkande kommunerna och landstingen ska vara representerade i den gemensamma nämnden med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare ska vara lika många som antalet ledamöter.

Ekonomiska förmåner

25 § Förtroendevalda i en gemensam nämnd har rätt till ersättning av den kommun eller det landsting som har valt dem.

Budget

26 § Budgeten upprättas av den kommun eller det landsting som har tillsatt nämnden. Budgeten ska upprättas efter samråd med de övriga samverkande kommunerna och landstingen.

Rätt till upplysningar

27 § Fullmäktige i en kommun eller ett landsting som bildat en gemensam nämnd har rätt att begära upplysningar från nämnden. Ordföranden och vice ordföranden i nämnden samt de anställda i de samverkande kommunerna och landstingen är skyldiga att lämna

upplysningar vid fullmäktiges sammanträden, om det inte finns något hinder mot det på grund av sekretess.

Närvarorätt för personalföreträdare

28 § Företrädare för anställda i kommuner eller landsting som samverkar i en gemensam nämnd får i den omfattning som anges i 7 kap. 13–16 §§ närvara vid sammanträden med den gemensamma nämnden.

Interpellationer och frågor

29 § Ledamöter i fullmäktige i kommuner eller landsting som bildat en gemensam nämnd får ställa interpellationer om nämndens handläggning. För att hämta in upplysningar får ledamöterna ställa frågor. Interpellationer och frågor ska riktas till nämndens ordförande.

Delegering av ärenden

30 § En gemensam nämnd får, utöver vad som anges i 7 kap. 5 §, även under samma förutsättningar uppdra åt en anställd i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att besluta på nämndens vägnar.

31 § Om en gemensam nämnd med stöd av 7 kap. 5 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget eller i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att fatta beslutet.

Tillkännagivande av protokoll

32 § Justeringen av en gemensam nämnds protokoll ska tillkännages på var och en av de samverkande kommunernas och landstingens anslagstavlor.

Reglemente

33 § Reglementet för en gemensam nämnd ska antas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Revision

34 § En gemensam nämnd ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Ansvarsfrihet och anmärkning

35 § Fråga om ansvarsfrihet och om anmärkning för en gemensam nämnd ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet

36 § Särskilda bestämmelser om gemensam nämnd finns i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

10 kap. Överlämnande av kommunala angelägenheter

Överlämnande

1 § Fullmäktige i kommuner eller landsting får, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ.

Om skötseln av angelägenheten innefattar myndighetsutövning, får den lämnas över endast om det finns stöd för det i lag.

Kommunala bolag

Definitioner

2 § Med ett helägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.

Med ett delägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag eller handelsbolag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan.

Överlämnande till helägda bolag

3 § Om en kommun eller ett landsting med stöd av 1 § lämnar över skötseln av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag, ska fullmäktige

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, och
6. se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Överlämnande till delägda bolag

4 § Innan skötseln av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av de villkor som avses i 3 § i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

I delägda kommunala bolag som inte omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska fullmäktige verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

Lekmannarevisorer

5 § Till lekmannarevisor i hel- eller delägda kommunala bolag ska fullmäktige utse någon av de revisorer som valts enligt 12 kap. 4 §.

Kommunala stiftelser och föreningar

6 § Det som anges i 3 § 1–4 och 6 gäller också när kommunen ensam eller landstinget ensamt bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet. Fullmäktige ska även utse minst en revisor i en sådan stiftelse. Till revisor i stiftelsen ska fullmäktige utse någon av de revisorer som valts enligt 12 kap. 4 §.

Det som anges i 4 § gäller också en förening där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan och en stiftelse som kommunen eller landstinget bildar tillsammans med någon annan för en kommunal angelägenhet.

Det som anges i 3 § om bolagsordningen ska vid tillämpningen av första och andra styckena i stället avse stadgarna i en förening och stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden i en stiftelse.

Privata utförare

7 § Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet enligt 1 §. Med en privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag och inte heller en sådan stiftelse eller förening som avses i 6 §.

8 § När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen eller landstinget kontrollera och följa upp verksamheten.

9 § Om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare, ska kommunen eller landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

11 kap. Ekonomisk förvaltning

Mål för den ekonomiska förvaltningen

1 § Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget. Om kommunen eller landstinget har en sådan resultatutjämningsreserv som avses i 14 §, ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den.

Medelsförvaltningen

2 § Kommuner och landsting ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses.

3 § Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för medelsförvaltningen.

4 § Fullmäktige ska utöver vad som följer av 3 § besluta om riktlinjer för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser. I riktlinjerna ska det anges hur medlen ska förvaltas. Tillåten risk vid placering av medlen

ska då fastställas. Det ska också anges hur uppföljning och kontroll av förvaltningen ska ske.

Budgetens innehåll

5 § Kommuner och landsting ska varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår).

Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Undantag från andra stycket får göras

1. i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt 14 §, eller
2. om det finns synnerliga skäl.

6 § I budgeten ska skattesatsen och anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Budgeten ska också innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska då alltid vara periodens första år. Planen ska innehålla sådana finansiella mål som anges i första stycket.

7 § Fullmäktige får besluta att inte anvisa några medel till en nämnd.

Budgetprocessen

8 § Förslag till budget ska upprättas av styrelsen före oktober månads utgång. Förslag till budget för revisoreernas verksamhet ska upprättas av fullmäktiges presidium senast vid samma tidpunkt.

Om det finns särskilda skäl för det, får budgetförslaget upprättas i november månad. I så fall ska styrelsen före oktober månads utgång föreslå skattesatsen för den kommunalskatt eller landstingskatt som ingår i den preliminära inkomstskatten under det följande året.

9 § Styrelsen bestämmer när övriga nämnder senast ska lämna in sina särskilda budgetförslag till styrelsen.

10 § Budgeten fastställs av fullmäktige före november månads utgång.

De år då val av fullmäktige har hållits i hela landet ska budgeten fastställas av nyvalda fullmäktige.

11 § Om budgeten på grund av särskilda skäl inte kan fastställas före november månads utgång, ska fullmäktige ändå fastställa skattesatsen och, i förekommande fall, avgiftssatsen för begravningsavgiften enligt 9 kap. begravningslagen (1990:1144) inom denna tid.

Budgeten ska därefter fastställas före december månads utgång. Fullmäktige får då fastställa en annan skatte- eller avgiftssats än den som har bestämts tidigare.

Reglering av balanskravsresultat

12 § Om balanskravsresultatet enligt 4 kap. 3 a § lagen (1997:614) om kommunal redovisning för ett visst räkenskapsår är negativt, ska det regleras under de närmast följande tre åren.

Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske.

Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år då det negativa balanskravsresultatet uppkom.

13 § Fullmäktige får besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl.

Resultatutjämningsreserver

14 § Kommuner och landsting får till en resultatutjämningsreserv reservera medel som får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 4 kap. 3 a § lagen (1997:614) om kommunal redovisning, som överstiger

1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, eller

2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, om kommunen eller landstinget har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Utgiftsbeslut under budgetåret

15 § Om fullmäktige beslutar om en utgift under löpande budgetår, ska beslutet också innefatta en anvisning om hur utgiften ska finansieras.

Delårsrapport

16 § Fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport som upprättats enligt 9 kap. 1 § lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

Räkenskaper

17 § Styrelsen och övriga nämnder ska fortlöpande föra räkenskaper över de medel som de förvaltar.

18 § Styrelsen bestämmer när övriga nämnder senast ska redovisa sin medelsförvaltning under föregående budgetår till styrelsen.

Årsredovisning

19 § När styrelsen har fått övriga nämnders redovisningar, ska den upprätta en årsredovisning.

20 § Årsredovisningen ska lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

21 § Årsredovisningen ska godkännas av fullmäktige. Det ska ske innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet enligt 5 kap. 24 §.

Förbud mot pantsättning

22 § Kommuner och landsting får inte upplåta panträtt i sin egendom till säkerhet för en fordran.

Vid förvärv av egendom får de dock överta betalningsansvaret för lån som tidigare har tagits upp mot säkerhet av panträtt i egendomen.

Underrättelse om skattesats

23 § Bestämmelser om skyldighet för styrelsen att underrätta vissa myndigheter om skattesatsen och om avgiftssatsen för begravningsavgiften finns i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Bestämmelser om kommunal redovisning

24 § Bestämmelser om bokföring och årsredovisning finns i lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

12 kap. Revision

Revisorernas uppgifter

1 § Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas eller fullmäktigeberedningarnas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmanarevisorer som utsetts i juridiska personer enligt 10 kap. 2–6 §§, även verksamheten i de juridiska personerna.

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Om revisorerna i sin granskning finner att det föreligger misstanke om att brott av förmögenhetsrättslig karaktär förövats eller om att allmän förvaltningsdomstols avgörande åsidosatts, ska de anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om nämnden efter en sådan anmälan inte vidtar åtgärder utan oskäligt dröjsmål, är revisorerna skyldiga att rapportera det till fullmäktige. Revisorerna får dock avstå från att anmäla misstanke om brott till fullmäktige om nämnden funnit att det inte föreligger en sådan misstanke.

2 § Revisorerna ska bedöma om resultaten i den delårsrapport som enligt 11 kap. 16 § ska behandlas av fullmäktige och årsredovisningen är

förenliga med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av delårsrapporten och årsredovisningen.

3 § Revisorernas granskning omfattar inte ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild i andra fall än

1. när handläggningen av sådana ärenden har vållat kommunen eller landstinget ekonomisk förlust,

2. när granskningen gäller hur nämnderna verkställer egna gynnande beslut enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstlagen (2001:453),

3. när granskningen gäller hur nämnderna verkställer avgöranden av allmänna förvaltningsdomstolar, eller

4. när granskningen sker från allmänna synpunkter.

Val av revisorer

4 § Under de år då val av fullmäktige har hållits i hela landet ska nyvalda fullmäktige välja revisorer för granskning av verksamheten under de fyra följande åren.

5 § Vid en samlad revision av hela verksamheten ska minst fem revisorer väljas.

Vid en särskild revision för granskning av en viss eller vissa nämnders verksamhet ska minst fem revisorer väljas för varje nämnd eller grupp av nämnder.

6 § Om en revisor avgår under mandattiden får fullmäktige hålla fyllnadsval för återstoden av denna tid.

Revisorernas ställning

7 § Varje revisor fullgör sitt uppdrag självständigt.

Sakkunnigt biträde

8 § Revisorena ska i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs för att fullgöra granskningen enligt god revisions sed.

Lekmannarevisorer som utses med stöd av 10 kap. 3 och 4 §§ ska i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs för att fullgöra uppdraget enligt god sed vid detta slag av granskning.

De sakkunniga ska ha den insikt och erfarenhet av kommunal verksamhet som fordras för att kunna fullgöra uppdraget.

Revisorernas rätt till information

9 § Nämnderna, fullmäktigeberedningarna, de enskilda ledamöterna och ersättarna i dessa, samt de anställda är skyldiga att lämna revisorerna de upplysningar som behövs för revisionsarbetet.

De ska också ge revisorerna tillfälle att när som helst inventera de tillgångar som nämnderna eller fullmäktigeberedningarna har hand om och ta del av de räkenskaper och andra handlingar som berör deras verksamhet.

Revisorernas förvaltning

10 § Revisorerna svarar själva för den förvaltning som har samband med revisionsuppdraget, om inte fullmäktige bestämmer något annat.

11 § De beslut som revisorerna fattar om sin förvaltning och om jäv ska tas upp i protokoll.

Bestämmelserna i 5 kap. 65–67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § om hur protokollet ska föras, protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages, ska tillämpas också på revisorernas protokoll.

Revisionsberättelse

12 § Revisorerna ska varje år till fullmäktige lämna en berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret. De sakkunnigas rapporter ska bifogas revisionsberättelsen.

Granskningsrapport enligt 10 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551) som har lämnats för ett aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § ska också bifogas revisionsberättelsen.

Revisionsberättelsen för sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget ingår i ska också bifogas revisorernas berättelse utom i det fall som avses i 9 kap. 13 §. Vidare ska revisionsberättelsen för aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening och stiftelse till vilken kommunen eller landstinget lämnat över skötseln av en kommunal angelägenhet enligt 10 kap. 2–6 §§ bifogas revisionsberättelsen.

13 § Anmärkningar får riktas mot

1. nämnder och fullmäktigeberedningar, och
2. de enskilda förtroendevalda i sådana organ.

Anledningen till anmärkningen ska anges i revisionsberättelsen.

Revisionsberättelsen ska också innehålla ett särskilt uttalande om huruvida ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

Jäv

14 § I fråga om jäv för en revisor ska bestämmelserna i 6 kap. 28 § om jäv tillämpas.

15 § Från jäv ska bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

16 § En revisor som är jävig i ett ärende får inte delta eller närvara vid behandlingen av ärendet. Revisorn får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan utföra utan att behandlingen försenas avsevärt.

En revisor som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne ska självmant uppge det.

Har det uppkommit en fråga om jäv mot någon av revisorerna ska de gemensamt och snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om revisorerna annars inte är beslutsföra och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.

17 § Ett beslut om jäv får överklagas endast i samband med överklagande av det beslut genom vilket ärendet avgörs.

Revisionsreglemente

18 § Fullmäktige får anta ett reglemente om revisionen.

13 kap. Laglighetsprövning

Vem som får överklaga

1 § Varje medlem av en kommun eller ett landsting har rätt att få lagligheten av kommunens eller landstingets beslut prövad genom att överklaga beslutet till förvaltningsrätten.

Lagligheten av en gemensam nämnds beslut får överklagas på samma sätt av varje medlem av de samverkande kommunerna och landstingen.

Lagligheten av ett kommunalförbunds beslut får överklagas på samma sätt av varje medlem av de kommuner eller landsting som ingår i kommunalförbundet samt av förbundsmedlemmarna.

Vilka beslut som får överklagas

2 § Följande beslut får överklagas:

1. beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i ett kommunalförbund,
2. beslut av en nämnd eller ett partssammansatt organ, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art,
3. beslut av förbundsstyrelsen eller en annan nämnd eller ett partssammansatt organ i ett kommunalförbund, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art, och
4. sådana beslut av revisorerna som avses i 12 kap. 11 §.

3 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte om det i lag eller annan författning finns särskilda bestämmelser om överklagande.

Hur besluten överklagas

4 § Ett beslut överklagas skriftligt.

I överklagandet ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och de omständigheter som överklagandet grundas på.

Överklagandet ska ges in till förvaltningsrätten.

Tiden för överklagande

5 § Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på kommunens, landstingets eller kommunalförbundets anslagstavla att protokollet över beslutet justerats. Tiden för överklagande av en gemensam nämnds beslut räknas från det att tillkännagivandet skett på anslagstavlorna i samtliga samverkande kommuner och landsting.

Tillkännagivandet av protokollsjusteringen måste finnas på anslagstavlan under hela överklagandetiden för att tiden ska löpa ut.

6 § Om överklagandet före överklagandetidens utgång har kommit in till kommunen, landstinget eller kommunalförbundet i stället för till förvaltningsrätten, ska överklagandet ändå prövas. Detsamma gäller när överklagandet av en gemensam nämnds beslut kommit in till någon av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Grunder för upphävande av besluten

7 § Vid prövningen av överklagandet får domstolen inte beakta andra omständigheter än sådana som klaganden har hänvisat till före överklagandetidens utgång.

8 § Ett överklagat beslut ska upphävas, om

1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller landstinget,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Första stycket 3 och 4 gäller inte beslut enligt 11 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 12 och 13 §§ och beslut om att använda medel från en resultatutjämningsreserv enligt 14 §.

Domstolen får inte ersätta det överklagade beslutet med något annat beslut.

9 § Om ett fel har saknat betydelse för ärendets utgång, behöver beslutet inte upphävas. Detsamma gäller om beslutet har förlorat sin betydelse till följd av senare inträffade förhållanden.

Handläggningen i domstol

10 § Vid tillämpningen av förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska kommunen, landstinget, den gemensamma nämnden eller kommunalförbundet anses som part.

11 § Ett föreläggande enligt 5 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får inte gälla sådana brister som består i att det i överklagandet inte anges de omständigheter som överklagandet grundas på.

Bestämmelsen i 29 § förvaltningsprocesslagen om rätt att utan yrkande besluta till det bättre för enskild ska inte tillämpas.

12 § Bestämmelser om hur förvaltningsrättens beslut överklagas finns i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

13 § Om förvaltningsrättens eller kammarrättens beslut har gått klaganden emot, får endast klaganden överklaga beslutet.

Om förvaltningsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut eller förbjudit att det verkställs, får domstolens beslut överklagas av kommunen eller landstinget och av deras medlemmar.

Om förvaltningsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut av ett kommunalförbund eller en gemensam nämnd eller förbjudit att det verkställs, får domstolens beslut överklagas av förbundet eller av nämnden, liksom av varje kommun och landsting som är medlem i förbundet eller samverkar i nämnden och av deras medlemmar.

När beslut får verkställas

14 § Ett beslut som kan överklagas enligt detta kapitel får verkställas innan det fått laga kraft om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till om verkställigheten av beslutet kommer att kunna rättas.

Rättelse av verkställda beslut

15 § Om ett beslut har upphävts genom ett avgörande som fått laga kraft och om beslutet redan har verkställts, ska det organ som har fattat beslutet se till att verkställigheten av det rättas i den utsträckning som det är möjligt. Ett beslut om rättelse ska meddelas utan oskäligt dröjsmål.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Bestämmelserna i 4 kap. 5 § 1 om att en revisor inte är valbar till ledamot eller ersättare i fullmäktige och bestämmelserna i 6 kap. 16 § första stycket om antalet ersättare i styrelsen tillämpas första gången efter det att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet.
 3. Genom lagen upphävs
 - a) kommunallagen (1991:900), och
 - b) lagen (1970:462) om vissa anslag på kommuns anslagstavla.
 4. Den upphävda kommunallagen gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.
 5. Fram till dess att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet gäller den upphävda kommunallagen i fråga om
 - a) sådana underställda nämnder som fullmäktige beslutat om före ikraftträdandet, och
 - b) bestämmelserna om att fullmäktige får föreskriva att en lokal nämnd inte får väcka ärenden i fullmäktige.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

	5 § ²	
För en särskild arbetslöshetsnämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900).		För en särskild arbetslöshetsnämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Lagen omtryckt 1977:208.

² Senaste lydelse 1991:1689.

3 Förslag till lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 15 och 16 §§ föräldrabalken¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

15 §

I fråga om ersättning, arvode, pension och andra ekonomiska förmåner till överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd och ersättare tillämpas föreskrifterna i 4 kap. 12–15 §§ kommunallagen (1991:900).

I fråga om ersättning, arvode, pension och andra ekonomiska förmåner till överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd och ersättare tillämpas föreskrifterna i 4 kap. 12–18 §§ kommunallagen (2017:000).

16 §²

Vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900) gäller, med de avvikelser som följer av detta kapitel, också överförmyndarnämnd och i tillämpliga delar överförmyndare.

Kommuner får besluta att de *skall* ha en gemensam överförmyndarnämnd. Föreskrifter om en gemensam nämnd i kommunallagen gäller också en gemensam överförmyndarnämnd.

Vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:000) gäller, med de avvikelser som följer av detta kapitel, också överförmyndarnämnd och i tillämpliga delar överförmyndare.

Kommuner får besluta att de *ska* ha en gemensam överförmyndarnämnd. Föreskrifter om en gemensam nämnd i kommunallagen gäller också en gemensam överförmyndarnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Balken omtryckt 1995:974.

² Senaste lydelse 2006:557.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Skattesatsen för kommuns uttag av kommunal inkomstskatt och landstings uttag av landstingsskatt samt avgiftssatsen för uttag av begravningsavgift enligt 9 kap. begravningslagen (1990:1144) ska bestämmas i förhållande till de av Skatteverket beräknade sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna i besluten om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförordningen (2011:1244) det år skatte- och avgiftssatserna ska fastställas. Motsvarande gäller vid bestämmande av avgiftssatsen för ett trossamfunds uttag av avgift som avses i lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund.

Om enligt 8 kap. 9 § andra stycket kommunallagen (1991:900) någon annan skatte- eller avgiftssats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, ska den nya skatte- eller avgiftssatsen om möjligt bestämmas med hänsyn till de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna i besluten om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförordningen det år skatte- eller avgiftssatsen ska fastställas.

Om enligt 11 kap. 11 § andra stycket kommunallagen (2017:000) någon annan skatte- eller avgiftssats slutligt fastställts än den som har bestämts tidigare, ska den nya skatte- eller avgiftssatsen om möjligt bestämmas med hänsyn till de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna i besluten om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförordningen det år skatte- eller avgiftssatsen ska fastställas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Lagen omtryckt 1973:473.

² Senaste lydelse 2011:1300.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 11, 12, 13 a och 17 a §§ lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §²

En kammarrätt får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är presidenten eller en lagman.

Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900) finns i 13 a §.

Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000) finns i 13 a §.

Lydelse enligt prop. 2016/17:174

Föreslagen lydelse

12 §

En kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får inte ingå i rätten.

När det är särskilt föreskrivet att nämndemän ska ingå i rätten, är en kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får inte ingå i rätten.

Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

En kammarrätt är domför utan nämndemän

1. vid prövning av överklagande av beslut som inte innebär att målet avgörs,

2. vid förordnande om saken i avvaktan på målets avgörande och vid annan åtgärd som endast avser målets beredande, och

3. vid beslut genom vilket domstolen skiljer sig från målet utan att detta har prövats i sak.

Om ett mål som avses i andra stycket handläggs gemensamt med ett annat mål, får nämndemän delta vid handläggningen även av det senare målet.

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2013:85.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900) finns i 13 a §.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000) finns i 13 a §.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet. Detsamma gäller vid behandling av andra frågor i mål där prövningstillstånd krävs för prövning av ett överklagande, om frågorna behandlas före eller i samband med frågan om prövningstillstånd. Vid behandling av en fråga om avvisning av ett överklagande på grund av att det har kommit in för sent är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet.

Vid beslut om avskrivning av mål efter återkallelse är kammarrätten domför med en lagfaren ledamot.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål får utföras av en lagfaren ledamot i kammarrätten eller, om de inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna ledamöter, av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

En kammarrätt ska vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900) bestå av tre lagfarna ledamöter och två sådana särskilda ledamöter som anges i 13 b §.

13 a §³

En kammarrätt ska vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000) bestå av tre lagfarna ledamöter och två sådana särskilda ledamöter som anges i 13 b §.

Om en av de särskilda ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför om tre av de kvarvarande ledamöterna är ense om slutet.

En kammarrätt är domför utan de särskilda ledamöterna i sådana fall som anges i 12 § fjärde stycket samt vid prövning av mål som är av enkel beskaffenhet.

³ Senaste lydelse 2013:85.

17 a §⁴

Förvaltningsrätten ska vid behandling av mål enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900) bestå av en lagfaren ledamot och två sådana särskilda ledamöter som anges i 17 b §.

Förvaltningsrätten ska vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000) bestå av en lagfaren ledamot och två sådana särskilda ledamöter som anges i 17 b §.

Förvaltningsrätten är dock domför utan de särskilda ledamöterna i sådana fall som anges i 18 § första och andra stycket samt fjärde stycket 1.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mål om laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900).

⁴ Senaste lydelse 2009:773.

6 Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs att 37 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I mål, *vari* prövningstillstånd *kräves*, får omständighet eller bevis, som klaganden åberopar först i Högsta förvaltningsdomstolen, beaktas endast om det *föreligger* särskilda skäl.

Föreskrifter om hinder mot att beakta *eller anföra* nya omständigheter i vissa mål finns i 10 kap. 10 § kommunallagen (1991:900).

Föreslagen lydelse

37 §¹

I mål *där* prövningstillstånd *krävs* får omständighet eller bevis, som klaganden åberopar först i Högsta förvaltningsdomstolen, beaktas endast om det *finns* särskilda skäl.

Föreskrifter om hinder mot att beakta nya omständigheter i vissa mål finns i 13 kap. 7 § kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2010:1400.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I den utsträckning som regeringen med stöd av 2 § lagen (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer har överlåtit åt en kommun att meddela föreskrifter som avses i 1 § första stycket 8 nämnda lag, *skall* denna uppgift inom kommunen fullgöras av en eller flera nämnder. För en sådan nämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900).

I den omfattning som regeringen har bemyndigat kommuner att pröva frågor om undantag från föreskrifter enligt första stycket eller om parkeringstillstånd på grund av sådana föreskrifter *skall* även denna uppgift fullgöras av nämnden.

Föreslagen lydelse

1 §²

I den utsträckning som regeringen med stöd av 2 § lagen (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer har överlåtit åt en kommun att meddela föreskrifter som avses i 1 § första stycket 8 nämnda lag, *ska* denna uppgift inom kommunen fullgöras av en eller flera nämnder. För en sådan nämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:000).

I den omfattning som regeringen har bemyndigat kommuner att pröva frågor om undantag från föreskrifter enligt första stycket eller om parkeringstillstånd på grund av sådana föreskrifter *ska* även denna uppgift fullgöras av nämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1991:1675.

² Senaste lydelse 1991:1675.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 19 §, 2 kap. 1 §, 3 kap. 8, 12, 15–18, 22, 24, 26, 27, 29, 31, 34, 36, 37 och 40 §§ lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

19 §²

Beslut, som under tiden mellan beslutet om indelningsändring eller, om indelningsdelegerade *skall* utses, valet av delegerade och ändringens ikraftträdande fattas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller en annan kommunal nämnd, överklagas enligt bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Ett beslut får överklagas, förutom av medlemmar av kommunen, också av andra kommuner som berörs av indelningsändringen och av medlemmar av en sådan kommun.

Om förvaltningsrätten eller kammarrätten har upphävt ett beslut eller förbjudit att det verkställs, får domstolens beslut överklagas också av andra kommuner som berörs av indelningsändringen och medlemmar av en sådan kommun.

Lydelse enligt SFS 2016:740

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Regeringen får besluta om ändring i rikets indelning i landsting, om det inte finns hinder mot en motsvarande ändring i länsindelningen. Bestämmelser om sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen finns i 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900). En ändring i landstingsindelningen får dock ske endast om ändringen kan antas

Regeringen får besluta om ändring i rikets indelning i landsting, om det inte finns hinder mot en motsvarande ändring i länsindelningen. Bestämmelser om sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen finns i 1 kap. 1 § kommunallagen (2017:000). En ändring i landstingsindelningen får dock ske endast om ändringen kan antas

¹ Lagen omtryckt 1998:198.

² Senaste lydelse 2009:791.

medföra bestående fördel för ett landsting eller en del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt. Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

Kammarkollegiet får dock besluta om en indelningsändring som bör ske med anledning av en sådan ändring i den kommunala indelningen som avses i 1 kap. 3 §.

medföra bestående fördel för ett landsting eller en del av ett landsting eller andra fördelar från allmän synpunkt. Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för ändringens genomförande.

3 kap.

8 §

Om en indelningsdelegerad eller en ersättare upphör att vara valbar, upphör också uppdraget genast.

I fråga om de indelningsdelegerade och deras ersättare tillämpas i övrigt bestämmelserna i 4 kap. kommunallagen (1991:900) om

1. upphörande av uppdrag i 9 § och 10 § 2,
2. ledighet från anställning i 11 § första stycket,
3. omröstning och beslut i 19 och 20 §§, och
4. reservation i 22 §.

Det som där sägs om en förtroendevald eller ledamot i fullmäktige ska då i stället gälla en indelningsdelegerad eller en ersättare. Det som sägs om fullmäktige i 4 kap. 9 § kommunallagen ska då i stället gälla indelningsdelegerade.

I fråga om de indelningsdelegerade och deras ersättare tillämpas i övrigt bestämmelserna i 4 kap. kommunallagen (2017:000) om

1. upphörande av uppdrag i 6 § och 9 § 2,
2. ledighet från anställning i 11 § första stycket,
3. omröstning och beslut i 24 och 25 §§, och
4. reservation i 27 §.

Det som där sägs om en förtroendevald eller ledamot i fullmäktige ska då i stället gälla en indelningsdelegerad eller en ersättare. Det som sägs om fullmäktige i 4 kap. 6 § kommunallagen ska då i stället gälla indelningsdelegerade.

12 §

Om inte något annat följer av lag eller annan författning får ansvaret för beredning, förvaltning och verkställighet inom ett utskotts verksamhetsområde lämnas över till partssammansatta organ. Detta gäller dock endast ärenden som avser förhållandet mellan kommunen eller landstinget enligt den nya indelningen som arbetsgivare och dess anställda.

Bestämmelserna i 7 kap. 2–7 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas i fråga om partsammansatta organ. Det som där sägs om fullmäktige och nämnd ska då i stället gälla indelningsdelegerade och utskott.

Bestämmelserna i 7 kap. 20–25 §§ kommunallagen (2017:000) tillämpas i fråga om partsammansatta organ. Det som där sägs om fullmäktige och nämnd ska då i stället gälla indelningsdelegerade och utskott.

15 §

Indelningsdelegerade får uppdra åt ett utskott att besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden.

Första stycket gäller inte ärenden som anges i 3 kap. 9 § kommunallagen (1991:900) och inte heller ärenden som enligt lag eller annan författning ska avgöras av fullmäktige.

Första stycket gäller inte ärenden som anges i 5 kap. 1 § kommunallagen (2017:000) och inte heller ärenden som enligt lag eller annan författning ska avgöras av fullmäktige.

16 §

Indelningsdelegerade får bestämma att ett utskott i sin tur får uppdra åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd hos ändringsberörda kommuner och landsting att besluta på utskottets vägnar.

Första stycket gäller inte sådana ärenden som anges i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900).

Första stycket gäller inte sådana ärenden som anges i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000).

17 §

Indelningsdelegerade samt ledamöter i ett fullmäktige som har utsett indelningsdelegerade får ställa interpellationer och frågor till

1. ordföranden i ett utskott, och
2. ordföranden i en nämnd eller beredning i ändringsberörda kommuner och landsting.

Indelningsdelegerade får även besluta att ordföranden i en nämnd får överlåta besvarandet av en interpellation eller fråga till någon som har utsetts av fullmäktige för ändringsberörda kommuner och landsting och som är ledamot i styrelsen för en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) eller till ordföranden i styrelsen eller annan nämnd i ett kommunalförbund som ändringsberörda kommuner och landsting är medlemmar i.

Indelningsdelegerade får även besluta att ordföranden i en nämnd får överlåta besvarandet av en interpellation eller fråga till någon som har utsetts av fullmäktige för ändringsberörda kommuner och landsting och som är ledamot i styrelsen för en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:000) eller till ordföranden i styrelsen eller annan nämnd i ett kommunalförbund som ändringsberörda kommuner och landsting är medlemmar i.

18 §

I fråga om indelningsdelegerades arbetsformer i övrigt tillämpas bestämmelserna i kommunallagen (1991:900) om

1. ordförande och vice ordförande i 5 kap. 6 §,
2. hur sammanträden kungörs i 5 kap. 8–11 §§,
3. ersättare i 4 kap. 18 § första stycket och 5 kap. 12–15 §§,

I fråga om indelningsdelegerades arbetsformer i övrigt tillämpas bestämmelserna i kommunallagen (2017:000) om

1. ordförande och vice ordförande i 5 kap. 11 §,
2. tillkännagivande om och kallelse till sammanträden i 5 kap. 13–15 §§,
3. ersättare i 4 kap. 22 § och

4. <i>beslutförhet</i> i 5 kap. 18 och 19 §§, 5. jäv i 5 kap. 20 och 20 a §§, 6. rätt och skyldighet för <i>utomstående</i> att medverka i 5 kap. 21 § och 22 § <i>första stycket</i>, 7. hur ärenden bereds i 5 kap. 26, 28, 29 och 32 §§, 8. bordläggning och återremiss i 5 kap. 36 och 37 §§, 9. offentlighet och ordning vid sammanträdena i 5 kap. 38 och 39 §§, 10. hur ärendena avgörs i 5 kap. 40–45 §§, 11. interpellationer i 5 kap. 49–51 §§, 12. frågor i 5 kap. 54–56 §§, dock inte till den del det i 54 § hänvisas till 53 §, och 13. protokollet i 5 kap. 57–62 §§.	5 kap. 17–20 §§, 4. <i>beslutsförhet</i> i 5 kap. 45 och 46 §§, 5. jäv i 5 kap. 47 och 48 §§, 6. rätt och skyldighet för <i>andra än ledamöterna</i> att medverka i 5 kap. 40 och 41 §§, 7. hur ärenden bereds i 5 kap. 26, 28, 29 och 33 §§, 8. bordläggning och återremiss i 5 kap. 50 och 51 §§, 9. offentlighet och ordning vid sammanträdena i 5 kap. 42 och 43 §§, 10. hur ärendena avgörs i 5 kap. 52–57 §§, 11. interpellationer i 5 kap. 59–62 §§, 12. frågor i 5 kap. 64 §, dock inte till den del det i 64 § hänvisas till 63 §, och 13. protokollet i 5 kap. 65–69 §§ och 8 kap. 12 §.

Då ska det som där sägs om

1. fullmäktige i stället gälla indelningsdelegerade, 2. en ledamot i fullmäktige i stället gälla en indelningsdelegerad, 3. styrelsen i stället gälla arbetsutskottet, 4. nämnd eller fullmäktigeberedning i stället gälla utskott, och 5. kommunens eller landstingets anslagstavla i 5 kap. 9 och 62 §§ kommunallagen avse anslagstavlan i ändringsberörda kommuner och landsting.	5. kommunens eller landstingets anslagstavla i 5 kap. 13 § <i>andra stycket</i> och 8 kap. 12 § kommunallagen avse anslagstavlan i ändringsberörda kommuner och landsting.

<p>Vid tillämpningen av 5 kap. 22 § <i>första stycket</i>, 26, 28 och 49 §§ kommunallagen ska dock det som där sägs om nämnd även gälla utskott.</p>	<p>Vid tillämpningen av 5 kap. 26, 28, 41 och 61 §§ kommunallagen ska dock det som där sägs om nämnd även gälla utskott.</p>
--	--

22 §

Valbar som ledamot eller ersättare i utskott är den som vid tidpunkten för ett sådant val

1. är indelningsdelegerad eller ersättare för indelningsdelegerad, eller
2. har rösträtt vid val av fullmäktige i kommunen eller landstinget enligt den nya indelningen.

<p>I fråga om valbarhet i övrigt tillämpas bestämmelserna om valbarhetshinder i 4 kap. 6 § och 6 a § <i>tredje stycket 1</i> kommunallagen (1991:900). Det</p>	<p>I fråga om valbarhet i övrigt tillämpas bestämmelserna om valbarhetshinder i 7 kap. 3 § och 4 kap. 5 § 1 kommunallagen (2017:000). Det som där sägs om</p>
--	---

som där sägs om nämnd ska då i nämnd ska då i stället gälla utskott.
stället gälla utskott.

24 §

För ledamöter och ersättare tillämpas bestämmelserna om uppdragets upphörande i 4 kap. 8 och 9 §§ och 10 § 2 kommunallagen (1991:900).

Då ska det som där sägs om

1. fullmäktige i stället gälla indelningsdelegerade,
2. nämnd i stället gälla utskott, och
3. en förtroendevald i stället gälla en ledamot eller en ersättare i utskott.

För ledamöter och ersättare tillämpas bestämmelserna om uppdragets upphörande i 4 kap. 6 och 7 §§ och 9 § 2 kommunallagen (2017:000).

26 §

Ledamöter och ersättare i utskott har rätt till ledighet från anställning i den utsträckning som följer av 4 kap. 11 § första stycket kommunallagen (1991:900).

Ledamöter och ersättare i utskott har rätt till ledighet från anställning i den utsträckning som följer av 4 kap. 11 § första stycket kommunallagen (2017:000).

27 §

Arbetsutskottet ska upprätta förslag till budget för kommunen eller landstinget enligt den nya indelningen. I fråga om tidsfrister tillämpas 8 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen (1991:900).

Arbetsutskottet ska upprätta förslag till budget för kommunen eller landstinget enligt den nya indelningen. I fråga om tidsfrister tillämpas 11 kap. 8 och 9 §§ kommunallagen (2017:000).

29 §

I fråga om utskott i övrigt tillämpas bestämmelserna i kommunallagen (1991:900) om

1. omröstning, beslut och reservation i 4 kap. 19–22 §§,
2. ersättarnas tjänstgöring och rätt att närvara vid sammanträden i 6 kap. 10 och 11 §§,
3. ordförande och vice ordförande i 6 kap. 15 och 16 §§,
4. tidpunkt för sammanträdena i 6 kap. 18 §,
5. närvarorätt för utomstående i 6 kap. 19 § och 19 a § första och tredje styckena,
6. beslutsförhet i 6 kap. 23 §,
7. jäv i 6 kap. 24–27 §§,
8. hur ärendena avgörs i 6 kap. 28 och 29 §§,
9. protokollet i 6 kap. 30 § första

I fråga om utskott i övrigt tillämpas bestämmelserna i kommunallagen (2017:000) om

1. omröstning, beslut och reservation i 4 kap. 24–27 §§,
2. ersättarnas tjänstgöring och rätt att närvara vid sammanträden i 6 kap. 17 §,
3. ordförande och vice ordförande i 6 kap. 21 och 22 §§,
4. tidpunkt för sammanträdena i 6 kap. 23 §,
5. offentlighet och närvarorätt i 6 kap. 25 § första och tredje styckena och 26 §,
6. beslutsförhet i 6 kap. 27 §,
7. jäv i 6 kap. 28–32 §§,
8. hur ärendena avgörs i 6 kap. 33 §,
9. protokollet i 6 kap. 35 §,

och andra styckena,

10. delgivning i 6 kap. 31 §, och	10. delgivning i 6 kap. 36 §, och
11. närvarorätt för personalföreträdare i 7 kap. 8–17 §§.	11. personalföreträdare i 7 kap. 10–19 §§.

Då ska det som där sägs om

1. fullmäktige i stället gälla indelningsdelegerade,
2. styrelsen i stället gälla arbetsutskottet,
3. nämnd i stället gälla utskott,
4. en ledamot eller en ersättare i fullmäktige i stället gälla en indelningsdelegerad eller en ersättare,
5. förtroendevald i stället gälla ledamot i utskott, och
6. anslagstavla avse anslagstavlan i ändringsberörda kommuner och landsting.

31 §

I fråga om förvaltning av de medel som tillhandahålls indelningsdelegerade tillämpas bestämmelserna i 8 kap. kommunallagen (1991:900) om

1. mål för den ekonomiska förvaltningen i 1 § första stycket,
2. medelsförvaltningen i 2 och 3 §§,
3. avgifter i 3 b och 3 c §§,
4. utgiftsbeslut under budgetåret i 12 §, och
5. räkenskapsföring och redovisning i 14–16 §§.

Då ska det som där sägs om

1. fullmäktige i stället gälla indelningsdelegerade,
2. styrelsen i stället gälla arbetsutskottet, och
3. nämnd i stället gälla utskott.

I fråga om förvaltning av de medel som tillhandahålls indelningsdelegerade tillämpas bestämmelserna i kommunallagen (2017:000) om

1. mål för den ekonomiska förvaltningen i 11 kap. 1 § första meningen,
2. medelsförvaltningen i 11 kap. 2 och 3 §§,
3. avgifter i 2 kap. 5 och 6 §§,
4. utgiftsbeslut under budgetåret i 11 kap. 15 §, och
5. räkenskaper och årsredovisning i 11 kap. 17–19 §§ och 24 §.

34 §

Valbar som revisor är den som vid tidpunkten för ett sådant val har rösträtt vid val av fullmäktige i kommunen eller landstinget enligt den nya indelningen.

Den som är indelningsdelegerad eller ersättare för delegerad är inte valbar som revisor. I övrigt tillämpas bestämmelserna om valbarhetshinder i 4 kap. 6 § och 6 a § andra stycket kommunallagen (1991:900).

Den som är indelningsdelegerad eller ersättare för delegerad är inte valbar som revisor. I övrigt tillämpas bestämmelserna om valbarhetshinder i 7 kap. 3 § och 4 kap. 4 § andra stycket kommunallagen (2017:000).

36 §

I fråga om revisorer tillämpas bestämmelserna i kommunallagen

I fråga om revisorer tillämpas bestämmelserna i kommunallagen

(1991:900) om

1. uppdragets upphörande i 4 kap. 8 och 9 §§ och 10 § 2,
2. ledighet från anställning i 4 kap. 11 § första stycket,
3. jäv i 9 kap. 4–6 §§,
4. revisorernas ställning i 9 kap. 7 §,
5. sakkunnigt biträde i 9 kap. 8 §,
6. revisorernas uppgifter i 9 kap. 9 och 10 §§,
7. revisorernas rätt till *upplysningar* i 9 kap. 12 §, och
8. revisorernas förvaltning i 9 kap. 14 och 15 §§.

Då ska det som där sägs om

1. fullmäktige i stället gälla indelningsdelegerade,
2. nämnd i stället gälla utskott, och
3. förtroendevald i stället gälla revisor.

(2017:000) om

1. uppdragets upphörande i 4 kap. 6 och 7 §§ och 9 § 2,
2. ledighet från anställning i 4 kap. 11 § första stycket,
3. jäv i 12 kap. 14–17 §§,
4. revisorernas ställning i 12 kap. 7 §,
5. sakkunnigt biträde i 12 kap. 8 §,
6. revisorernas uppgifter i 12 kap. 1 och 3 §§,
7. revisorernas rätt till *information* i 12 kap. 9 §, och
8. revisorernas förvaltning i 12 kap. 10 och 11 §§.

37 §

Revisorerna ska det år indelningsändringen träder i kraft till fullmäktige i kommunen eller landstinget enligt den nya indelningen lämna en berättelse med redogörelse för resultatet av revisionen av utskottens verksamhet.

De sakkunnigas rapporter ska lämnas tillsammans med revisionsberättelsen.

I fråga om anmärkningar tillämpas 9 kap. 17 § kommunallagen (1991:900). Det som där sägs om nämnder och förtroendevalda ska då i stället gälla utskott och ledamöter och ersättare i utskott.

I fråga om anmärkningar tillämpas 12 kap. 13 § kommunallagen (2017:000). Det som där sägs om nämnder och förtroendevalda ska då i stället gälla utskott och ledamöter och ersättare i utskott.

40 §

I fråga om överklagande gäller bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900) om

1. tillämpningsområde i 3 §,
2. hur besluten överklagas i 4 och 5 §§,
3. *klagotid* i 6 och 7 §§,
4. grunder för *laglighetsprövning* i 8–10 §§,
5. *processuella frågor* i 11–14 §§,
6. *förutsättningar för verkställighet* i 14 a §, och

I fråga om överklagande gäller bestämmelserna i 13 kap. kommunallagen (2017:00) om

2. hur besluten överklagas i 4 §,
3. *tiden för överklagande* i 5 och 6 §§,
4. grunder för *upphävande av besluten* i 7–9 §§,
5. *handläggningen i domstol* i 10–13 §§,
6. *när beslut får verkställas* i 14 §, och

7. rättelse av verkställighet i 15 §.

Det som i 10 kap. 14 § andra stycket kommunallagen sägs om rätten att överklaga domstolens beslut ska även gälla ändringsberörda kommuner och landsting samt deras medlemmar.

Det som i 13 kap. 13 § andra stycket kommunallagen sägs om rätten att överklaga domstolens beslut ska även gälla ändringsberörda kommuner och landsting samt deras medlemmar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

9 Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

Härigenom föreskrivs att 11 § tandvårdslagen (1985:125) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ledningen av folktandvården *skall* utövas av en eller flera nämnder. För en sådan nämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900). Särskilda bestämmelser om gemensam nämnd finns i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

11 §¹

Ledningen av folktandvården *ska* utövas av en eller flera nämnder. För en sådan nämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:000). Särskilda bestämmelser om gemensam nämnd finns i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2003:195.

10 Förslag till lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223)

Härigenom föreskrivs att 31 § förvaltningslagen (1986:223)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos myndigheter i kommuner och landsting där besluten kan överklagas enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna gäller inte heller ärenden hos samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Föreslagen lydelse

31 §²

Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos myndigheter i kommuner och landsting där besluten kan överklagas enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000). Bestämmelserna gäller inte heller ärenden hos samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Lagen omtryckt 2003:246.

² Senaste lydelse 2005:330.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs att 28 f och 28 g §§ lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 f §¹

En nämnd som avses i 22 § ska till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 8 § kommunallagen (1991:900) rapportera alla gynnande nämndbeslut enligt 9 § som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av insats beslutet gäller samt kortfattat uppge skälen för dröjsmålet.

Nämnden ska vidare dels till Inspektionen för vård och omsorg, dels till revisorerna rapportera alla gynnande nämndbeslut enligt 9 § som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av insats beslutet gäller samt kortfattat uppge skälen för dröjsmålet.

Rapportering enligt denna paragraf ska ske en gång per kvartal.

28 g §²

En nämnd som avses i 22 § ska till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 8 § kommunallagen (1991:900) anmäla när nämnden har verkställt ett gynnande beslut som enligt 28 f § har rapporterats som ej verkställt. Datum för verkställigheten ska då anges.

En nämnd som avses i 22 § ska till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 10 § kommunallagen (2017:000) anmäla när nämnden har verkställt ett gynnande beslut som enligt 28 f § har rapporterats som ej verkställt. Datum för verkställigheten ska då anges.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2012:940.

² Senaste lydelse 2012:940.

12 Förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 16 och 26 §§ ordningslagen (1993:1617) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

16 §¹

Beslut enligt 14 § gäller för viss tid eller tills vidare. Beslutet ska innehålla de villkor som Polismyndigheten har meddelat enligt 14 § andra stycket och de villkor som kommunen har ställt upp med stöd av 15 §. Beslut i fråga om mark som inte står under kommunens förvaltning ska också innehålla en upplysning om att medgivande av markägare eller nyttjanderättshavare kan behövas.

Om kommunen har yttrat sig enligt 2 § ska beslutet innehålla en upplysning om möjligheten att överklaga kommunens beslut enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Om kommunen har yttrat sig enligt 2 § ska beslutet innehålla en upplysning om möjligheten att överklaga kommunens beslut enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000).

26 §²

Polismyndighetens beslut enligt detta kapitel eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av detta kapitel får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Dock får Polismyndighetens beslut att avslå en ansökan om att få ta i anspråk offentlig plats inte överklagas, om beslutet föranleds av ett avstyrkande från kommunen enligt 2 § första stycket.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I fråga om överklagande av kommunens beslut i fall som avses i 1 kap. 2 § eller i 2 § eller någon av 8–10 §§ i detta kapitel gäller bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen (1991:900).

I fråga om överklagande av kommunens beslut i fall som avses i 1 kap. 2 § eller i 2 § eller någon av 8–10 §§ i detta kapitel gäller bestämmelserna i 13 kap. kommunallagen (2017:000).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2014:590.

² Senaste lydelse 2005:68.

13 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 16 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

16 §

Med staten avses inte de statliga affärsverken. Med kommun förstås kommun och landsting enligt kommunallagen (1991:900).

Med staten avses inte de statliga affärsverken. Med kommun förstås kommun och landsting enligt kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

14 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar

Härigenom föreskrivs att 1, 5 och 13 §§ lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag gäller för folkomröstning som avses i kommunallagen (1991:900).

1 §

Denna lag gäller för folkomröstning som avses i kommunallagen (2017:000).

5 §¹

Rösträtt vid folkomröstning i en kommun har den som är folkbokförd i kommunen, senast på dagen för folkomröstningen fyller 18 år och

1. är medborgare i Sverige eller i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater (unionsmedborgare),

2. är medborgare i Island eller Norge, eller

3. för det fall de är andra utlänningar, har varit folkbokförda i Sverige tre år i följd före dagen för folkomröstningen.

Rösträtt vid folkomröstning i en kommun har också en sådan unionsmedborgare som avses i 1 kap. 5 § andra stycket kommunallagen (2017:000).

Rösträtt vid folkomröstning i ett landsting har den som har rösträtt vid folkomröstning i en kommun inom landstinget.

13 §²

Valnämndens beslut med anledning av en folkomröstning i ett landsting får på begäran av en medlem av det landstinget överklagas genom laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Valnämndens beslut med anledning av en folkomröstning i ett landsting får på begäran av en medlem av det landstinget överklagas genom laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2002:250.

² Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2002:250.

15 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 4 och 5 §§ lagen (1997:614) om kommunal redovisning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

4 §¹

Om balanskravsresultatet enligt 3 a § för ett visst räkenskapsår är negativt, ska det i förvaltningsberättelsen för det året anges när och på vilket sätt man avser att göra den i 8 kap. 5 a § kommunallagen (1991:900) föreskrivna regleringen av det negativa balanskravsresultatet.

Om fullmäktige har beslutat att en sådan reglering inte ska ske, ska upplysning lämnas om detta. Därvid ska skälen till beslutet anges.

Upplysning ska också lämnas om hur tidigare räkenskapsårs negativa balanskravsresultat har reglerats och om det balanskravsresultat som återstår att reglera.

Om balanskravsresultatet enligt 3 a § för ett visst räkenskapsår är negativt, ska det i förvaltningsberättelsen för det året anges när och på vilket sätt man avser att göra den i 11 kap. 12 § kommunallagen (2017:000) föreskrivna regleringen av det negativa balanskravsresultatet.

Om fullmäktige har beslutat att en sådan reglering inte ska ske, ska upplysning lämnas om detta. Då ska skälen till beslutet anges.

5 §²

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna enligt 8 kap. 5 § andra stycket kommunallagen (1991:900) har uppnåtts och följts.

Förvaltningsberättelsen ska även innehålla en utvärdering av kommunens eller landstingets ekonomiska ställning.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna enligt 11 kap. 6 § första och andra styckena kommunallagen (2017:000) har uppnåtts och följts.

Förvaltningsberättelsen ska även innehålla en utvärdering av kommunens eller landstingets ekonomiska ställning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2012:799.

² Senaste lydelse 2012:799.

16 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 och 2 §§ ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §¹

En sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) får, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

1. produktion av och handel med el samt därmed sammanhängande verksamhet, eller

2. nätverksamhet i geografisk närhet till företagets nätverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig nätverksamhet.

2 §²

Om en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) bedriver sådan verksamhet som avses i 1 § 1, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt.

En sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:000) får, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:000) bedriver sådan verksamhet som avses i 1 § 1, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt.

Denna lag träder i kraft 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2014:576.

² Senaste lydelse 2014:576.

17 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 26 kap. 4 och 7 §§ miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

4 §¹

Har en kommun gjort framställning om överlåtelse av tillsynen enligt 3 § och finner den tillsynsmyndighet som avses där att tillsynen inte bör överlätas i enlighet med framställningen, *skall* tillsynsmyndigheten med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för avgörande, om kommunen begär det.

Tillsynsmyndigheten får återkalla överlåtelsen av tillsyn till en kommun. Tillsynsmyndigheten *skall* återkalla överlåtelsen om kommunen ändrar sin nämndorganisation så att den strider mot 3 kap. 5 § andra stycket kommunallagen (1991:900). Har regeringen beslutat om överlåtelse, *skall* regeringen besluta om återkallelse.

Har en kommun gjort framställning om överlåtelse av tillsynen enligt 3 § och finner den tillsynsmyndighet som avses där att tillsynen inte bör överlätas i enlighet med framställningen, *ska* tillsynsmyndigheten med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för avgörande, om kommunen begär det.

Tillsynsmyndigheten får återkalla överlåtelsen av tillsyn till en kommun. Tillsynsmyndigheten *ska* återkalla överlåtelsen om kommunen ändrar sin nämndorganisation så att den strider mot 6 kap. 7 § andra stycket kommunallagen (2017:000). Har regeringen beslutat om överlåtelse, *ska* regeringen besluta om återkallelse.

7 §

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att tillsynsuppgifter som kommunen har enligt denna balk *skall skötas* helt eller delvis av den andra kommunen. *Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ärendet.*

Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *de* tillsynsuppgifter som kommunen har enligt denna balk helt eller delvis *ska utföras* av den andra kommunen. *Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun. Rätten att besluta i ett ärende får dock inte överlätas till en annan kommun.*

Kommunen får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på

¹ Senaste lydelse 2003:518.

kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd *skall* tillämpas på den som fattar sådana beslut.

kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000). Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 och 40 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd *ska* tillämpas på den som fattar sådana beslut.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

18 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1998:1656) om patientnämndsverksamhet m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I varje landsting och kommun ska det finnas en eller flera nämnder med uppgift att stödja och hjälpa patienter inom

1. den hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) som bedrivs av landsting eller enligt avtal med landsting,

2. den hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen som bedrivs av kommuner eller enligt avtal med kommuner och den allmänna omvårdnad enligt socialtjänstlagen (2001:453) som ges i samband med sådan hälso- och sjukvård, och

3. den tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125) som bedrivs eller helt eller delvis finansieras av landsting.

För sådana nämnder gäller vad som är föreskrivet i kommunallagen (1991:900).

För sådana nämnder gäller vad som är föreskrivet i kommunallagen (2017:000).

Särskilda bestämmelser om gemensam nämnd finns i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

19 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 1 § och 16 kap. 6 f och 6 g §§ socialtjänstlagen (2001:453) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

1 §

För en socialnämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900).

För en socialnämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:000).

16 kap.

6 f §¹

Socialnämnden ska till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 8 § kommunallagen (1991:900) rapportera alla gynnande nämndbeslut enligt 4 kap. 1 § som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av bistånd beslutet gäller samt kortfattat uppge skälen för dröjsmålet.

Socialnämnden ska till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 10 § kommunallagen (2017:000) rapportera alla gynnande nämndbeslut enligt 4 kap. 1 § som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av bistånd beslutet gäller samt kortfattat uppge skälen för dröjsmålet.

Socialnämnden ska vidare dels till Inspektionen för vård och omsorg, dels till revisorerna rapportera alla gynnande nämndbeslut enligt 4 kap. 1 § som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av bistånd beslutet gäller samt kortfattat uppge skälen för dröjsmålet.

Rapportering enligt denna paragraf ska ske en gång per kvartal.

6 g §²

Socialnämnden ska till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 8 § kommunallagen (1991:900) anmäla när nämnden har verkställt ett gynnande beslut som enligt 6 f § har rapporterats som ej verkställt. Datum för verkställigheten ska då anges.

Socialnämnden ska till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 10 § kommunallagen (2017:000) anmäla när nämnden har verkställt ett gynnande beslut som enligt 6 f § har rapporterats som ej verkställt. Datum för verkställigheten ska då anges.

¹ Senaste lydelse 2012:944.

² Senaste lydelse 2012:944.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

20 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Ett samverkansorgan har till uppgift att

1. utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter,

2. samordna insatser för genomförandet av strategin,

3. trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (1991:900) besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete,

3. trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (2017:000) besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete,

4. upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur, och

5. följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.

Denna lag ska träda i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2010:632.

21 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:192)
om gemensam nämnd inom vård- och
omsorgsområdet

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

	3 §	
För en gemensam nämnd gäller i övrigt bestämmelserna i kommunallagen (1991:900) om gemensam nämnd.	i	För en gemensam nämnd gäller i övrigt bestämmelserna i kommunallagen (2017:000) om gemensam nämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

22 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 12 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

12 §¹

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter kommunen har enligt denna lag helt eller delvis *skall* utföras av den andra kommunen. Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun.

En kommun får även efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i sådana ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna i 6 kap. 24–27 §§ och 35 § kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd *skall* tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Av kommunallagen följer att kommuner kan ha en gemensam organisation för uppgifter enligt denna lag.

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter *som* kommunen har enligt denna lag helt eller delvis *ska* utföras av den andra kommunen. Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun.

En kommun får även efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i sådana ärenden som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000). Bestämmelserna i 6 kap. 28–32 §§ och 40 § kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd *ska* tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

23 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

Härigenom föreskrivs att 9, 14, 16, 19, 21, 25, 26 och 28 §§ lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förbundsordningen *skall* ange

1. samordningsförbundets namn och den ort där förbundet *skall* ha sitt säte, förbundets medlemmar och ändamål,
2. förbundets organisation,
3. antalet ledamöter och ersättare i styrelsen och hur förbundsmedlemmarna *skall* vara representerade samt mandattiden om den *skall* vara kortare än fyra år,
4. de uppgifter förbundet *skall* få fullgöra enligt 7 § och den beslutanderätt förbundet enligt samma bestämmelse *skall* ha,
5. om en förbundsmedlem *skall* ha rätt att väcka ärenden i styrelsen,
6. om det för beslut *skall* krävas kvalificerad majoritet i styrelsen och för vilka ärenden detta *skall* gälla,
7. var förbundets kungörelser och andra tillkännagivanden *skall* anslås,
8. förbundsmedlemmarnas andelar i förbundets tillgångar och skulder och fördelningen av förbundets kostnader mellan medlemmarna, allt i förhållande till de andelar som medlemmarna *skall* bidra med enligt 5 §,
9. eventuella begränsningar av förbundets rätt enligt 21 § till skuldsättning genom sedvanliga krediter,
10. förbundsmedlemmarnas styrning av och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet,

Föreslagen lydelse

9 §¹

Förbundsordningen *ska* ange

1. samordningsförbundets namn och den ort där förbundet *ska* ha sitt säte, förbundets medlemmar och ändamål,
3. antalet ledamöter och ersättare i styrelsen och hur förbundsmedlemmarna *ska* vara representerade samt mandattiden om den *ska* vara kortare än fyra år,
4. de uppgifter förbundet *ska* få fullgöra enligt 7 § och den beslutanderätt förbundet enligt samma bestämmelse *ska* ha,
5. om en förbundsmedlem *ska* ha rätt att väcka ärenden i styrelsen,
6. om det för beslut *ska* krävas kvalificerad majoritet i styrelsen och för vilka ärenden detta *ska* gälla,
7. var förbundets tillkännagivanden *ska* *anslås*,
8. förbundsmedlemmarnas andelar i förbundets tillgångar och skulder och fördelningen av förbundets kostnader mellan medlemmarna, allt i förhållande till de andelar som medlemmarna *ska* bidra med enligt 5 §,

¹ Senaste lydelse 2007:1017.

11. föreskrifter om förbundets budgetprocess,
 12. mandattiden för revisorer som utses enligt 25 §,
 13. i fråga om förbund med en eller flera gemensamma revisorer för kommuner och landsting, på vilket sätt de gemensamma revisorerna *skall* utses och vilken av förbundsmedlemmarna som *skall* utse dem,
 14. förfarandet vid en förbundsmedlems utträde ur förbundet,
 15. förutsättningarna för och förfarandet vid förbundets likvidation och upplösning samt grunderna för skifte av förbundets behållna tillgångar när förbundet upplöses,
 16. ordningen för att lösa tvister mellan förbundet och dess medlemmar,
 17. ordningen för att bestämma ekonomiska förmåner till ledamöterna och ersättarna i styrelsen samt till revisorerna, och
 18. vad förbundsmedlemmarna i övrigt anser nödvändigt för att ordna de ekonomiska förhållandena mellan förbundet och dess medlemmar samt förbundets förhållanden i fråga om ekonomi och förvaltning.

14 §²

Om det under ett år då val av fullmäktige har *ägt rum* i hela landet utses ledamöter och ersättare enligt 12 § första stycket *skall* detta i fråga om kommun och landsting göras av de nyvalda fullmäktige.

När ledamöter och ersättare utses enligt första stycket *skall* 4 kap. 7 § kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt.

Om det under ett år då val av fullmäktige har *hållits* i hela landet utses ledamöter och ersättare enligt 12 § första stycket *ska* detta i fråga om kommun och landsting göras av de nyvalda fullmäktige.

När ledamöter och ersättare utses enligt första stycket *ska* 4 kap. 8 § kommunallagen (2017:000) tillämpas på motsvarande sätt.

16 §³

Bestämmelserna i 4 kap. 8–10 §§ samt 11 § första stycket kommunallagen (1991:900) om upphörande av uppdrag och rätt till ledighet *skall* tillämpas på motsvarande sätt för ledamöter och ersättare i styrelsen. Det förhållandet att en ledamots eller ersättares mandattid i kommun eller landstingsfullmäktige har löpt

Bestämmelserna i 4 kap. 6, 7 och 9 §§ samt 11 § första stycket kommunallagen (2017:000) om upphörande av uppdrag och rätt till ledighet *ska* tillämpas på motsvarande sätt för ledamöter och ersättare i styrelsen. Det förhållandet att en ledamots eller ersättares mandattid i kommun eller landstingsfullmäktige har löpt

² Senaste lydelse 2004:793.

³ Senaste lydelse 2007:411.

ut medför inte att uppdraget som ledamot eller ersättare i samordningsförbundets styrelse upphör. ut medför inte att uppdraget som ledamot eller ersättare i samordningsförbundets styrelse upphör.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen får återkalla uppdraget för en ledamot eller ersättare som Försäkringskassan respektive Arbetsförmedlingen har utsett, om hans eller hennes anställning vid Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen har upphört.

19 §

Beträffande styrelsens verksamhet *skall* 4 kap. 17, 19, 20 och 22 §§ samt 6 kap. 10, 11, 18, 20 och 23–31 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt. Vad som där föreskrivs om förtroendevald *skall* gälla ledamot och ersättare i styrelsen och vad som föreskrivs om fullmäktige eller nämnd *skall* gälla styrelsen. Justering av styrelsens protokoll *skall* tillkännages på anslagstavlan hos varje kommun och landsting som är medlem i samordningsförbundet. *Vidare skall i fråga om sammanträde för fastställande av budget bestämmelserna i 8 kap. 22 § kommunallagen gälla.*

Beträffande styrelsens verksamhet *ska* 3 kap. 5 § första och andra styckena, 4 kap. 20, 21, 24, 25 och 27 §§ samt 6 kap. 17, 23 och 27–36 §§ kommunallagen (2017:000) tillämpas på motsvarande sätt. Vad som där föreskrivs om förtroendevald *ska* gälla ledamot och ersättare i styrelsen och vad som föreskrivs om fullmäktige eller nämnd *ska* gälla styrelsen. Justering av styrelsens protokoll *ska* tillkännages på anslagstavlan hos varje kommun och landsting som är medlem i samordningsförbundet. *Det sammanträde vid vilket budgeten fastställs ska vara offentligt. Sammanträdet ska tillkännages i enlighet med vad som anges i förbundsordningen.*

21 §

Bestämmelserna i 8 kap. 1–3 a §§, 4 § första och tredje styckena, 5, 10, 12 och 13 §§ kommunallagen (1991:900) *skall* tillämpas på motsvarande sätt i fråga om ekonomisk förvaltning i ett samordningsförbund. Vad som där föreskrivs om kommun eller landsting *skall* gälla för ett samordningsförbund och vad som föreskrivs för fullmäktige och styrelse *skall* gälla för förbundsstyrelsen.

Bestämmelserna i 8 kap. 14 § samt 11 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena, 6, 15 och 22 §§ kommunallagen (2017:000) *ska* tillämpas på motsvarande sätt i fråga om ekonomisk förvaltning i ett samordningsförbund. Vad som där föreskrivs om kommun eller landsting *ska* gälla för ett samordningsförbund och vad som föreskrivs för fullmäktige och styrelse *ska* gälla för förbundsstyrelsen.

Ett samordningsförbund får inte ingå borgen. Förbundet får inte heller sätta sig i skuld i annat fall än när det gäller sedvanliga krediter för verksamheten.

25 §⁴

Ett samordningsförbunds räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning ska granskas av en revisor för varje förbundsmedlems räkning. För Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska Försäkringskassan utse en gemensam revisor. Revisorer ska *såvitt avser* kommun och landsting utses av kommun- och landstingsfullmäktige. När kommun- och landstingsfullmäktige utser revisorer ska 14 § denna lag samt 4 kap. 5 § och 6 § *första-tredje styckena* kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt. Kommuner och landsting kan träffa överenskommelse om att utse en eller flera gemensamma revisorer. När en eller flera gemensamma revisorer utses ska 4 kap. 23 a § andra stycket kommunallagen tillämpas på motsvarande sätt

Ett samordningsförbunds räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning ska granskas av en revisor för varje förbundsmedlems räkning. För Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska Försäkringskassan utse en gemensam revisor. Revisorer ska *när det gäller* kommun och landsting utses av kommun- och landstingsfullmäktige. När kommun- och landstingsfullmäktige utser revisorer ska 14 § denna lag samt 4 kap. 3 § och 4 § *andra stycket* samt 7 kap. 3 § kommunallagen (2017:000) tillämpas på motsvarande sätt. Kommuner och landsting kan träffa överenskommelse om att utse en eller flera gemensamma revisorer. När en eller flera gemensamma revisorer utses ska 9 kap. 7 § andra stycket kommunallagen tillämpas på motsvarande sätt.

För granskning av ett nybildat förbund ska revisor utses senast när förbundet bildas och avse tiden från tidpunkten för utseendet till dess nästa mandattid för revisorer börjar.

Arvodet till samtliga revisorer ska betalas av samordningsförbundet, om inte annat anges i förbundsordningen. Om förbundsmedlemmarna enligt förbundsordningen ska betala arvode till revisorerna, ska i stället Försäkringskassan betala arvodet till den för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen gemensamma revisorn.

26 §⁵

Bestämmelserna i 9 kap. 4–17 §§ kommunallagen (1991:900) tillämpas på motsvarande sätt vid revision enligt denna lag. Bestämmelserna i 9 kap. 18 § kommunallagen tillämpas på

Bestämmelserna i 12 kap. 1–3 och 7–17 §§ kommunallagen (2017:000) tillämpas på motsvarande sätt vid revision enligt denna lag. Bestämmelserna i 12 kap. 18 § kommunallagen

⁴ Senaste lydelse 2010:350.

⁵ Senaste lydelse 2007:411.

motsvarande sätt vid revision enligt denna lag som utförs av revisorer utsedda av kommun- och landstingsfullmäktige.

tillämpas på motsvarande sätt vid revision enligt denna lag som utförs av revisorer utsedda av kommun- och landstingsfullmäktige.

Justering av revisoreernas protokoll tillkännages på anslagstavlan hos varje kommun och landsting som är medlem i samordningsförbundet.

Revisionsberättelse *skall* lämnas till styrelsen, förbundsmedlemmarna och Arbetsförmedlingen. Förbundsmedlemmarna *skall* var för sig pröva *frågan* om styrelsen *skall* beviljas ansvarsfrihet och om skadeståndstalan *skall* väckas.

Revisionsberättelse *ska* lämnas till styrelsen, förbundsmedlemmarna och Arbetsförmedlingen. Förbundsmedlemmarna *ska* var för sig pröva om styrelsen *ska* beviljas ansvarsfrihet och om skadeståndstalan *ska* väckas.

28 §

Ett samordningsförbunds beslut får, med motsvarande tillämpning av bestämmelserna om laglighetsprövning i 10 kap. kommunallagen (1991:900) överklagas av den som är medlem i en kommun eller i ett landsting, som ingår i förbundet.

Ett samordningsförbunds beslut får, med motsvarande tillämpning av bestämmelserna om laglighetsprövning i 13 kap. kommunallagen (2017:000) överklagas av den som är medlem i en kommun eller i ett landsting, som ingår i förbundet.

Beslut varigenom allmän förvaltningsdomstol har upphävt ett samordningsförbunds beslut eller förbjudit att det verkställs får överklagas endast av förbundet och av den som är medlem i en kommun eller ett landsting som är förbundsmedlem.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

24 Förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 och 2 §§ naturgaslagen (2005:403) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

En sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) får, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

1. handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, eller

2. överföring av naturgas i geografisk närhet till företagets överföringsverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig överföringsverksamhet.

2 §²

Om en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) bedriver handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i 7 kap. 1 § 1 ellagen (1997:857), får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans.

En sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:000) får, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:000) bedriver handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i 7 kap. 1 § 1 ellagen (1997:857), får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2014:578.

² Senaste lydelse 2014:578.

25 Förslag till lag om ändring i vallagen (2005:837)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 3 §§, 5 kap. 2 a § och 14 kap. 16 § vallagen (2005:837) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns bestämmelser om genomförande av val till riksdagen, landstings- och kommunfullmäktige samt Europaparlamentet.

Vissa grundläggande bestämmelser om val finns i Vissa grundläggande bestämmelser om val finns i regeringsformen och regeringsformen och kommunallagen (1991:900). kommunallagen (2017:000).

Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande.

AVDELNING I. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap. - Inledande bestämmelser

2 kap. - Partier och kandidater

3 kap. - Valmyndigheter m.m.

4 kap. - Valkretsar och valdistrikt m.m.

5 kap. - Röstlängder och röstkort

6 kap. - Valsedlar och kuvert

AVDELNING II. GENOMFÖRANDE AV VAL

7 kap. - Allmänna bestämmelser om röstning

8 kap. - Allmänna bestämmelser om röstmottagning

9 kap. - Röstmottagning i vallokal

10 kap. - Röstmottagning i röstningslokal

AVDELNING III. RÄKNING AV RÖSTER

11 kap. - Preliminär rösträkning i vallokal

12 kap. - Valnämndens rösträkning

13 kap. - Slutlig rösträkning

AVDELNING IV. FÖRDELNING AV MANDAT

14 kap. - Fördelning av mandat

AVDELNING V. AVSLUTANDE BESTÄMMELSER

15 kap. - Överklagande

3 §¹

Ordinarie val till riksdagen och ordinarie val till landstings- och kommunfullmäktige ska hållas samma dag. Valdag ska vara den andra söndagen i september. Val till Europaparlamentet ska hållas i juni vart femte år. Om Europeiska unionens råd i ett särskilt fall beslutar det, ska valet i stället hållas i april, maj eller juli valåret.

Vid omval till riksdagen bestämmer regeringen vilken dag som ska vara valdag. Vid omval till landstings- och kommunfullmäktige bestämmer den centrala valmyndigheten, efter samråd med länsstyrelsen, vilken dag som ska vara valdag.

¹ Senaste lydelse 2013:1159.

Vid extra val enligt 3 kap. 11 § regeringsformen bestämmes regeringen vilken dag som ska vara valdag.

Vid extra val enligt 6 kap. 5 § regeringsformen bestämmes riksdagens talman, efter samråd med den centrala valmyndigheten, vilken dag som ska vara valdag.

<p>Vid extra val enligt 5 kap. 5 a § kommunallagen (1991:900) bestämmer landstings- eller kommunfullmäktige, efter samråd med den centrala valmyndigheten och länsstyrelsen, vilken dag som ska vara valdag.</p>	<p>Vid extra val enligt 5 kap. 10 § kommunallagen (2017:000) bestämmer landstings- eller kommunfullmäktige, efter samråd med den centrala valmyndigheten och länsstyrelsen, vilken dag som ska vara valdag.</p>
--	---

5 kap.

2 a §²

Vid val till kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige ska unionsmedborgare som enligt 4 kap. 2 § andra stycket kommunallagen (1991:900) har rösträtt tas upp i röstlängd om de skriftligen senast 30 dagar före valdagen hos den centrala valmyndigheten

Vid val till kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige ska unionsmedborgare som enligt 1 kap. 7 § andra stycket kommunallagen (2017:000) har rösträtt tas upp i röstlängd om de skriftligen senast 30 dagar före valdagen hos den centrala valmyndigheten

1. anmäler att de vill bli upptagna i röstlängden, och
2. anger sin nationalitet, sin adress i Sverige samt sin födelsetid eller i förekommande fall sitt personnummer.

Väljare som har tagits upp i röstlängd enligt denna paragraf står kvar där tills de stryks från den på egen begäran eller villkoren för rösträtt inte längre är uppfyllda.

14 kap.

16 §

Ersättare i kommunfullmäktige utses i första hand på grundval av ordningen mellan kandidaterna som framkommer vid beräkningen av deras personliga röstetal enligt 9 §.

I andra hand utses ersättare genom en beräkning inom det parti för vilket han eller hon har blivit vald. Vid varje beräkning tas hänsyn bara till de valsedlar som upptar ledamotens namn och som därför gällde för detta namn, när det fick plats i ordningen. Varje valsedel gäller som en hel röst. Röstvärdet *skall* tillgodoräknas det namn som står främst på sedeln av

I andra hand utses ersättare genom en beräkning inom det parti för vilket han eller hon har blivit vald. Vid varje beräkning tas hänsyn bara till de valsedlar som upptar ledamotens namn och som därför gällde för detta namn, när det fick plats i ordningen. Varje valsedel gäller som en hel röst. Röstvärdet *ska* tillgodoräknas det namn som står främst på sedeln av

² Senaste lydelse 2013:1159.

dem som inte blivit utsedda till ledamot. Den som får högsta röstetalet är utsedd till ersättare för den ledamot som beräkningen avser.

Om det antal ersättare som har utsetts är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen (1991:900) och samma ersättare har utsetts för tre eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter. Då *skall* även namnet på en kandidat som genom valet blivit utsedd till ersättare för den ledamot som beräkningen avser anses som obefintligt. I övrigt görs på det sätt som anges i första och andra stycket.

Om antalet ersättare fortfarande är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 4 § andra stycket kommunallagen och samma ersättare har utsetts för fem eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter.

Därefter görs på motsvarande sätt successivt ytterligare beräkningar för de ledamöter vilkas ersättare har utsetts för sju eller flera ledamöter, nio eller flera ledamöter, och så vidare, så länge antalet ersättare är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt.

Om andelen ersättare av de platser som ett parti fått utgör ett brutet tal, *skall* detta avrundas till närmast högre hela tal.

dem som inte blivit utsedda till ledamot. Den som får högsta röstetalet är utsedd till ersättare för den ledamot som beräkningen avser.

Om det antal ersättare som har utsetts är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (2017:000) och samma ersättare har utsetts för tre eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter. Då *ska* även namnet på en kandidat som genom valet blivit utsedd till ersättare för den ledamot som beräkningen avser anses som obefintligt. I övrigt görs på det sätt som anges i första och andra stycket.

Om antalet ersättare fortfarande är mindre än det antal som kommunfullmäktige har bestämt enligt 5 kap. 8 § andra stycket kommunallagen och samma ersättare har utsetts för fem eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter.

Om andelen ersättare av de platser som ett parti fått utgör ett brutet tal, *ska* detta avrundas till närmast högre hela tal

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

26 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

Härigenom föreskrivs att 57 § och rubriken närmast före 57 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Undantag från 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900)

Undantag från 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:000)

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, får en kommun sköta driften av en allmän va-anläggning i andra kommuner, om driften sker på affärsmässiga grunder och ekonomiskt redovisas skilt från annan verksamhet.

57 §

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:000) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, får en kommun sköta driften av en allmän va-anläggning i andra kommuner, om driften sker på affärsmässiga grunder och ekonomiskt redovisas skilt från annan verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

27 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

I kommuner och landsting *skall* det finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid (krisledningsnämnd). Närmare bestämmelser om krisledningsnämnden finns i detta kapitel. I övrigt tillämpas kommunallagens (1991:900) bestämmelser.

I kommuner och landsting *ska* det finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid (krisledningsnämnd). Närmare bestämmelser om krisledningsnämnden finns i detta kapitel. I övrigt tillämpas kommunallagens (2017:000) bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

28 Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

Härigenom föreskrivs att 14 § livsmedelslagen (2006:804) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *kontrolluppgifter* som kommunen har enligt denna lag *skall skötas* helt eller delvis av den andra kommunen. *Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.*

En kommun får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd *skall* tillämpas på den som fattar sådana beslut.

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *de uppgifter i offentlig kontroll* som kommunen har enligt denna lag helt eller delvis *ska utföras* av den andra kommunen. *Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun. Rätten att besluta i ett ärende får dock inte överlåtas till en annan kommun.*

En kommun får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en *viss* grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000). Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 och 40 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd *ska* tillämpas på den som fattar sådana beslut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

29 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter

Härigenom föreskrivs att 15 § lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *kontrolluppgifter* som *kommuner* har enligt denna lag *skall skötas* helt eller delvis av den andra kommunen. *Kommunen får dock inte överlåta befogenheten att meddela beslut i ett ärende.*

En kommun får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd *skall* tillämpas på den som fattar sådana beslut.

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att *de uppgifter i offentlig kontroll* som *kommunen* har enligt denna lag helt eller delvis *ska utföras* av den andra kommunen. *Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun. Rätten att besluta i ett ärende får dock inte överlåtas till en annan kommun.*

En kommun får också efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en *viss* grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000). Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 och 40 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd *ska* tillämpas på den som fattar sådana beslut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

30 Förslag till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)

Härigenom föreskrivs att 38 och 39 §§ fjärrvärmelagen (2008:263) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Om en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) bedriver fjärrvärmeverksamhet, ska verksamheten bedrivas på affärsmässig grund.

38 §¹

Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ kommunallagen (2017:000) bedriver fjärrvärmeverksamhet, ska verksamheten bedrivas på affärsmässig grund.

Lydelse enligt SFS 2017:197

Föreslagen lydelse

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, får en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ samma lag bedriva fjärrvärmeverksamhet utanför kommunen, om det görs i geografisk närhet till fjärrvärmeverksamheten inom kommunen och i syfte att uppnå en ändamålsenlig fjärrvärmeverksamhet.

39 §

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:000) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, får en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2–6 §§ samma lag bedriva fjärrvärmeverksamhet utanför kommunen, om det görs i geografisk närhet till fjärrvärmeverksamheten inom kommunen och i syfte att uppnå en ändamålsenlig fjärrvärmeverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2014:577.

31 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:962) om valfrihetssystem

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 4 § lagen (2008:962) om valfrihetssystem ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

4 §

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

32 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1–3 §§ och 6 kap. 4–5 och 7 §§ lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser som ger kommuner och landsting ökade befogenheter i förhållande till vad som gäller enligt kommunallagen (1991:900).

Denna lag innehåller bestämmelser som ger kommuner och landsting ökade befogenheter i förhållande till vad som gäller enligt kommunallagen (2017:000).

Lydelse enligt SFS 2017:180

Föreslagen lydelse

2 §¹

Det krav på anknytning till kommunens eller landstingets område eller dess medlemmar som avses i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) gäller inte vid tillämpning av följande bestämmelser i denna lag:

Det krav på anknytning till kommunens eller landstingets område eller dess medlemmar som avses i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:000) gäller inte vid tillämpning av följande bestämmelser i denna lag:

- 2 kap. 3 § om medfinansiering av vissa projekt,
- 2 kap. 4 § om bistånd till utländska studerande,
- 2 kap. 10 § om kompensation till enskilda inom socialtjänsten,
- 3 kap. 2 § om sjuktransporter,
- 3 kap. 3 § om kollektivtrafik,
- 3 kap. 7 § om samhällsorientering,
- 4 kap. 1 § om turism, och
- 5 kap. om tjänsteexport och internationellt bistånd.

Vid tillämpningen av 2 kap. 1 § om bidrag till byggande av väg och järnväg som staten ansvarar för, till byggande av järnväg som ett landsting ansvarar för och till anläggande av statlig farled krävs särskilda skäl för undantag från kravet på anknytning.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Trots bestämmelserna i 2 kap. 7 § och 8 kap. 3 c § kommunallagen (1991:900) ska verksamheten bedrivas på

Trots bestämmelserna i 2 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen (2017:000) ska verksamheten bedrivas på affärsmässiga grunder

¹ Senaste lydelse 2013:820.

² Senaste lydelse 2012:417.

affärsmässiga grunder vid tillämpning av följande
tillämpning av följande bestämmelser i denna lag:

bestämmelser i denna lag:

- 3 kap. 2 § om sjuktransporter,
- 3 kap. 3 § om kollektivtrafik,
- 3 kap. 6 § om lokaler,
- 3 kap. 7 § om samhällsorientering, och
- 5 kap. 1 och 2 §§ om tjänsteexport.

6 kap.

4 §³

En nämnd i en kommun, i ett landsting eller i ett kommunalförbund får efter överenskommelse med en inköpscentral uppdra åt anställda i inköpscentralen att i en upphandling besluta på nämndens vägnar. Detta gäller när nämnden anskaffar varor, tjänster eller byggtreprenader genom en inköpscentral enligt 7 kap. 12 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling eller 7 kap. 7 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.

Uppdrag enligt första stycket får inte lämnas i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Uppdrag enligt första stycket får inte lämnas i de fall som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000).

4 a §⁴

En nämnd i en kommun, i ett landsting eller i ett kommunalförbund får efter överenskommelse med den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2 lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering uppdra åt myndigheten att besluta på nämndens vägnar i ärenden enligt den lagen.

Uppdrag enligt första stycket får inte lämnas i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Uppdrag enligt första stycket får inte lämnas i de fall som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000).

5 §⁵

Föreskrifterna i 6 kap. 33 § kommunallagen (1991:900) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket och 4 a § första stycket. Föreskrifterna i 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:000) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket och 4 a § första stycket.

7 §⁶

Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 §§ Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 §§

³ Senaste lydelse 2016:1154.

⁴ Senaste lydelse 2013:313.

⁵ Senaste lydelse 2013:313.

⁶ Senaste lydelse 2013:313.

kommunallagen (1991:900) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar. Detsamma ska gälla den som hos den myndighet som har fått ett uppdrag enligt 4 a § fattar beslut på en nämnds vägnar.

kommunallagen (2017:000) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar. Detsamma ska gälla den som hos den myndighet som har fått ett uppdrag enligt 4 a § fattar beslut på en nämnds vägnar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

33 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

En kommun får komma överens med en annan kommun om att de kontrolluppgifter som kommunen har enligt denna lag ska skötas helt eller delvis av den andra kommunen. Kommunen får dock inte överlåta befogenhet att meddela beslut i ett ärende till en annan kommun.

En kommun får efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på den först nämnda kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden enligt denna lag, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd ska tillämpas på den som fattar sådana beslut.

8 §

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter i offentlig kontroll som kommunen har enligt denna lag helt eller delvis ska utföras av den andra kommunen. Genom sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun. Rätten att besluta i ett ärende får dock inte överlåtas till en annan kommun.

En kommun får efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den kommunen att besluta på den först nämnda kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden enligt denna lag, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000). Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 och 40 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd ska tillämpas på den som fattar sådana beslut.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande vid överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

34 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Säkerhetskontroll får genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett sammanträde som i enlighet med regleringen i kommunallagen (1991:900) är offentligt, om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

1 §

Säkerhetskontroll får genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett sammanträde som i enlighet med regleringen i kommunallagen (2017:000) är offentligt, om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

35 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

De landsting som avses i denna lag ska

1. utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin,

2. trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (1991:900) besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, och

2. trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (2017:000)

besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, och

3. följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

36 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 och 3 §§, 4 kap. 15 §, 23 kap 1 §, 28 kap. 18 § och 29 kap. 19 § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och fritidshem, om inte annat följer av 4 §.

I varje kommun ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter enligt denna lag. Om kommunens uppgifter fullgörs av flera nämnder ska varje sådan nämnd, i den utsträckning det begärs, lämna de uppgifter som behövs för att administrera fördelningen av platser i förskola och i sådan verksamhet som avses i 25 kap. till de övriga nämnderna.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900).

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:000).

3 §

Ett landsting får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna i den utsträckning som anges i denna lag.

I ett landsting som är huvudman för sådana skolformer som anges i första stycket ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra landstingets uppgifter enligt denna lag.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (1991:900).

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:000).

4 kap.

15 §

En kommun eller ett landsting får inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för enligt bestämmelserna om självförvaltningsorgan i 7 kap. 18-

En kommun eller ett landsting får inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för enligt bestämmelserna om självförvaltningsorgan i 8 kap. 4-8 §§

¹ Senaste lydelse 2015:482.

22 §§ kommunallagen (1991:900) om inte annat följer av denna lag. kommunallagen (2017:000) om inte annat följer av denna lag.

23 kap.

1 §²

En kommun, ett landsting eller en enskild huvudman får enligt bestämmelserna i detta kapitel med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal om att någon annan än kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen utför uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag (entreprenad).

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar får en kommun eller ett landsting genom ett avtal enligt första stycket utföra uppgifter åt en annan huvudman inom skolväsendet.

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:000) om anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar får en kommun eller ett landsting genom ett avtal enligt första stycket utföra uppgifter åt en annan huvudman inom skolväsendet.

De bestämmelser som finns för en utbildning eller en annan verksamhet enligt denna lag ska med de undantag som anges i detta kapitel gälla även vid entreprenad.

28 kap.

18 §

Andra beslut enligt denna lag än som anges i detta kapitel får överklagas bara om överklagande får ske enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900). Ett beslut i fråga om antagning till utbildning får dock inte överklagas.

Andra beslut enligt denna lag än som anges i detta kapitel får överklagas bara om överklagande får ske enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000). Ett beslut i fråga om antagning till utbildning får dock inte överklagas.

Beslut av Skolväsendets överklagandenämnd med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

29 kap.

19 §³

Kommunen ska informera vårdnadshavare och elever om utbildning i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor och om sådan pedagogisk verksamhet som avses

Kommunen ska informera vårdnadshavare och elever om utbildning i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor och om sådan pedagogisk verksamhet som avses

² Senaste lydelse 2016:761.

³ Senaste lydelse 2014:903.

i 25 kap. och som erbjuds i eller av kommunen. Kommunen ska också informera om sådana riksrekryterande utbildningar som avses i 16 kap. 45 § och 19 kap. 37 § och om motsvarande utbildningar vid fristående skolor. Informationen ska utformas enligt 6 kap. 8 a § andra stycket kommunallagen (1991:900).

Kommunen ska även informera om möjligheten för enskilda att bedriva förskola, fritidshem eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. med bidrag från hemkommunen enligt 8 kap. 21 §, 14 kap. 15 § samt 25 kap. 11 och 15 §§.

i 25 kap. och som erbjuds i eller av kommunen. Kommunen ska också informera om sådana riksrekryterande utbildningar som avses i 16 kap. 45 § och 19 kap. 37 § och om motsvarande utbildningar vid fristående skolor. Informationen ska utformas enligt 8 kap. 18 § andra stycket kommunallagen (2017:000).

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

37 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag ska bedriva verksamheten enligt affärsmässiga principer trots 2 kap. 7 § och 8 kap. 3 c § kommunallagen (1991:900).

Ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag ska bedriva verksamheten enligt affärsmässiga principer trots 2 kap. 6 och 7 §§ kommunallagen (2017:000).

Första stycket hindrar inte att det lämnas sådant stöd till ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag som

1. har godkänts av Europeiska kommissionen, eller
2. har lämnats enligt sådana förordningar som Europeiska kommissionen beslutat enligt artikel 108.4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, eller
3. har lämnats enligt villkor för stöd som har fastställts av Europeiska kommissionen och som anses förenligt med den gemensamma marknaden samt är undantaget från kravet på anmälan i artikel 108.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

38 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 19 §, 7 kap. 3 och 9 §§, 12 kap. 5 och 6 §§ och 13 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

19 §¹

En underrättelse enligt 18 § ska anslås på kommunens anslagstavla och göras tillgänglig på kommunens webbplats. Av underrättelsen ska det framgå

1. vilket område detaljplanen avser,
2. om förslaget avviker från översiktsplanen,
3. var förslaget finns tillgängligt för granskning och hur lång granskningstiden är,
4. att den som vill lämna synpunkter på förslaget ska göra det under granskningstiden,
5. till vem synpunkter på förslaget ska lämnas, och
6. att den som inte senast under granskningstiden har lämnat någon skriftlig synpunkt på förslaget kan förlora rätten att överklaga beslut att anta planen.

En underrättelse enligt 18 § ska anslås på kommunens anslagstavla. Av underrättelsen ska det framgå

1. vilket område detaljplanen avser,
2. om förslaget avviker från översiktsplanen,
3. var förslaget finns tillgängligt för granskning och hur lång granskningstiden är,
4. att den som vill lämna synpunkter på förslaget ska göra det under granskningstiden,
5. till vem synpunkter på förslaget ska lämnas, och
6. att den som inte senast under granskningstiden har lämnat någon skriftlig synpunkt på förslaget kan förlora rätten att överklaga beslut att anta planen.

7 kap.

3 §

I frågor som inte särskilt regleras i detta kapitel ska bestämmelserna om kommunalförbund i kommunallagen (1991:900) tillämpas på regionplaneförbund.

I frågor som inte särskilt regleras i detta kapitel ska bestämmelserna om kommunalförbund i kommunallagen (2017:000) tillämpas på regionplaneförbund.

9 §

En regionplan ska antas, ändras och upphävas av fullmäktige i det kommunalförbund eller regionplaneförbund som är regionplaneorgan. Regionplaneorganet ska se till att

¹ Senaste lydelse 2014:900.

1. ett beslut om att anta, ändra eller upphäva en regionplan tillkännages genom att justeringen av protokollet med beslutet *anslås på den plats som avses i 3 kap. 28 § 10 kommunallagen (1991:900)*,

2. ett meddelande om tillkännagivandet och ett protokollsutdrag med beslutet sänds till de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen och till regeringen senast dagen efter tillkännagivandet, och

3. planen sänds till länsstyrelserna inom regionen och Boverket, när beslutet har *vunnit laga kraft*.

1. ett beslut om att anta, ändra eller upphäva en regionplan tillkännages genom att justeringen av protokollet med beslutet *tillkännages på förbundets anslagstavla*,

3. planen sänds till länsstyrelserna inom regionen och Boverket, när beslutet har *fått laga kraft*.

12 kap.

5 §

Bestämmelserna i kommunallagen (1991:900) om nämnder ska gälla för byggnadsnämnden.

Bestämmelserna i kommunallagen (2017:000) om nämnder ska gälla för byggnadsnämnden.

Lydelse enligt prop. 2016/17:151

Föreslagen lydelse

6 §

Ett delegationsuppdrag enligt 6 kap. 33 § kommunallagen (1991:900) får, utöver det som följer av 6 kap. 34 § kommunallagen, inte omfatta befogenhet att

Ett delegationsuppdrag enligt 6 kap. 37 §, 7 kap. 5 § och 9 kap. 30 § kommunallagen (2017:000) får, utöver det som följer av 6 kap. 38 § kommunallagen, inte omfatta befogenhet att

1. avgöra ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,

2. i andra fall än som avses i 11 kap. 30–32 §§ och 33 § 1 besluta förelägganden eller förbud som förenas med vite,

3. besluta förelägganden som förenas med en upplysning om att den åtgärd som föreläggandet avser kan komma att utföras genom byggnadsnämndens försorg på bekostnad av den som föreläggandet riktas mot, eller

4. avgöra frågor om byggsanktionsavgift enligt 11 kap.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

1 §²

Följande beslut enligt denna lag får överklagas i den ordning som

Följande beslut enligt denna lag får överklagas i den ordning som

² Senaste lydelse 2014:900.

gäller för laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900):

gäller för laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:000):

1. kommunfullmäktiges beslut om översiktsplan,
 2. kommunfullmäktiges beslut om uppdrag åt byggnadsnämnden att anta, ändra eller upphäva detaljplaner eller områdesbestämmelser,
 3. kommunfullmäktiges beslut om uppdrag åt byggnadsnämnden att fatta beslut om skyldighet för fastighetsägare att betala kostnader för gator och andra allmänna platser eller att fatta beslut om villkoren för sådan betalning,
 4. kommunfullmäktiges eller byggnadsnämndens beslut att inte anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser,
 5. kommunfullmäktiges eller byggnadsnämndens beslut om grunderna för skyldighet att betala kostnader för gator och andra allmänna platser och om generella villkor för sådan betalning,
 6. kommunfullmäktiges beslut om taxa i ärenden hos byggnadsnämnden,
 7. ett kommunalförbunds eller regionplaneförbunds fullmäktiges beslut om regionplan, och
 8. kommunens beslut om riktlinjer för exploateringsavtal.
-

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

39 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs att 26 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §¹

En kommuns uppgifter enligt denna lag ska fullgöras av en eller flera nämnder.

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter som kommunen har enligt denna lag helt eller delvis ska utföras av den andra kommunen. Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun.

En kommun får även efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte sådana ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna i 6 kap. 24–27 §§ och 35 § kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd ska tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Av kommunallagen följer att kommuner kan ha en gemensam organisation för uppgifter enligt denna lag.

En kommun får även efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte sådana ärenden som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000). Bestämmelserna i 6 kap. 28–32 och 40 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd ska tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Ändringen innebär bl.a. att fjärde stycket tas bort.

40 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § lagen (2010:1065) om kollektivtrafik ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §

I fråga om gemensam nämnd gäller vad som föreskrivs i kommunallagen (1991:900). Detsamma gäller i fråga om kommunalförbund om inte annat följer av 4–7 §§.

I fråga om gemensam nämnd gäller vad som föreskrivs i kommunallagen (2017:000). Detsamma gäller i fråga om kommunalförbund om inte annat följer av 4–7 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

41 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029)
om upphandling på försvars- och
säkerhetsområdet

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 19 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

19 §

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

42 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:880) med instruktion för Valprövningsnämnden

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2012:880) med instruktion för Valprövningsnämnden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelser om Val-
prövningsnämndens uppgifter
finns i regeringsformen, riks-
dagsordningen, folkomröstnings-
lagen (1979:369), kommunal-
lagen (1991:900), sametingslagen
(1992:1433) och vallagen
(2005:837).

1 §

Bestämmelser om Val-
prövningsnämndens uppgifter
finns i regeringsformen, riks-
dagsordningen, folkomröstnings-
lagen (1979:369), kommunal-
lagen (2017:000), sametingslagen
(1992:1433) och vallagen
(2005:837).

Nämnden är en myndighet under riksdagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

43 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:311)
om valfrihetssystem i fråga om tjänster för
elektronisk identifiering

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

44 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En kommun får *ingå en överenskommelse* med en annan kommun om att *kontrolluppgifter* som kommunen har enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska utföras av den andra kommunen. Rätten att besluta i ett ärende får dock inte överlåtas till en annan kommun.

En kommun får efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden. Detta gäller dock inte i sådana fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 och 35 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till en nämnd ska tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Föreslagen lydelse

6 §

En kommun får *träffa avtal* med en annan kommun om att *de uppgifter i offentlig kontroll* som kommunen har enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *helt eller delvis* ska utföras av den andra kommunen. *Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun.* Rätten att besluta i ett ärende får dock inte överlåtas till en annan kommun.

En kommun får efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt anställda i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Detta gäller dock inte i sådana fall som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000). Föreskrifterna i 6 kap. 28–32 och 40 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till en nämnd ska tillämpas på den som fattar sådana beslut.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande vid överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

45 Förslag till lag om ändring i bibliotekslagen (2013:801)

Härigenom föreskrivs att 16 § bibliotekslagen (2013:801) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

16 §
Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:000) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

46 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter som kommunen har enligt denna lag helt eller delvis ska utföras av den andra kommunen.

En kommun får efter överenskommelse med en annan kommun även uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte sådana ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna i 6 kap. 24–27 §§ och 35 § kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd ska tillämpas på den som prövar sådana ärenden.

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter som kommunen har enligt denna lag helt eller delvis ska utföras av den andra kommunen. *Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun.*

En kommun får efter överenskommelse med en annan kommun även uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte sådana ärenden som avses i 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:000). Bestämmelserna i 6 kap. 28–32 och 40 §§ kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd ska tillämpas på den som prövar sådana ärenden.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet.

47 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11, 12, 14 och 15 §§ och 20 kap. 19 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §

Denna lag gäller inte när den upphandlande myndighetens motpart är en juridisk person eller en gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900), om upphandlingen är en intern upphandling enligt 12–16 §§.

Denna lag gäller inte när den upphandlande myndighetens motpart är en juridisk person eller en gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000), om upphandlingen är en intern upphandling enligt 12–16 §§.

12 §

En upphandling ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten utövar kontroll över motparten motsvarande den som myndigheten utövar över sin egen förvaltning,
2. motparten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 16 §, för myndighetens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 11 § och som myndigheten utövar kontroll över, och
3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

En upphandlande myndighet ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av myndigheten.

En upphandlande myndighet ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av myndigheten.

14 §

En upphandling ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten står under en kontroll av motparten som motsvarar den som motparten utövar över sin egen förvaltning,
2. myndigheten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 16 §, för den kontrollerande motpartens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 11 § och som den kontrollerande motparten utövar kontroll över, och
3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

En motpart ska anses utöva sådan kontroll som avses i första

En motpart ska anses utöva sådan kontroll som avses i första

stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av motparten.

stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av motparten.

15 §

En upphandling ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten står under en kontroll som motsvarar den som den kontrollerande personen utövar över sin egen förvaltning och den kontrollerande personen dessutom utövar sådan kontroll över motparten,

2. myndigheten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 16 §, för den kontrollerande personens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 11 § och som den kontrollerande personen utövar kontroll över, och

3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

Den kontrollerande personen ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens och motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av den kontrollerande personen.

Den kontrollerande personen ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens och motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av den kontrollerande personen.

20 kap.

19 §

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

48 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11, 12, 14 och 15 §§ och 20 kap. 19 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §

Denna lag gäller inte när den upphandlande myndighetens motpart är en juridisk person eller en gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900), om upphandlingen är en intern upphandling enligt 12–16 §§.

Denna lag gäller inte när den upphandlande myndighetens motpart är en juridisk person eller en gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000), om upphandlingen är en intern upphandling enligt 12–16 §§.

12 §

En upphandling ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten utövar kontroll över motparten motsvarande den som myndigheten utövar över sin egen förvaltning,
2. motparten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 16 §, för myndighetens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 11 § och som myndigheten utövar kontroll över, och
3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

En upphandlande myndighet ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av myndigheten.

En upphandlande myndighet ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av myndigheten.

14 §

En upphandling ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten står under en kontroll av motparten som motsvarar den som motparten utövar över sin egen förvaltning,
2. myndigheten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 16 §, för den kontrollerande motpartens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 11 § och som den kontrollerande motparten utövar kontroll över, och
3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

En motpart ska anses utöva

En motpart ska anses utöva

sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av motparten.

sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av motparten.

15 §

En upphandling ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten står under en kontroll som motsvarar den som den kontrollerande personen utövar över sin egen förvaltning och den kontrollerande personen dessutom utövar sådan kontroll över motparten,

2. myndigheten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 16 §, för den kontrollerande personens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 11 § och som den kontrollerande personen utövar kontroll över, och

3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

Den kontrollerande personen ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens och motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av den kontrollerande personen.

Den kontrollerande personen ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens och motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av den kontrollerande personen.

20 kap.

19 §

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

49 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 13, 14, 16 och 17 §§ och 16 kap. 19 § lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

13 §

Denna lag gäller inte när den upphandlande myndighetens motpart eller motparten till en sådan upphandlande enhet som avses i 1 kap. 20 § första stycket 1 är en juridisk person eller en gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900), om koncessionen är att anse som en intern upphandling enligt 14–18 §§.

Med upphandlande enhet avses i 14–18 §§ endast sådan upphandlande enhet som avses i 1 kap. 20 § första stycket 1.

Denna lag gäller inte när den upphandlande myndighetens motpart eller motparten till en sådan upphandlande enhet som avses i 1 kap. 20 § första stycket 1 är en juridisk person eller en gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000), om koncessionen är att anse som en intern upphandling enligt 14–18 §§.

14 §

En koncession ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten eller enheten utövar kontroll över motparten motsvarande den som myndigheten eller enheten utövar över sin egen förvaltning,

2. motparten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 18 §, för myndighetens eller enhetens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 13 § och som myndigheten eller enheten utövar kontroll över, och

3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

En upphandlande myndighet eller enhet ska anses utöva sådan kontroll enligt första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av myndigheten eller enheten.

En upphandlande myndighet eller enhet ska anses utöva sådan kontroll enligt första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av myndigheten eller enheten.

16 §

En koncession ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten eller enheten står under en kontroll av motparten som motsvarar den som motparten utövar över sin egen förvaltning,

2. myndigheten eller enheten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 18 §, för den kontrollerande motpartens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 13 § och som den kontrollerande motparten utövar kontroll över, och

3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

En motpart ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens eller enhetens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av motparten.

En motpart ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens eller enhetens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av motparten.

17 §

En koncession ska anses vara en intern upphandling, om

1. den upphandlande myndigheten eller enheten står under en kontroll som motsvarar den som den kontrollerande personen utövar över sin egen förvaltning och den kontrollerande personen dessutom utövar sådan kontroll över motparten,

2. myndigheten eller enheten utför mer än 80 procent av sin verksamhet, bestämt enligt 18 §, för den kontrollerande personens räkning eller för andra sådana juridiska personer eller organ som avses i 13 § och som den kontrollerande personen utövar kontroll över, och

3. det inte finns något direkt privat ägarintresse i motparten.

Den kontrollerande personen ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens eller enhetens och motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (1991:900) som själv kontrolleras på samma sätt av den kontrollerande personen.

Den kontrollerande personen ska anses utöva sådan kontroll som avses i första stycket 1, om den har ett avgörande inflytande över den upphandlande myndighetens eller enhetens och motpartens strategiska mål och viktiga beslut. Kontrollen kan också utövas av en annan juridisk person eller gemensam nämnd enligt kommunallagen (2017:000) som själv kontrolleras på samma sätt av den kontrollerande personen.

16 kap.

19 §

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap.

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 13 kap.

kommunallagen (1991:900).

kommunallagen (2017:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

50 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Ledningen av hälso- och sjukvårdsverksamheten i lands-
tinget ska utövas av en eller flera
nämnder. För en sådan nämnd
gäller vad som är föreskrivet om
nämnder i kommunallagen
(1991:900). Bestämmelser om
gemensam nämnd finns i lagen
(2003:192) om gemensam nämnd
inom vård- och omsorgsområdet.

Ledningen av hälso- och
sjukvårdsverksamheten i lands-
tinget ska utövas av en eller flera
nämnder. För en sådan nämnd
gäller vad som är föreskrivet om
nämnder i kommunallagen
(2017:000). Bestämmelser om
gemensam nämnd finns i lagen
(2003:192) om gemensam nämnd
inom vård- och omsorgsområdet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

51 Förslag till lag om ändring i museilagen (2017:000)

Härigenom föreskrivs att 12 § museilagen (2017:000) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2016/17:116 Föreslagen lydelse

12 §

12 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att ett kommunalt museum avgiftsfritt ställer föremål ur sina samlingar till förfogande för ett museum i det allmänna museiväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:000) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att kommunala museer avgiftsfritt ställer föremål ur sina samlingar till förfogande för ett museum i det allmänna museiväsendet som är beläget utanför kommungränsen

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

52 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:000) om studiestartsstöd

Härigenom föreskrivs att 30 § lagen (2017:000) om studiestartsstöd ska ha följande lydelse

Lydelse enligt prop. 2016/17:158 Föreslagen lydelse

30 §

I fråga om överklagande av en kommuns beslut enligt 27 § finns bestämmelser i 10 kap. kommunallagen (1991:900) om laglighetsprövning.

I fråga om överklagande av en kommuns beslut enligt 27 § finns bestämmelser i 13 kap. kommunallagen (2017:000) om laglighetsprövning.

Centrala studiestödsnämndens beslut i ärenden om studiestartsstöd får överklagas till Överklagandenämnden för studiestöd. Centrala studiestödsnämndens beslut ska gälla omedelbart, om inte Centrala studiestödsnämnden bestämmer något annat. Om ett beslut överklagas, kan överklagandenämnden besluta att det tills vidare inte ska gälla.

Överklagandenämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården

- 5 Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2017:372

Utskottets förslag

1 §

- 10 I varje landsting och kommun ska det finnas en eller flera patientnämnder med uppgift att stödja och hjälpa patienter och deras närstående inom den
1. hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) som bedrivs av landsting eller enligt avtal med landsting,
 - 15 2. hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen som bedrivs av kommuner eller enligt avtal med kommuner och den allmänna omvårdnad enligt socialtjänstlagen (2001:453) som ges i samband med sådan hälso- och sjukvård, och
 3. tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125) som bedrivs eller helt eller delvis finansieras av landsting.
- För patientnämnder gäller vad som är föreskrivet i kommunallagen (1991:900). För patientnämnder gäller vad som är föreskrivet i kommunallagen (2017:000).
- 20 Särskilda bestämmelser om gemensam nämnd finns i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

25